

Sisukord

1. Finantsinspektsiooni juhatuse pöördumine.....	3
2. Finantsinspektsiooni juhatuse kinnitus	5
3. Finantsinspektsiooni tegevusaruanne	6
3.1. Finantsinspektsiooni lühitutvustus.....	6
3.2. Juhtimine ja organisatsioon	7
3.2.1. Nõukogu tegevus.....	7
3.2.2. Juhatuse tegevus	8
3.2.3. Organisatsiooni areng, personalipoliitika ja koolitus.....	10
3.2.4. Siseaudiitori kokkuvõte.....	12
3.3. Järelevalvetegevus	14
3.3.1. Tegevuslubade väljastamine, investeerimis- ja pensionifondide ning emitentide prospektide registreerimine	14
3.3.2. Turuosaliste riskianalüüs ja tegevuse monitooring	17
3.3.3. Turuosaliste kohapealne kontroll	25
3.3.4. Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamine	26
3.4. Finantsteenuste läbipaistvus ja tarbijaharidus	27
3.4.1. Finantsinspektsiooni tegevus finantsteenuste ja -toodete tutvustamisel	27
3.4.2. Finantsinspektsioonile esitatud finantsteenuse klientide kaebused	29
3.5. Tegevus õiguskeskkonna kujundamisel.....	32
3.5.1. Õigusloome	32
3.5.2. Euroopa Liidu ühtse järelevalvemehhanismi loomine.....	36
3.5.3. Euroopa Liidu ühtne kriisilahendusmehhanism.....	37
3.5.4. Aruandluse areng	39
3.5.5. Finantsinspektsiooni juhendid	40
3.6. Siseriiklik ja rahvusvaheline koostöö	42
3.6.1. Siseriiklik koostöö	42
3.6.2. Osalemine Euroopa finantsjärelevalve asutuste töös.....	43
3.6.3. Koostöö Euroopa Keskpankaga	48
3.6.4. Rahvusvaheline koostöö rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise alal.....	49
3.6.5. Koostöö välisriikide järelevalvetega	49
3.6.6. Koostöö Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogus.....	50
3.6.7. Koostöö ülemaailmsetes organisatsioonides	51
3.6.8. Rahvusvahelised missioonid ja külaskäigud.....	51
4. Finantsinspektsiooni 2013. aasta tulude-kulude aastaaruanne.....	52
Tulude-kulude aastaaruanne	52
Bilanss	56
Selgitused 2013. aasta bilansi kohta.....	56
5. Sõltumatu audiitori aruanne	57
6. Eesti finantsturu ülevaade	58
6.1. Majanduskeskkonna areng	58
6.2. Krediidiasutused.....	59
6.3. Kindlustusseltsid.....	65
6.3.1. Elukindlustusseltsid.....	66
6.3.2. Kahjukindlustusseltsid	68

6.4. Kindlustusvahendajad	71
6.4.1. Elukindlustuse valdkond	71
6.4.2. Kahjukindlustuse valdkond	72
6.5. Fondivalitsejad ja fondid	73
6.5.1. Fondivalitsejad	73
6.5.2. Investeeringis- ja pensionifondid	75
6.6. Investeeringisühingud	81
6.7. Investeeringisteenused	84
6.7.1. Väärtpaberiportfellide valitsemine	84
6.7.2. Väärtpaberite hoidmine	85
6.8. Makseasutused	86
6.9. Väärtpaberituru korraldaja	87
6.9.1. NASDAQ OMX Tallinna börs	87
6.9.2. Eesti väärtpaberite keskregister	89
Lisa 1. Finantsinspektsiooni struktuur	90
Lisa 2. Järelevalvesubjektide loetelu seisuga 31.12.2013	91

Finantsinspektsiooni juhatuse pöördumine

Finantsinspektsiooni juhatuse: Andres Kurgpõld, Kilvar Kessler (juhatuse esimees) ja Andre Nõmm

Hea lugeja!

Kõrgeimat riigivõimu teostab rahvas hääleõiguslike kodanike kaudu. Igal täisealise ja otsustusvõimelisel kodanikul on üks hääл sõltumata sellest, kui palju on tal pangakontol säästusid või pensionisambasse kogutud raha. Stabiilsel finantsturul võivad kõik inimesed kindlad olla, et nende raha on pangas hästi hoitud, et kindlustatud riskid saavad hüvitatud ja maksed toimivad ootuspäraselt.

Eesti finantssektor on endiselt panganduskeskne, olulises osas välisomanikele kuuluv ja suure kontsentratsiooniga. Skandinaavia riikide majanduskeskkonna halvenemine mõjutab otseselt Eesti suurpanku. Eesti väiksemad pangad otsivad aktiivselt piiriülese laienemise võimalusi. Kindlustustegevus on integreerunud Baltikumi tasemel. Näiteks Eesti

tegevusloa alusel tegutsevad kahjukindlustusandjad koguvad Lätist ja Leedust ligi poole kõikidest kindlustusmaksetest ja elukindlustusandjad üle poole maksetest. Mõistlikule tegutsemisele suunav finantsjärelevalve saab sügavat integratsiooni ja väliskeskkonnast tulenevaid riske, samuti kiire laienemisega kaasnevaid riske tasandada.

Eestis ei ole viimastel aastatel ükski reguleeritud oluline finantsvahendaja läinud pankrotti. Meie inimesed ei ole pidanud oma rahaga tõttama panku päästma. See kõik tõendab selge õigusliku raamistiku vajadust ja räägib tõhusa järelevalve olemasolust. Demokraatlik ühiskond on seda tugevam, mida tugevamad on tema institutsioonid.

2013. aasta märksõnadeks finantsjärelevalves olid euroala ühtse pangajärelevalve mehhanismi SSM asutamine, uute fundamentaalsete reeglite kehtestamine panganduses ja kindlustuses ning finantsturu tõhusa karistusraamistiku vajalikkuse teadvustumine.

SSM on Euroopa Keskpanga poolt juhitud ning korraldatav pankade kapitalijärelevalve süsteem. Selle otsustusmehhanism ja teatud funktsioonid on tsentraliseeritud Frankfurti, kuid suurem osa tööd jääb siin tulevikus kohapealsete järelevalveasutuste teha. SSM-i mõju euroala pangandusele on oodatult positiivne, kuna muudab ühetaolisemaks liikmesriikide järelevalveasutuste tegevuse ja eelduslikult tõstab järelevalve kvaliteeti. Finantsinspektsioon on andnud SSM-i väljatöötamise ja rakendamise märkimisväärse panuse ning teeb seda jätkuvalt.

Uued põhireeglid Euroopa panganduses ja kindlustuses tähendavad pangateenuste ja kindlustuse tarbijate paremat kaitset. Kuid just väiksematele finantsasutustele on tunda regulatsiooni kulu, mis võib küsitavaks muuta nende tegevuse jätkusuutlikkuse. Finantsinspektsioon on seisnud ja seisab siin just mikro- ja väikeettevõtjatest finantsvahendajatele asjakohaste erandite tegemise eest.

Tõhus karistusraamistik tähendab rikkujale heidutavaid karistusi, mida rakendatakse kiirusega, kus rikkuja tunneb selget seost teo ja järgnenud karistuse vahel. Rikkumiste vähenemine muudab finantsturu ausamaks ja läbipaistvammaks. 2013. aastal toimunud karistusõiguse ülevaatamise käigus joonistus välja vajadus sügavamalt käsitleda finantsturu osa, kuna tavapärane lähenemine ei pruugi siin anda soovitud tagajärgi. Finantsinspektsioon aitab teistel riigiasutustel analüüsida, missugune peaks finantsturule sobiv karistusraamistik olema.

Finantsteenuste järelevalves olid 2013. aastal prioriteediks huvide konfliktide juhtimise ja turu usaldusväärsusega seotud küsimused. Finantsteenuse osutaja kohane vastutus ning lojaalsus oma kliendi suhtes on üheks mõõdupuuks, kas teenuse osutaja sobib reguleeritud finantsturule. Eesti finantsturg on avatud finantsteenuste osutajate konkurentile ja seda toetav. Konkurentsieelise saavutamine ei saa aga tuleneda näiteks madalamast latist rahapesu tõkestamise meetmete kohaldamisel.

Lähituleviku aktuaalsed teemad on Finantsinspektsiooni jaoks pankade saneerimise raamistiku kehtestamine, SSM-i rakendamine, finantsturul järjest suuremat osakaalu omavate II samba pensionifondide tugevam järelevalve ning suurem rõhk finantsteenuste järelevalvel. Nendel teemadel anname lugejale täpsemalt aru eelduslikult juba järgmises aastaaruandes.

Madalate intresside keskkond on soodustanud laenuvõtmist. Majanduse kasvades ning olukorra paranedes intressimäär tõuseb. Meie analüüsid näitavad paraku, et Eesti inimesed on intressitõusu suhtes tundlikud, kuivõrd intressitõus tähendab suuremaid laenu tagasimakseid. See võib hakata pitsitama pere-eelarvet. Inimesed peavad juba enne laenuotsuse tegemist arvestama, et madalad intressid ei kesta igavesti. Igaühel on mõistlik jätkuvalt kriitiliselt hinnata oma vajadusi, milleks laenu võetakse, samuti hinnata oma võimalusi praegu ja tulevikus, keskkonda milles tegutsetakse ja kuidas tegutsetakse.

Kriisi õppetunnid on finantssektori muutnud kohati ettevaatlikuks. Tagasihoidlikku, vastutustundlikku joont tuleb tervitada, sealhulgas finantstoodete reklaamimisel ja müümisel ning hinnakujunduses. Väga turvalised pangad toovad meelerahu, kuid samas ei peaks unustama, et finantsvahendajate peamine ülesanne, *raison d'être* on majanduse rahastamine, riskide võtmine ja ülekandmine.

Head lugemist!

Finantsinspektsiooni juhatuse

Kilvar Kessler

Andres Kurgpõld

Andre Nõmm

Finantsinspektsiooni juhatuse kinnitus

Tallinnas, 11. märtsil 2014. aastal

Käesoleva aastaaruande koostas Finantsinspektsiooni juhatus ja see on esitatud kinnitamiseks Finantsinspektsiooni nõukogule. Aastaaruanne esitatakse Riigikogule.

Käesolev aastaaruanne sisaldab Finantsinspektsiooni:

- Tegevusaruannet lk 6;
- Tulude – kulude aastaaruannet lk 52;
- Bilanssi lk 56;
- Audiitori aruannet lk 57.

Finantsinspektsiooni juhatus kinnitab, et Finantsinspektsiooni tulude-kulude aastaaruanne on vastavuses Finantsinspektsiooni seadusega ja rakendatud arvestuspõhimõtetega.

Kilvar Kessler

Andres Kurgpõld

Andre Nõmm

Finantsinspektsiooni tegevusaruanne

3.1. Finantsinspektsiooni lühitutvustus

Finantsinspektsioon on autonoomse pädevuse ja eelarvega finantsjärelevalve asutus, mis tegutseb järelevalve teostamisel Eesti riigi nimel ja on oma tegevuses ja otsustes sõltumatu.

Tegevuse eesmärgiks on aidata kaasa finantsteenuseid pakkuvate ettevõtete stabiilsuse ja teenuste kvaliteedi tagamisele ning seeläbi toetada Eesti rahasüsteemi usaldusväärsust. Järelevalve põhiline eesmärk on tagada, et finantsasutused suudavad kliendi ees võetud kohustused tulevikus täita – maksta välja hoiused, kindlustuskahjud või kogutud pensioni jmt. Samuti on Finantsinspektsiooni oluliseks ülesandeks suurendada Eesti finantssektori läbipaistvust ning efektiivsust, vähendada finantssüsteemi riske ning aidata kaasa finantssektori kuritegelikel eesmärkidel ärakasutamise tõkestamisele.

Finantsinspektsioon teostab riiklikku järelevalvet Finantsinspektsioonilt tegevusloa saanud krediitiasutuste, kindlustusandjate, kindlustusvahendajate, investeerimisühingute, fondivalitsejate, investeerimis- ja pensionifondide, makseasutuste, e-raha asutuste ja väärtpaberituru üle. Eestis tegutsevate krediitiasutuste, kindlustusandjate ja investeerimisühingute filiaalide osas teostab esmast järelevalvet krediitiasutuse, kindlustusandja või investeerimisühingu koduriigi järelevalveasutus.

Finantsinspektsiooni tegevust kavandab ja juhtimist kontrollib Finantsinspektsiooni nõukogu. Nõukogu koosneb kuuest liikmest, rahandusminister on nõukogu esimees. Finantsinspektsiooni igapäevast tööd juhib alates 1. jaanuarist 2014 kolmeliikmeline juhatus, mis kollektiivse juhtimisorganina langetab otsuseid häälteenamuse alusel. Juhatus tegevust juhib juhatuses esimees. Igal juhatuses liikmel on oma vastutusvaldkonnad ning talle alluvad vahetult vastavasse vastutusalasasse kuuluvad struktuuriüksused ja/või ametikohad.

Finantsinspektsiooni järelevalvealane tegevus jaguneb turu- ja teenusejärelevalve ning kapitalijärelevalve alasteks tegevusteks. Kapitalijärelevalve alase töö fookuses on finantsasutuste riskide ja tegevuse jätkusuutlikkuse analüüs, turu- ja teenusejärelevalve eesmärgiks on finantsteenuste läbipaistvuse, usaldusväärsuse ja efektiivsuse tagamine.

3.2. Juhtimine ja organisatsioon

3.2.1. Nõukogu tegevus

Nõukogu koosseis

Finantsinspektsiooni nõukogusse kuulusid seisuga 31. detsember 2013:

Esimees:

- **Jürgen Ligi**, rahandusminister

Liikmed:

- **Ardo Hansson**, Eesti Panga president
- **Aivo Adamson**, Maanteeameti peadirektor
- **Madis Müller**, Eesti Panga asepresident
- **Valdo Randpere**, Riigikogu liige
- **Veiko Tali**, Rahandusministeeriumi kantsler

Nõukogu otsused

2013. aastal toimus seitse nõukogu koosolekut.

Nõukogu kinnitas 2012. aasta aastaaruande ja arvas 2012. aasta aruandeaasta tulemi summas 546 000 eurot Finantsinspektsiooni reservi.

Nõukogu poolt kinnitati Finantsinspektsiooni 2014. aasta eelarve summas 7 751 000 eurot ning tehti ettepanek rahandusministrile finantsasutuste 2014. aasta järelevalvetasu mahuosa määrade kinnitamiseks.

2013. aasta 26. septembril kinnitas nõukogu 2014. aasta jaanuaris ametisse asunud Finantsinspektsiooni juhatuse uue koosseisu. Juhatuse liikmeteks nimetati Kilvar Kessler, Andres Kurgpõld ja Andre Nõmm. Juhatuse esimeheks valiti Kilvar Kessler.

3.2.2. Juhatuse tegevus

Juhatuse koosseis

Finantsinspektsiooni juhatusse kuulusid seisuga 31. detsember 2013:

Esimees:

- **Raul Malmstein**

Liikmed:

- **Kilvar Kessler**
- **Andres Kurgpõld**
- **Kaido Tropp**

Juhatuse otsused

2013. aastal toimus 52 juhatuse koosolekut, kus tehti 62 haldusotsust, sealhulgas seitse ettekirjutust ning kaks rahatrahvi määramise otsust. Ühel korral tehti otsus järelevalve-subjekti suhtes sunniraha kohaldamiseks. Tegevusluba või täiendav tegevusluba anti kolmele finantsasutusele.

Lisaks tavapärasele krediitdiasutuste riskipõhisele järelevalvele – läbiviidud tugevusanalüüsidele ning järelevalvelise hinnangu Pillar 2 raames kehtestatud täiendavatele kapitalipuhvritele – oli 2013. aastal kapitalijärelevalve valdkonnas juhatuse fookuses 2014. aasta novembris käivituv Euroopa Liidu ühtse pangajärelevalve mehhanismi rakendamiseks vajalike ettevalmistuste tegemine.

Kindlustussektoris olid juhatuse tähelepanu all erinevate riskide mõjuanalüüsid, muuhulgas hinnati seda, kuidas pikaajalised kohustused mõjutavad kindlustusandjate tehnilisi eraldisi ja kapitalinõudeid. Elukindlustusandjate puhul hinnati, kuidas kajastavad nad elu- ja kahjukindlustuse uue kapitaliregulatsiooni Solventsus II põhimõtetele üleminekut silmas pidades oma kohustusi ja riske.

Finantsteenuste alases järelevalves keskenduti investeerimis- ja pensionifondide investeerimispiirangute täitmise ja pensionifondivalitsejate riskijuhtimise nõuetele vastavuse kontrollimisele. Kõrgendatud tähelepanuga kontrolliti krediitdiasutuste ja makseasutuste poolt rahapesu tõkestamise alaste reeglite täitmist.

Väärtpaberituru valdkonnas kontrolliti emitendi juhtide poolt emitendi väärtpaberitega tehtud tehinguid ning täiendavalt ka seda, kuidas emitendid kajastavad oma seisundit finantsaruannetes. Samuti keskenduti jätkuvalt võimalike turukuritarvituste ennetamisega seotud tegevustele.

Juhatuse liikmete vastutusvaldkonnad aastal 2013

Juhatuse esimees **Raul Malmstein** vastutas Finantsinspektsiooni strateegia väljatöötamise, üldjuhtimise ja juhatuse töö korraldamise, kogu järelevalvetevetevuse koordineerimise ja tõhusa toimimise, siseriikliku ja väliskoostöö koordineerimise, avaliku suhtluse, siseauditi korraldamise, töötajate koolituse korralduse, sisekommunikatsiooni ning finantskirjaoskuse edendamise eest.

Juhatuse liige **Kilvar Kessler** vastutas väärtpaberituru järelevalve ja õiguskasakonna töö eest, sealhulgas järelevalveliste õiguskasimuste koordineerimise ja vajadusel ettevalmistamise, finantssektori regulatiivse keskkonna arengu ja finants- ning järelevalvepoliitiliste seisukohtade väljatöötamise eest oma vastutusvaldkonnas või koostöös teise juhatuseliikmaga ja rahvusvahelise koostöö eest oma vastutusvaldkondades.

Juhatuse liige **Andres Kurgpõld** vastutas kapitalijärelevalve valdkonna toimimise ja arengu eest, sealhulgas krediidiasutuste, kindlustusandjate, investeerimisühingute ning teiste Finantsinspektsiooni järelevalve alla kuuluvate finantsasutuste kapitalijärelevalve eest rõhuasetusega järelevalvesubjektide riskide analüüsil, maksevõimelisusel, talitluspidevusel, usaldatavusnõuete täitmisel ja muudel kapitalijärelevalvelistel aspektidel. Samuti finantsasutuste turule sisenemise ja turult väljumise protsessi korralduse, sh tegevuslubade väljastamise eest. Tema vastutusvaldkond hõlmas ka regulaarse aruandluse kogumist ning rahvusvahelise koostööd eelnimetatud valdkondades.

Juhatuse liige **Kaido Tropp** vastutas finantsteenuste järelevalve ja Finantsinspektsiooni tugiteenuste toimimise ning arengu eest, sealhulgas finantsteenuste turustamise ning teenuste kvaliteedi järelevalve ja järelevalvepoliitiliste seisukohtade väljatöötamise eest, samuti piiriüleste teenuste teavituse korralduse, rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise valdkonna, Finantsinspektsiooni eelarveprotsessi korralduse, organisatsiooni tugiteenuste toimimise ja arengu, infotehnoloogia protseduuride väljatöötamise ja rakendamise ning rahvusvahelise koostöö eest oma vastutusvaldkondades.

3.2.3. Organisatsiooni areng, personalipoliitika ja koolitus

Finantsinspektsiooni personalipoliitika nurgakiviks on kõrge järelevalvelise standardi tagamine läbi kompetentsete ja motiveeritud töötajate, nende arendamine ja koolitamine. Sellest tulenevalt on välja töötatud Finantsinspektsiooni motivatsioonisüsteem, värbamis-, koolitus- ja arenduspoliitika. Töötajaskonna keskse osa moodustavad juristid, finantsanalüütikud ja riskijuhid. Kõik Finantsinspektsiooni töötajad omavad kõrgharidust.

Seisuga 31. detsember 2013 oli Finantsinspektsioonis moodustatud 80 ametikohast täidetud 73 ametikohta. Nelja töötajaga olid töösuhted nende lapsehoolduspuhkusel viibimise ajaks ajutiselt peatatud. Finantsinspektsioonis töötas aasta lõpu seisuga 44 naist ja 29 meest. 2013. aastal asus Finantsinspektsiooni tööle kaks uut töötajat ja lahkus neli töötajat.

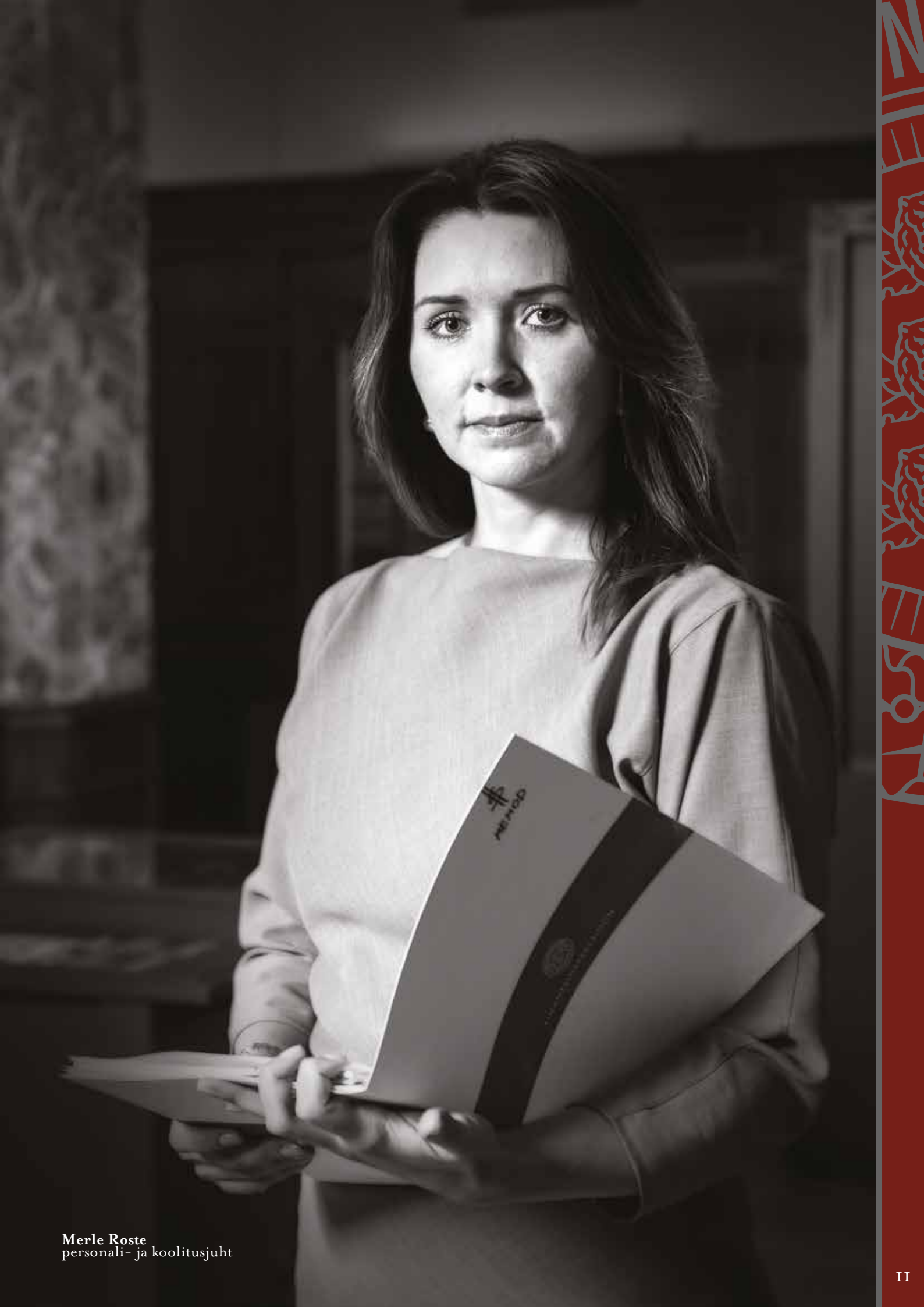
Finantsinspektsiooni töötajate keskmine vanus oli 2013. aasta lõpu seisuga 41 aastat. Aasta lõpu seisuga õppis viis Finantsinspektsiooni töötajat magistriõppes ja kaks doktoriõppes.

Finantsinspektsioon hindab oma töötajaid, pakkudes mõistlikku kompensatsioonipaketti, tunnustades parimaid ja investeerides töötajate koolitusse ning erialasesse arengusse.

Töötajate koolitus

Finantsinspektsioon peab väga oluliseks töötajate järjepidevat ja sihipärast koolitamist ning arendamist selleks, et tagada finantsjärelevalve kõrge kvaliteet. Koolituste planeerimisel lähtutakse organisatsiooni strateegilistest eesmärkidest ja iga töötaja personaalsest arenguvajadusest.

Finantsinspektsiooni töötajad osalesid 2013. aastal nii Eestisestel kui rahvusvahelistel järelevalvespetsiifilistel koolitustel. Toimus ka erialaseid asutusesiseseid koolitusi. 2013. aastal moodustas keskmine väliskoolituse kulu 997 eurot ja riigisisese koolituse kulu 236 eurot töötaja kohta. Aastal 2012 oli keskmine väliskoolituse kulu 1090 eurot ja sisekoolituse kulu 227 eurot töötaja kohta. Peamisteks valdkondadeks, kus töötajad end koolitasid, olid kapitaliregulatsiooni alased pangandus- ja kindlustussektori koolitused, pensionifondide ja väärtpaberituru arengutega seotud koolitused ning juriidilise kompetentsi arendamine. Jätkuvalt toetatakse ka töötajate keeleõpet.

Merle Roste
personali- ja koolitusjuht

3.2.4. Siseaudiitori kokkuvõte

Finantsinspektsiooni siseaudiitori ametikoht on loodud Finantsinspektsiooni seaduse alusel. Siseaudiitori missioon on aidata juhatusel saavutada organisatsiooni eesmärgesid parimal võimalikul moel ja mõistlike kuludega. Siseaudiitor allub ja annab aru juhatusele, kes suunab siseaudiitori tegevust, kinnitades siseaudiitori strateegilise plaani neljaks aastaks ja täpsemad tööplaanid kvartalite kaupa. Siseaudiitor annab kaks korda aastas ülevaate oma tegevusest ja auditite tulemustest nõukogule. Siseaudiitor juhendab oma tegevust kavandades ja läbi viies *The Institute of Internal Auditors* siseaudiitorite eetikakoodeksi põhimõtetest, kuid siseauditi rahvusvaheliste standardite põhimõtteid järgis niivõrd, kuivõrd neid on võimalik ja mõistlik järgida väikeses organisatsioonis.

Siseaudiitor sai täita oma ametiülesandeid 2013. aastal sõltumatuna ja objektiivselt. Siseaudiitori peamistes ülesannetes ja töökorralduses olulisi muudatusi ei toimunud.

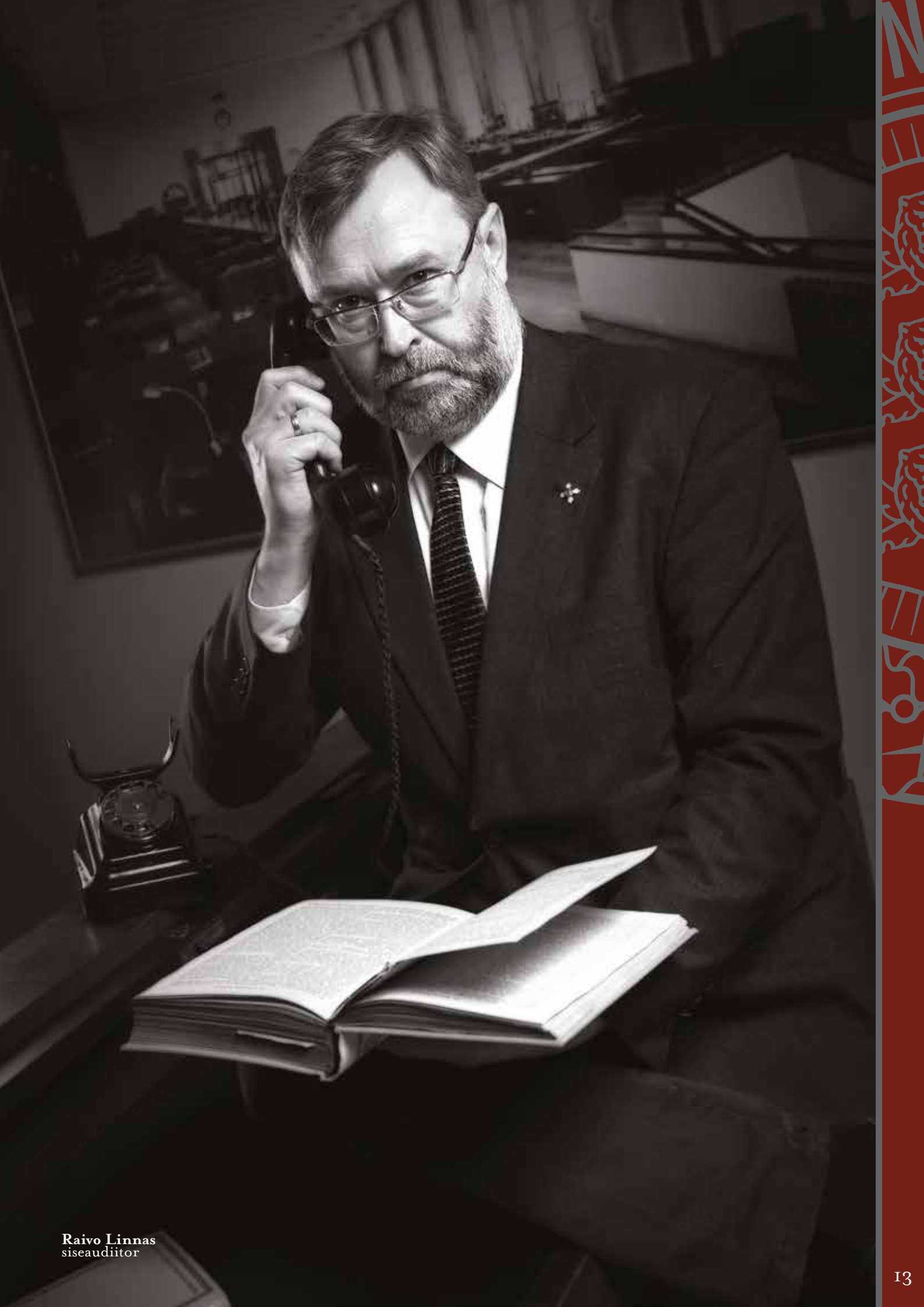
Siseaudiitori siseauditi ala tegevust suunas peamiselt strateegiline plaan aastateks 2011–2015. Siseaudiitor auditeeris 2013. aastal kahte põhivaldkonda: Finantsinspektsiooni põhitegevust ehk tegevust finantsjärelevalve korraldamisel ning organisatsiooni siseelu ja töökorraldust. Finantsjärelevalve valdkonna olulisemate auditite käigus hinnati järelevalvelise aruandluse kehtestamise ja kogumise otstarbekust; järelevalvelise hinnangu protsessi SREP (*Supervisory Review and Evaluation Process*); järelevalvelist tegevust krediitdiasutuse IT-intsidentide puhul; krediitdiasutuste auditikomiteede järelevalve korraldust; fondivalitseja kohapealse kontrolli protsessi; riskipõhise järelevalvemudeli täiustamise protsessi vahetulemusi; piiriülese ametialase koostöö toimimist; Finantsinspektsiooni poolt finantskirjaoskuse parandamise alal tehtava töö otstarbekust ja vahetulemusi ning valmisolekut uue kapitaliadekvaatsuse raamistiku Basel III rakendamiseks. Siseaudiitor hindas Finantsinspektsiooni siseelu ja töökorralduse ala olulisemate auditite käigus ka inspektsiooni koolituspoliitikat ja koolitussüsteemi, lähetuste ja lähetuskulude õiguspärasust ning otstarbekust, samuti ametialaste pangakaartide kasutamise õiguspärasust.

Siseaudiitori hinnangul oli nõukogu ja juhatuse otsuste täitmise distsipliin hea ning Finantsinspektsiooni juhtimis- ja kontrollisüsteem toimis olulises ulatuses põhjendatud ootuste kohaselt.

Siseaudiitori hinnangul suhtusid Finantsinspektsiooni töötajad huvide konflikti ennetamisse küllaldase vastutustundega ja huvide konflikti ennetamise meetmed toimisid seaduses sätestatud nõuete kohaselt.

Erakorraliselt täitis siseaudiitor Finantsinspektsiooni juhatuse ja Tagatisfondi nõukogu vahelise ametiabi kokkuleppe alusel ajavahemikus 1. jaanuarist 2013 – 31. märtsini 2013 Tagatisfondis välise eksperdi ülesandeid eesmärgiga toetada Tagatisfondi valmisoleku tugevdamist võimaliku finantskriisi olukorras.

Siseaudiitor viis ka Gruusia avaliku sektori finantsjuhtimise reformi toetusprogrammi raames Gruusia rahandusministeeriumis läbi õppetsükli avaliku sektori kontrollisüsteemide, riskijuhtimise ja siseauditi teemadel.

Raivo Linna
siseaudiitor

3.3. Järelevalvetegevus

3.3.1. Tegevuslubade väljastamine, investeerimis- ja pensionifondide ning emitentide prospektide registreerimine

Tegevuslubade väljastamine ning kehtetuks tunnistamine

Finantsinspektsioon andis 2013. aastal tegevusloa kolmele äriühingule ning turult lahkus kaks finantsteenuste osutajat.

2013. aastal väljastas Finantsinspektsioon makseasutuse tegevusloa GFC Good Finance Company AS-ile. Tegevusluba võimaldab äriühingul osutada alljärgnevat makseteenust: sissemaksed maksekontole ja maksekontolt sularaha väljavõtmine, maksetehingute täitmine, sealhulgas raha ülekandmine makseteenuse pakkuja juures avatud maksekontole ja maksetehingu täitmine, kui raha on makseasutuse kliendile antud laenuna, ning rahasiirde teenus.

Finantsinspektsioon väljastas loa makseasutuste ja e-raha asutuste seaduses sätestatud erandi kasutamiseks Maksekeskus AS-ile. Makseasutuste ja e-raha asutuste seaduses sätestatud erandi luba võimaldab Maksekeskus AS-il osutada raha siirdamise teenust mahupiiranguga. Erandi loa väljastamise eelduseks on, et äriühingu kaheteistkümne kuu maksetehingute keskmine kogusumma ei ületa ühte miljonit eurot kuus.

AS-ile Birdeye Capital andis Finantsinspektsioon fondivalitseja tegevusloa investeerimisfondide valitsemiseks. Tegevusluba väljastati piiranguga, et AS-il Birdeye Capital ei ole õigust valitseda eurofonde investeerimisfondide seaduse tähenduses.

Seoses oluliste puudustega esitatud materjalides tagastas Finantsinspektsioon tegevusloa taotluse kahele makseasutusele ja kahele investeerimisühingule. Neli tegevusloa taotlust võeti oluliste puuduste ilmnemisel taotlejate poolt ise tagasi. Ühtegi keelduvat otsust tegevusloa väljastamiseks Finantsinspektsioon 2013. aastal ei teinud.

Tabel 1. Tegevuslubade väljastamine 2013. aastal

Valdkond	Teenusepakkuja	Märkused
Fondivalitseja	AS Birdeye Capital	
Makseasutus	GFC Good Finance Company AS	
Makseasutus	Maksekeskus AS	erandi luba

Finantsinspektsioon tunnistas 2013. aastal täies ulatuses kehtetuks AS-ile Trigon Wealth Management väljastatud investeerimisühingu tegevusloa. Tegevusluba tunnistati kehtetuks investeerimisühingu avalduse alusel seoses AS Trigon Capital konsolideerimisgrupi tegevuse reorganiseerimisega.

Riskikapitalifondi valitseja AS GA Fund Management (endise nimega AS Gild Fund Management) ei oma seoses pankroti väljakuulutamise alates 2013. aasta maist enam õigust fondivalitsejana tegutsemiseks. Kehtetud on nii AS-le GA Fund Management Finantsinspektsiooni poolt 7. novembril 2007 väljastatud riskikapitalifondide fondivalitseja tegevusluba kui ka 10. septembril 2008 väljastatud täiendav tegevusluba investeerimisnõustamisega tegelemiseks.

AS GA Fund Management rikkus kehtestatud omavahendite normatiivi ning jättis täitmata Finantsinspektsiooni ettekirjutuse omavahendite minimaalsuuruse nõude kui fondi-valitsejale investeerimisfondide seaduse kohaselt sätestatud usaldatavusnormatiivi seadusega kooskõlla viimiseks.

Nõutava tegevusloata finantsteenuste pakkumine

2013. aasta jooksul avaldati Finantsinspektsiooni kodulehel www.fi.ee 301 hoiatusteadet võimaliku ebaseadusliku investeerimisteenuse osutaja kohta Euroopa Liidus.

Finantsinspektsioon pööras 2013. aastal kõrgendatud tähelepanu nende võimalike ebaseaduslike investeerimisteenuse osutajate väljaselgitamisele, kes tegelevad valuutapaaridel kauplemisega. Finantsinspektsioon avaldas seisukoha, et kauplemisteenuse osutamine tuletisväärtipaberitega on investeerimisteenuse tegevusluba nõudev tegevus.

Investeerimis- ja pensionifondide registreerimine

2013. aastal registreeris Finantsinspektsioon kahe uue investeerimisfondi – Trigon Ida-EL Põllumaa Fond ja Birdeye Timber Fund tingimused. Uusi vabatahtlikke ega kohustuslikke pensionifonde 2013. aastal ei loodud.

2013. aastal registreeriti 7 investeerimisfondi tingimuste muudatused. Tingimuste muudatuste käigus kontrollib Finantsinspektsioon tingimuste sätete kooskõla õigusaktidega.

2013. aastal andis Finantsinspektsioon likvideerimisload neljale fondile: SEB Geneerilise Farmaatsia Fond, Eastern Europe Real Estate Investment Fund, Riskikapitalifond GILD Arbitrage ja Trigon Ukrainian Property Kinnisvarafond I.

Filiaalide asutamisvabaduse load

2013. aastal asutas Euroopa Liidu liikmesriigi finantsasutus Eestis järgmise filiaali:

Tabel 2

Teenusepakkuja	Valdkond
Fundior Finanssipalvelut Oy Eesti filiaal	kindlustusmaakler

Euroopa Liidu liikmesriikide finantsasutuste filiaalide järelevalvekorraldus põhineb vastastikuse usalduse põhimõttel. Filiaali järelevalve eest vastutab päritoluriigi järelevalveasutus. Filiaalile ei rakendu Eesti seadusandlusest tulenevad nõuded kapitaliga seotud normatiividele. Finantsinspektsioon kogub sellele vaatamata paljudelt väliskrediitiasutuste filiaalidelt järelevalvelist aruandlust muuhulgas eesmärgiga analüüsida, kuidas filiaalide tegevus võib mõjutada Eestis väljastatud tegevusloa alusel tegutsevaid turuosalisi.

Olulise osaluse menetlused

Isikud, kes soovivad omandada olulist osalust Eestis tegevusloa alusel tegutsevas finantsasutuses, peavad vastama seadustega kehtestatud usaldusväärsuse kriteeriumitele. Olulisemateks nõueteks on isiku laitmatu ärialane reputatsioon, läbipaistvad ärisidemed ja võime tagada ettevõtte usaldusväärne juhtimine. Finantsinspektsioonil on õigus keelata olulise osaluse omandamine kui isik Finantsinspektsiooni hinnangul nimetatud nõuetele ei vasta.

2013. aasta jooksul viis Finantsinspektsioon läbi olulise osaluse menetlused kahe järelevalvesubjekti suhtes, kes mõlemad said loa olulise osaluse omandamiseks. AS-ile Trigon Capital andis Finantsinspektsioon loa otsese üle 50%-lise ja kontrolliva olulise osaluse omandamiseks fondivalitsejas AS Trigon Funds. Tegemist oli AS Trigon Capital konsolideerimisgrupi reorganiseerimisega – AS Trigon Capital omas varem kaudset kontrollivat olulist osalust AS-is Trigon Funds. Samuti andis Finantsinspektsioon loa Arendusmaa OÜ-le üle 20%-lise olulise osaluse omandamiseks fondivalitsejas EfTEN Capital AS.

Tabel 3. Oluliste osaluste omandamine 2013. aastal

Valdkond	Järelevalvesubjekt	Osaluse omandamist või suurendamist taotlenud isik	Märkused
Fondivalitseja	AS Trigon Funds	AS Trigon Capital	Luba otsese üle 50%-lise ja kontrolliva olulise osaluse omandamiseks
Fondivalitseja	EFTEN Capital AS	Arendusmaa OÜ	Luba kaudse olulise osaluse omandamiseks

Piiriülene finantsteenuste pakkumine

Teistes Euroopa Liidu liikmesriikides tegevusluba omavad finantsasutused ei pea Eestis finantsteenuste pakkumiseks Finantsinspektsioonilt tegevusluba taotlema. Piiriülese teenuse osutamist võib alustada peale seda, kui välisriigi järelevalveasutus on teavitanud Finantsinspektsiooni finantsasutuse soovist pakkuda Eestis teenuseid ning edastanud Finantsinspektsioonile seaduses nõutud andmed.

2013. aastal jätkus piiriüleste teenuste pakujate arvu kasv.

Tabel 4. Piiriüleste teenuste pakujad Eestis¹

	Arv seisuga 31.12.2013	Arv seisuga 31.12.2012
Pangateenused	288	276
Investeermisteenused	1 393	1 295
Kahjukindlustusteenused	431	401
Elukindlustusteenused	99	94
Kindlustusmaakleri teenused	923	892
Kindlustusagendi teenused	1 486	1 370
Fondivalitsemisteenused	20	17
Investeermisfondid	63	57
E-raha teenused	41	27
Makseteenused	174	120

Kindlustusvahendajate nimekirja kandmine ja nimekirjast kustutamine

Eestis tegutsevad kindlustusvahendajatena kindlustusmaaklerid ja -agendid. Kindlustusmaakler esindab kindlustusvõtja huve. Kindlustusagent esindab kindlustusseltsi huve, vahendades kindlustusandja teenuseid. Seisuga 31. detsember 2013 tegutses Eestis 35 kindlustusmaaklerit ja 5 välismaise kindlustusmaakleri filiaali ning 502 kindlustusagenti.

Kindlustusagendid kannab kindlustusagentide nimekirja kindlustusandja, keda agent esindab. Kindlustusagentide nimekiri on kättesaadav Finantsinspektsiooni veebileheküljel www.fi.ee.

2013. aastal kandis Finantsinspektsioon kindlustusvahendajate nimekirja kolm uut Eestis asutatud kindlustusmaaklerit.

Finantsinspektsioon kustutas 2013. aastal vahendajate nimekirjast järgmised kindlustusmaaklerid: AAA Kindlustusmaaklerid OÜ, Kasko Kindlustusmaakler OÜ, Krooni Kindlustusmaaklerid OÜ, Lambert Kindlustusmaakler OÜ, Next Kindlustusmaakler OÜ ja Online Insurance Broker OÜ.

Prospektide registreerimine

Finantsinspektsioon registreeris 2013. aasta jooksul ühe prospektidirektiivi alusel koostatud prospekti. Prospektidirektiivi alusel koostatud prospektiks oli AS Baltika täiendavate aktsiate noteerimine. Täiendavate aktsiate noteerimise vajadus tulenes otseselt eelnevalt emiteeritud vahetusvõlakirjade aktsiateks konverteerimisest.

Menetlusse võeti veel üks noteerimisprospekt, selle menetlus aga esitaja taotlusel peatati. Finantsinspektsioon teavitas aasta jooksul ka erinevaid osapooli noteerimisprotsessi puudutavates küsimustes.

2013. aasta jooksul teavitati Finantsinspektsiooni 30 korral mõne teise Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigi järelevalveasutuse poolt registreeritud Eestis avalikult pakutavate väärtpaberite prospekti või selle lisa registreerimisest.

¹ Vastavalt kindlustusvahenduse direktiivile (2002/92/EÜ) toimub kindlustusvahendajate piiriülene teenusepakkumine lihtsustatud korras, mille kohaselt ei pea kindlustusvahendaja enne teenuse osutamist sellest teavitama sihtriiki. Seega käesolevas tabelis esitatud andmed hõlmavad üksnes neid kindlustusvahendajaid, kes on teenuse osutamisest Finantsinspektsiooni teavitanud.

3.3.2. Turuosaliste riskianalüüs ja tegevuse monitooring

Finantsinspektsiooni tegevuse strateegiliseks eesmärgiks on riskide ettevaatav analüüs eesmärgiga rakendada esma- ja teisejärgulisi ennetavaid abinõusid. Turuosaliste kohapealsete kontrollide kohta leiab informatsiooni alapunktist 3.3.3.

Krediidiasutused

Krediidiasutuste riskianalüüsi viis Finantsinspeksioon 2013. aastal läbi tavapärase kvartalialalüüside vormis. Analüüside käigus hinnati majanduskeskkonna ja finantsturu arengute foonil Eestis tegutsevate krediitiasutuste kõiki olulisemaid riskivaldkondi – krediidi-, operatsiooni-, likviidsus-, turu- ja muid riske. Seejuures tugineti nii kvantitatiivsele kui ka kvalitatiivsele informatsioonile. Lisaks jälgiti krediitiasutuste kasumlikkust ning normatiivide täitmist. Analüüside tulemused olid järelevalvetegevuste planeerimise oluliseks aluseks ning esmaseks infoallikaks kohapealsete kontrollide läbiviimisel.

Majanduskeskkonna arengutest lähtuvalt oli 2013. aastal Finantsinspektsiooni teravdatud tähelepanu all jätkuvalt likviidsusrisi valdkond ning krediitiasutuste laenuportfellide kvaliteet.

Basel II kapitali adekvaatsuse raamistiku ühe komponendi, sisemise kapitali adekvaatsuse tagamise protsessi Pillar 2 raames viis Finantsinspektsioon ka 2013. aastal krediitiasutustes läbi järelevalvelise hinnangu protsessi SREP (*Supervisory Review and Evaluation Process*). Pillar 2 koosneb kahest teineteist täiendavast komponendist: krediitiasutuste endi poolt rakendatavast sisemise kapitali adekvaatsuse tagamise protsessist ICAAP (*Internal Capital Adequacy Assessment Process*) ning järelevalveasutuste poolt rakendatavast järelevalvelise hinnangu protsessist SREP. SREP-i eesmärgiks on anda hinnang krediitiasutuse sisemise kapitali adekvaatsuse tagamise protsessi ICAAP usaldusväärsusele ja kapitalivajadusele. Järelevalvelise hinnangu tulemusena võib Finantsinspektsioon määrata krediitiasutusele regulatiivset kapitalinõuet ületava täiendava kapitalinõude või rakendada muid järelevalvelisi abinõusid.

Pangandussektori täiendavaks kapitalinõudeks Pillar 2 raames kujunes 2013. aastal võrreldes Pillar 1 kapitalinõudega 159 miljonit eurot. Sealjuures oli Eesti turul tegutseva kahe

suurima panga täiendavaks kapitalinõudeks 132 miljonit eurot ehk see oli 19,6% suurem kui Pillar 1 ja väikepankadele 28 miljonit eurot ehk 40% rohkem kui Pillar 1. Eestis tegutsevate krediitiasutuste kapitaliseeritus oli järelevalvelise hinnangu kohaselt tugev ning regulatiivsete normatiivide suhtes piisav.

2013. aastal hindasid nii Finantsinspektsioon kui ka krediitiasutused kapitali piisavust erinevate negatiivsete stsenaariumite võimaliku realiseerumise korral. Vastavalt krediitiasutuse seadusele peavad krediitiasutuse kõik olulised riskid olema igal ajahetkel adekvaatselt kaetud omavahenditega. Tulenevalt sellest, et selle nõude ettevaatav täitmine sisaldab alati endas määramatust, on stressitestimine üks võimalusi hinnata krediitiasutuse kapitaliseerituse piisavust erinevate stsenaariumite realiseerumise korral.

Finantsinspektsiooni poolt 2013. aastal läbi viidud stressitesti tulemused näitasid, et suurem erinevus võrreldes viimase majanduskriisiga on selles, et negatiivsed mõjud on pikemaajalisemad ning suurema löögi alla satuks kriisilukorras ennekõike ekspordisektor ja alles teises järjekorras sisemajandusele orienteeritud tegevusalad. Majanduskeskkonda ja krediitiasutuste sisemisi kapitaliplaane arvestades oli krediitiasutuste kapitaliseeritus konservatiivsete stressistenaariumite realiseerumise korral rahuldav ning regulatiivsete normatiivide suhtes piisav.

Selleks, et omada paremat ülevaadet eraisikutele väljastatud eluasemelaenu kvaliteedi kohta, jätkas Finantsinspektsioon ka 2013. aastal eluasemelaenu monitooringu. 2013. aasta oli eluasemelaenu turul murranguline, sest ligi viis aastat kestnud eluasemelaenu portfelli vähenemine peatus. 2013. aasta teine pool tõi eeskätt suuremate krediitiasutuste ja nende filiaalide toel eluasemelaenu portfelli kasvu. Laenamist soodustasid kasvavad kinnisvarahinnad ja püsivalt madal intressikeskkond.

Alates 2010. aasta teisest poolaastast on krediitiasutuste eluasemelaenu portfelli kvaliteet järjekindlalt paranenud. 2013. aasta jooksul vähenes üle 90 päeva viivises olevate laenu jääk 36% võrra. 2013. aasta lõpu seisuga oli üle 90 päeva viivises 1,3% eluasemelaenu koguportfellist võrrelduna 2012. aasta lõpu 2% ja 2011. aasta lõpu 3,1%-ga.

Sarnaselt eelnevatele aastatele viis Finantsinspeksioon ka 2013. aastal läbi likviidsusriski monitooringu, mille raames kaardistati krediidasutuste olukord likviidsuse tagamisel ning anti hinnangud likviidsusriski realiseerumise võimalustele erinevates krediidasutustes. Likviidsusriski monitooringu põhitählepanu oli seotud ettevalmistustega üleminekuks uuele kapitalinõuete regulatsioonile. Uus kapitalinõuete direktiiv 2013/36/EL ja Euroopa Parlamendi ja Nõukogu otsekohaldav määrus (EL) nr 575/2013 (*Capital Requirements Regulation*) seavad senisest rangemad nõuded krediidasutuste kapitali kvaliteedile, kehtestavad senisest kõrgemad kapitalinõuded ning uute normatiividenä ka kvantitatiivsed likviidsusnormatiivid. Likviidsusriski järelevalve oli 2013. aastal oluline ka emapankade gruppide tasemel, mille raames toimus Finantsinspektsioonil tihe piiriülene koostöö krediidasutuste koduriikide järelevalvetega. Samuti oli kehtestatud testperiood uute likviidsusnormatiivide LCR (*Liquidity Coverage Ratio*) ja NSFR (*Net Stable Funding Ratio*) rakendamiseks. Lisaks oli kõrgendatud likviidsusriskiga pankadele likviidsusriski hindamiseks kehtestatud igapäevane raporteerimiskohustus.

Krediidasutuste investeerimisteenuste alases järelevalves keskenduti 2013. aastal väärtipaberituru seaduse ja reklaamiseaduse täitmise kontrollile, mille käigus kontrolliti eelkõige klientidele ja avalikkusele esitatavat teavet investeerimisteenuse osutamisel ning teenuste kohta esitatavaid reklaami- ja müügitmaterjale. Kõnealuses valdkonnas krediidasutuste tegevuses olulisi puudusi ei tuvastatud.

2013. aastal jätkas Finantsinspektsioon kontrolle ka depoteerimise valdkonnas, et hinnata nõuete täitmist investeerimisfondide vara hoidmisel ja fondi administreerimisteenuse osutamisel.

2013. aastal tutvuti krediidasutustes toimunud kontrollide käigus ka sellega, kuidas on kohaldatud rahapesu- ja terrorismi tõkestamise alased hoolsusmeetmed riikliku taustaga isikute tuvastamiseks. Samuti hindas Finantsinspektsioon rahapesu tõkestamise alase järelevalve käigus krediidasutuste tegevust mitteresidentidest klientide teenindamisel ja hoolsusmeetmete kohaldamist ärisuhte loomisel.

Kindlustusandjad

Kindlustusandjate järjepidev riskianalüüs ja tegevuse monitooring toimub samuti kvartalialanalüüside vormis. Analüüside aluseks on järelevalveline aruandlus, varade tugevusanalüüsid, vastutava akuaari aruanded ja kohtumised kindlustusandjate juhtkondadega. 2013. aastal küsis Finantsinspektsioon kindlustusandjate juhtkondadelt kvali-

tatiivset teavet küsimustiku vormis – paluti kirjeldada ärimudeli muudatusi, anda hinnang kindlustusandja tegevusele, järelevalveliste normatiivide täitmisele ja peamistele riskidele.

Regulaarsete riskianalüüside kaudu hinnatakse kindlustusandjate kindlustus-, turu-, likviidsus-, krediidi- ja operatsiooniriske ning järelevalveliste normatiivide täitmist. Lisaks hinnatakse ka väliskeskkonnast tulenevaid riske ja nende mõju kindlustussektori üldisele arengule.

Finantsinspektsioon lähtub turuosaliste riskimonitooringus Finantsinspektsiooni strateegiast, finantsjärelevalve riskipõhise analüüsi mudelist ja ka Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve Asutuse EIOPA poolt regulaarselt korraldatavatest riskide monitooringust ja analüüsist.

Elukindlustusandjate tegevust mõjutasid 2013. aastal jätkuvalt madalal tasemel püsinud intressid, seda nii pikaajalise intressigarantiiga toodete pakkumisel kui ka kehtivatest lepingutest tulenevate kohustuste katteks sobiva vara leidmisel. Madalast intressikeskkonnast tulenevalt on elukindlustusandjad viimastel aastatel intressigarantii suurst vähendanud või mõned kindlustusandjad ka selliste toodete pakkumise peatanud. Selle asemel ollakse keskendunud riskielukindlustusele ehk riskile, mille puhul ei pea sedavõrd suures ulatuses finantsturgude käitumisega arvestama. Samal ajal peavad elukindlustusandjad aga tagama varasematel aastatel sõlmitud lepingutest tulenevaid finantsgarantiisid.

Oma kohustusi hindavad kindlustusandjad regulaarselt, võttes arvesse tegelikke ja oodatavaid, mitte lepingu sõlmimise hetkel kehtinud olusid. Heaks tavaks on saanud ka stressitestide rakendamine investeringutele, mille abil hinnatakse kohustuste kaetust varadega.

Eestis tegevusloa alusel tegutsevatele kahjukindlustusandjatele pakuvad olulist konkurentsi Euroopa Liidu kindlustusandjate filiaalid, mistõttu suurenesid ka 2013. aastal nii kindlustusrisk kui riskide hinnakujundusega seotud riskid. 2013. aastal kasvas kindlustusandjate kombineeritud kahjusuhe, millest tulenevalt muutus kahjukindlustusandjate jaoks teenusepakkumise keskkond samuti riskantsemaks.

Väliskeskkonnast tulenevad riskid on kindlustusandjate jaoks järjest ettenägematumad ja muutlikumad. Sellises keskkonnas tegutsedes on riskide juhtimine eriti oluline, mistõttu on EIOPA alates 1. jaanuarist 2014 rakendanud

suunistena Euroopa Liidus ühtsed põhimõtted kindlustusandja juhtimissüsteemile, eesmärgiga panna kindlustusandjad ise ühetaoliselt kõiki oma tegevusest tulenevaid riske hindama, et tagada erakordsete riskide realiseerumise korral kindlustuslepingutest tulenevate kohustuste piisav kaetus. Eesti kindlustusandjad on teabepäevade ja Finantsinspektsiooni soovituslike juhendite kaudu 1. jaanuarist 2014 kehtima hakanud uute nõuetega kursis ja tegevuseks ettevalmistatud.

Jätakuvalt olid ka 2013. aastal aktuaalsed elu- ja kahjukindlustuse uue kapitaliregulatsiooni Solventsus II järelevalve-režiimi rakendamise ettevalmistamisega seotud tegevused. Solventsus II direktiiv 2009/138/EÜ, mis harmoneerib Euroopa Liidu liikmesriikides tegutsevate kindlustusandjate riskipõhise kapitali ja riskide juhtimise reeglistiku alates juhtimissüsteemidest kuni tulemuste avalikustamise ja aruandluseni, rakendub 1. jaanuarist 2016. Eesti kindlustusandjad osalesid ka 2013. aastal Finantsinspektsiooni ettepanekul Solventsus II ettevalmistavates mõjuanalüüsides, mille eesmärgiks on olnud hinnata Solventsus II kvantitatiivset mõju, tutvustada hindamismeetodeid varade ja kohustuste hindamisel, kapitalinõude riskimoodulite arvutamisel ning omavahendite klassifitseerimisel. Samuti on mõjuanalüüside läbiviimise eesmärgiks olnud edendada kindlustusandjate ettevalmistusi Solventsus II-le üleminekuks, muuhulgas välja selgitada arendamist nõudvad valdkonnad.

Kindlustusandjate järelevalve käigus kontrolliti 2013. aastal ka kindlustuslepingute sõlmimisega seotud protseduuride toimimist ning kahjude käsitlemist ja hüvitamist ning nendega seotud protseduure.

Kindlustusvahendajad

Kindlustusvahendajate järelevalves keskendus Finantsinspektsioon 2013. aastal kindlustusmaaklerite tegevuse kontrollimisele osas, mis puudutab kindlustusmaakleri poolt kindlustusmaaklerluse kõrval muu tegevusega tegelemist. Samuti kontrolliti, kuidas kindlustusmaaklerid täidavad kohustust lähtuda maaklertegevuses kindlustusvõtja huvidest, kuidas toimub kindlustusvõtja kindlustushuvi väljaselgitamine kindlustusmaakleri poolt, kindlustusvõtjale parima pakkumise tegemine ning maakleri poolt kliendile vahendustasu suuruse avaldamine.

Täiendavalt kontrolliti võimalikke huvide konflikte kindlustusmaaklerite tegevuses suhetes kindlustusandjatega, sealhulgas kokkuleppeid teenuste osutamiseks kindlustusandjatele. 2013. aastal algatas Finantsinspektsioon kindlustusturu osaliste – kindlustusandjate ja kindlustusmaaklerite – vahel

arutelu kindlustustegevuse seaduse sätete üle, mis puudutavad kindlustusmaakleri ja kindlustusagendi vaheliste erinevuste täpsemat määratlemist.

Investeeringimis- ja pensionifondid

Fondivalitsejate järelevalves kontrollis Finantsinspektsioon eeskätt, kuidas on fondivalitsejate poolt juhitud investeerimisriskid. Riskijuhtimise alaste kontrollide raames hinnati fondivalitsejate siseprotseduure fondi vara investeerimisega seotud riskide juhtimisel, nende vastavust õigusaktidele ja Finantsinspektsiooni juhendile Nõuded fondi vara investeerimisega seotud riskide juhtimisele.

Fondivalitsejate poolt igakuiselt Finantsinspektsioonile esitatavate aruannete põhjal kontrollitakse investeerimis- ja pensionifondide investeeringute vastavust õigusaktides ja fondi tingimustes sätestatud piirangutele. Arvestades investeeringuid 2013. aasta lõpu seisuga, hõlmas selline kontroll igakuiselt ligikaudu 3 311 investeeringut.

Finantsinspektsioon koostab fondivalitsejate finantsseisundi kohta kvartalipõhiseid riskianalüüse, kus jälgitakse fondivalitsejate kasumlikkust ning usaldatavusnõuete täitmist. Lisaks regulaarselt esitatavale aruandlusele edastas Finantsinspektsioon 2013. aastal fondivalitsejatele muuhulgas *ad hoc* päringuid selleks, et saada täpsem ülevaade konsolideerimisgrupi ettevõtetele antud laenudest, fondivalitsejate siseaudiitorite tegevusest, äritegevusest välisriikides ja fondivalitsejate poolt hallatavatest klientide varadest. Kõik fondivalitsejad täitsid esmakordselt ka operatsiooniriski enesehindamise küsimustiku. Fondivalitsejate esindajatega toimunud kohtumiste sihtgrupiks olid eelkõige need fondivalitsejad, mille puhul vajati täiendavat teavet kas fondivalitseja enda äritegevuse kohta või kerkis üles vajadus uuendada teavet konsolideerimisgrupi ülesehituse ja finantsseisundi kohta.

2013. aastal rikkusid usaldatavusnõuete neto-omavahendite minimaalsuuruse nõuet kaks püsiva tulubaasita fondivalitsejat. Neist ühe omanikud otsustasid täiendava kapitali lisamise asemel fondivalitseja pankroti kasuks.

Järelevalve huvikeskmes olid veel mitmedki teised fondivalitsejad. Nii palus Finantsinspektsioon 2013. aastal mõnel fondivalitsejal esitada tavapärasest detailsemat infot oma finantsseisundi ja äritegevuse jätkusuutlikkuse kohta, sealhulgas paluti esitada täiendava kapitaliseerimise kava, finantsprognoose, esitada regulaarselt tavapärasest tihedamalt aruandeid ja tehti täitmiseks kohustuslikke ettekirjutusi.

Nii fondivalitsejates kui ka investeerimisühingutes viidi 2013. aastal läbi ka väärtpaberituru seaduse ja reklaamiseaduse täitmise kontrollid, mille käigus kontrolliti eelkõige fondi-valitsemise ja investeerimisteenuse osutamisel klientidele ja avalikkusele esitatavat teavet ja teenuse kohta esitatavaid reklaami- ja müügmaterjale. Turuülese kontrolli käigus olu-lisi puudusi fondivalitsejate ja investeerimisühingute tegevus-es ei tuvastatud.

Investeerimisühingud

Investeerimisühingute järelevalve toimus 2013. aastal samuti kvartaalsete riskianalüüside vormis ning see tugines järele-valvelisele aruandlusele ja muule informatsioonile, mida saadi kohtumistel investeerimisühingute juhtkonnaga, inves-teerimisühingute siseauditi märkustest, avalikest aruannetest jm. Analüüside käigus hinnati investeerimisühingute avatud valuutapositsioone, kauplemisportfelli positsioone, suuri krediidiriski kontsentratsioone, mis tulenevad klientidele väärtpaberite tagatisel antud laenudest ning tehingutest vas-taspooltega, likviidsete varade mahtu ning kapitali piisavust.

Kvartalialanalüüsides settivad välja riskivaldkonnad, millele tuleb järgmise kvartali jooksul enim tähelepanu pöörata. Sealt selgub ka, kas ja missuguseid järelevalvelisi meet-meid oleks vaja ühe või teise investeerimisühingu suhtes rakendada.

2013. aastal oli Finantsinspektsiooni põhitähelepanu suu-natud investeerimisühingute likviidsusriskile, eeskätt olid järelevalve fookuses väga madala likviidsete vahendite tase-mega investeerimisühingud. Huvikeskmes oli ka kahjumlike turuosaliste kapitaliseeritus ning risk, et investeerimisühingu teenuste pakkumine ei ole korraldatud täielikult kooskõlas seaduste ja muude õigusaktidega. Tähelepanu oli eelkõige vastavuse riskil teistes riikides teenuste pakkumisel ja klien-tide väärtpaberikorralduste täitmisel.

Teiseks oluliseks analüüsivahendiks ka investeerimisühingute puhul on kord aastas läbiviidav järelevalveline hindamine SREP. SREP-i raames hinnatakse iga investeerimisühingu indi-viduaalseid riske ning kontrollitakse, et investeerimisühingus toimivad piisavad sisekontrolli ja riskijuhtimise süsteimid. Finantsinspektsiooni riskihindamise metoodika alusel antakse eraldiseisvad hinnangud krediidi-, operatsiooni-, turu-, likviidsus-, kontsentratsiooni-, strateegilisele ja repu-tatsiooniriskile. Hinnates koosmõjus riskide suurust ja raken-datud riskikontrolli efektiivsust, arvutatakse iga riski jaoks kapitalinõue, st kui palju peab investeerimisühing hoidma omakapitali puhvrit, et katta vajadusel riskist tuleneda või-vad kahjumid.

SREP-i lõpliku väljundina määratakse igale investee-ri-misühingule individuaalne omakapitali miinimum. 2013. aastal läbiviidud järelevalvelise hindamise raames kujunes investeerimisühingute summaarne kapitalinõue 2,56 korda suuremaks kui seaduses sätestatud minimaalne kapitali-nõue.

Investeerimisühingute järelevalves oli 2013. aastal tähele-panu all ka klientide vara hoidmise ja kaitsmise nõuete täitmine ja väärtpaberi asjakohasuse hindamisega seotud nõuete täitmine.

Makseasutused

Makseasutuste järelevalves keskendus Finantsinspektsioon 2013. aastal eeskätt rahapesu tõkestamise alaste nõuete täitmise kontrollimisele. Põhirõhk oli kohustatud isiku poolt hoolsusmeetmete rakendamise käigus kogutud and-metega seotud ning seeläbi ka muude süsteemselt oluliste rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seadusest tulenevate kohustuste täitmise hindamisel.

Lisaks pööras Finantsinspektsioon tähelepanu sellele, kas makseasutused tegutsevad teenuste osutamisel tege-vusloa piirides ning samuti, kas makseasutused teevad rahalised vahendid makse saajale õigeaegset kättesaa-davaks. Makseteenuste osutamisega seoses kontrolliti ka makseasutusele usaldatud kliendi vara, samuti selle arvel omandatud vara kaitsmise nõuete täitmist. Kliendi rahalised vahendid peavad makseasutuses olema kaitstud selliselt, et neid ei arvataks makseasutuse pankrotivara hulka ja selle arvel ei rahuldataks makseasutuse teiste võla-usaldajate nõudeid. Samuti hinnati makseasutuste muude ärimudelite vastavust makseasutuste tegevust puudutavale regulatsioonile.

Teiseks valdkonnaks, millele 2013. aastal enim tähelepanu pöörati, oli makseasutuste piisav kapitaliseeritus. Oma-vahendite nõude täitmist ohustas mõnel juhul kahjum, mille üheks põhjuseks oli maksete mahu madal tase. Kol-mandaks vajas kõrgendatud tähelepanu makseasutuste hoolsus seaduses sätestatud aruandluskohutuste täitmisel.

Makseasutuste järjepidev monitooring toimus sarnaselt teistele sektoritele kvartalite lõikes läbiviidava riskianalüüsi vormis, mille aluseks olid nii makseasutuste poolt esitatud järelevalveline aruandlus kui ka kvalitatiivne info – suhtlus makseasutustega ning kohapealsed kontrollid. Kvartalite lõikes läbiviidav riskianalüüs hõlmas eelkõige täistegevus-loaga tegutsevaid makseasutusi, analüüsi põhjal otsustati rakendatavad järelevalvelised meetmed.

Alates 31. detsembrist 2012 laienes oluliselt Finantsinspektsiooni võimalus jälgida ja hinnata makseasutuste tegevuse finantsriske, kuna makseasutustel on nüüd kohustus lisaks kapitalinõude täitmist puudutavale aruandlusele esitada järelevalvele ka bilanss ja kasumiaruanne. Seega oli võimalik läbi viia oluliselt põhjalikum ja mitmekülgsem makseasutuste finantsanalüüs kui varasematel aastatel.

Väärtpaberiturg

Turujärelevalve valdkonnas koostatakse iganädalast turuseire raportit kauplemise ja teabe avaldamise anomaaliate tuvastamiseks. Turuseire raport koosneb turgu kirjeldavast faktilisest ja hinnangulisest osast ning võimalike anomaaliate kirjeldusest.

Eesti ainukesel reguleeritud väärtpaberiturul NASDAQ OMX Tallinna börsil möödus 2013. aasta võrdlemisi stabiilselt ja sündmustevaeselt. Kõigis kolmes Balti riigis turu infrastruktuuri pakujana tegutsev NASDAQ OMX Group, Inc on oma strateegiliseks eesmärgiks seadnud Tallinna, Riia ja Vilniuse börside poolt pakutavate teenuste ning hinnakirjade ühtlustamise, muu hulgas liites emitendid ühtsesse Balti väärtpaberinimekirja, avaldades ühiste indeksite statistikat ning tagades ligipääsu kõigile kolmes riigis noteeritud või kaubeldavatele väärtpaberitele ühtse Balti liikmelisuse vahendusel. Turukorraldajate konsolideerumine ja börside harmoniseerimine on olnud viimase kümnendi suundumuseks kogu maailmas.

Finantsinspektsioon on juhtinud turukorraldaja tähelepanu võimalikele kitsaskohtadele, mis võivad juhtimise ümberkorraldamise, teatud teenuste edasiandmise ning ka turgusid puudutava informatsiooni, sealhulgas statistika konsolideerimisega kaasneda.

Esmakordselt võeti 2013. aastal kauplemisele aktsiad First North Tallinn alternatiivturul. Sellega seoses andis Finantsinspektsioon teavet kohalduvast õigusest AS-ile Telescan, mille aktsiad alternatiivturule kauplemiseks võeti.

Finantsinspektsiooni määras 2013. aastaks kolm täiendavat likviidset aktsiat: AS Silvano Fashion Group (EE3100001751), Olympic Entertainment Group AS (EE3100084021) ja Tallink Grupp AS (EE3100004466). Euroopa Komisjoni määruse (EÜ) nr 1287/2006 kohaselt peab Finantsinspektsioon tagama, et vähemalt kord aastas koostatakse ja avalikustatakse loetelu kõigist reguleeritud turule kauplemiseks võetud likviidsetest aktsiatest. Likviidsete aktsiate määramine toob investeerimisühingutele kaasa täiendava kauplemisteabe avalikustamise kohustuse. 2013. aastal ei olnud Eestis ühtegi

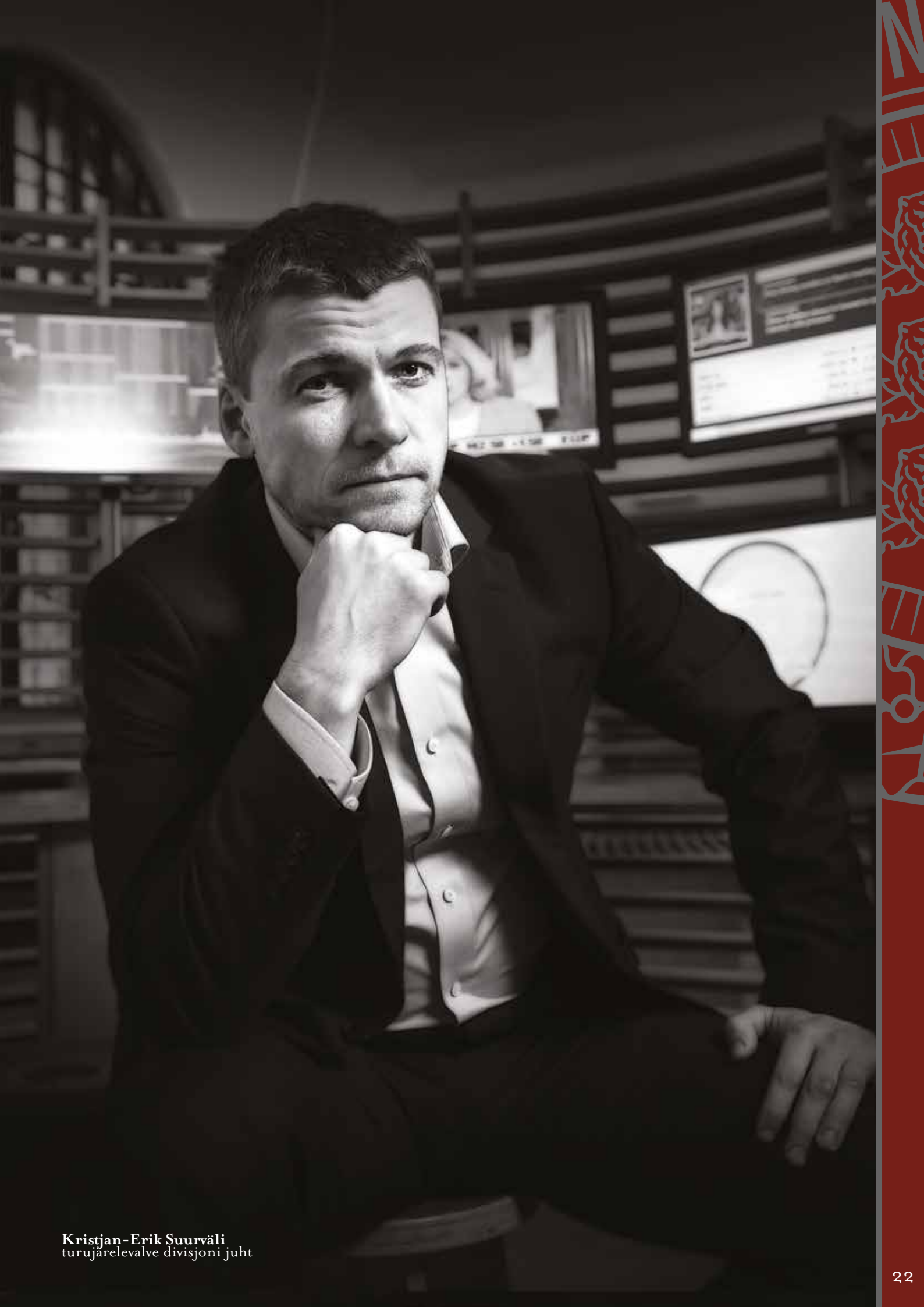
aktsiat, mis vastanuks viidatud määruks sätestatud likviidseid aktsiaid kirjeldatavatele tingimustele. Juhul, kui turul määruks mõistes likviidsed aktsiad puuduvad, on Finantsinspektsioonil kui liikmesriigi pädeval järelevalveasutusel õigus määrata reguleeritud turule kauplemiseks võetud aktsiate hulgast need, millel loetakse olevat likviidne turg ehk täiendavad likviidsed aktsiad.

Eesti väärtpaberiturul toimuvate tehingute, emitentide poolt avaldatud ja ka mõnel juhul avaldamata jäänud informatsiooni pidev seire on Finantsinspektsiooni turujärelevalve valdkonna põhitegevus, mille eesmärk on tagada õiglase ja läbipaistva väärtpaberituru toimimine. Üleriigipiriliste turukuritarvituste tuvastamise osas tehti 2013. aastal koostööd peamiselt Läti, Leedu, Saksamaa, Hongkongi, Tšehhi ja Ameerika Ühendriikide järelevalveasutustega.

Lisaks tehingutevoo seirele olid 2013. aastal aktuaalsed ka emitentide tegevust puudutava informatsiooni käitlemise ja avalikustamisega seonduvad küsimused. Valdavalt valisid emitendid informatsiooni avaldamisel erinevate avalikustamise kohustustute kitsamad tõlgendused ning seeläbi tekkis küsimusi informatsiooni võrdse kättesaadavuse kohta.

Finantsinspektsioon karistas 2013. aastal AS-i Baltika kahe väärteo eest kokku 11 000 euro suuruse rahatrahviga. Trahvid määrati ebaõige ja eksitava teabe avaldamise eest NASDAQ OMX Tallinna börsi infosüsteemi kaudu 16. detsembril 2011. aastal ning eksitava teabe avaldamise eest 3. veebruaril 2012. aastal ning sellele järgnevalt kuni 29. veebruarini teabe viivitamatult avalikustamata jätmise eest. Baltika rikkus seeläbi siseteabe avalikustamise nõudeid. AS Baltika ei nõustunud Finantsinspektsiooni hinnanguga ja pöördus oma õiguste kaitseks kohtusse. Vaidlus Harju Maakohus kestis kuni 2014. aasta 19. veebruarini. Kuna väärtegude üldine aegumistähtaeg Eestis on kaks aastat, aegus viimane väärteoepisood 29. veebruaril 2014. Finantsinspektsioon on korduvalt rõhutanud vajadust pikendada seaduses finantssektori väärtegude puhul nende aegumistähtaega.

2013. aastal toimus mahukas kogu finantssektorit hõlmanud väärtpaberitega seotud tehingukorralduste käitlemise kontroll. Kontrolli käigus avastas Finantsinspektsioon mitmel puhul praktikaid, mis ei taganud teenusepakkuja poolt kliendile parimat võimalikku tulemust. Ühe teenusepakkuja puhul tuvastas Finantsinspektsioon süstemaatilist kliente kahjustava korralduste täitmise. Finantsinspektsioon tegi ettekirjutuse, millega nõuti valdkonda puudutavate sisekordade muutmist ning korralduste täitmiseks kasutatava süsteemilahendi kooskõlla viimist seaduse nõuetega.

Kristjan-Erik Suurväli
turujärelevalve divisjoni juht

2013. aastal abistas Finantsinspektsioon mitmel korral nii Euroopa Liidu teistes liikmesriikides kui ka väljaspool EL-i väärtpaberiturgude üle järelevalvet teostavaid asutusi nende uurimistoimingutes. Finantsinspektsioon esitas ka omalt poolt teistele lepinguriigi finantsjärelevalve asutustele teavitusi võimalikest turukuritarvituse kahtlusest seoses välis-turgudel noteeritud väärtpaberitega, tuginedes kas rutiinse järelevalvetegevuse käigus tuvastatud faktidele või mõne Eesti väärtpaberituru kutselise osalise poolt Finantsinspektsioonile esitatud informatsioonile.

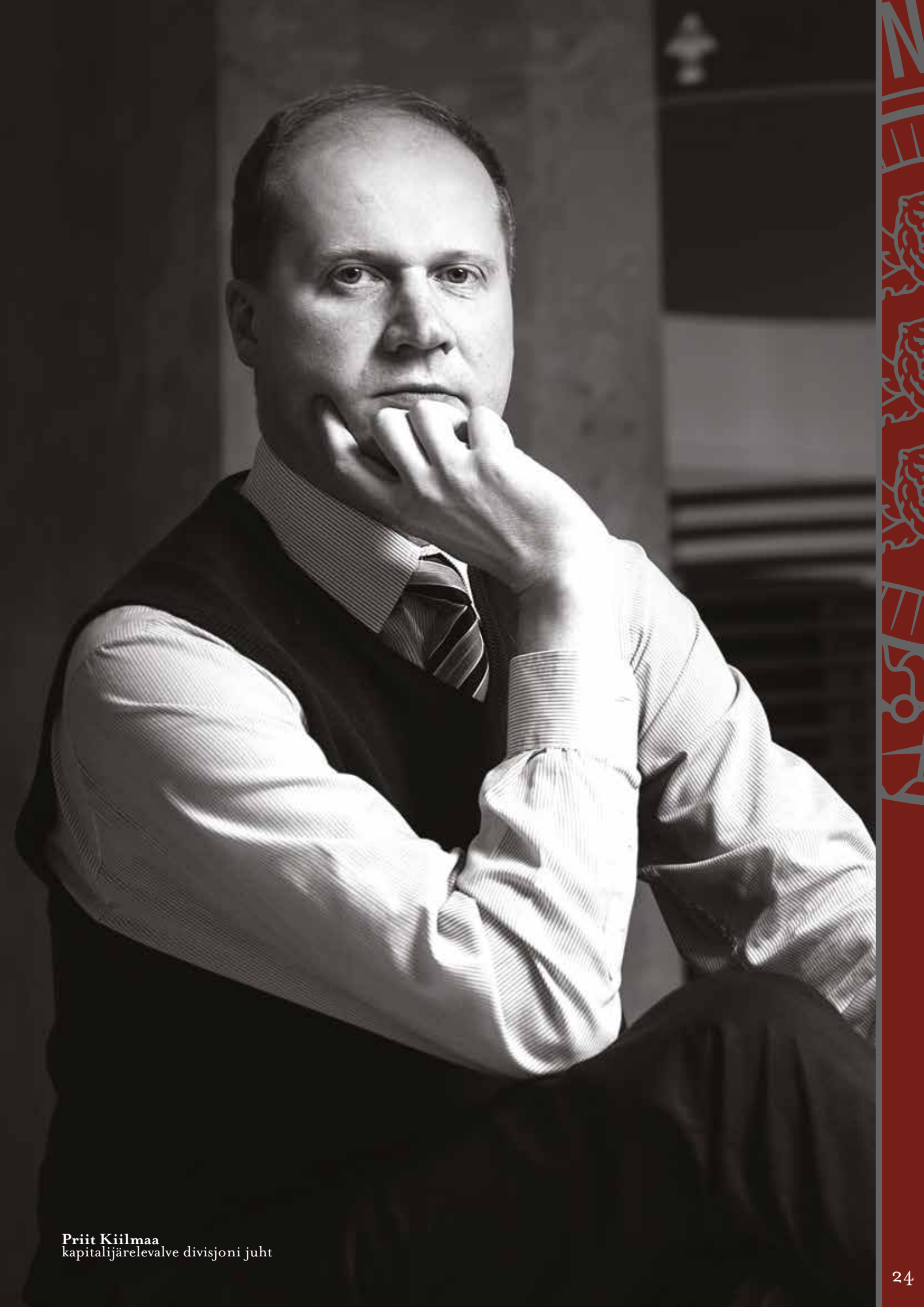
2013. aasta detsembris moodus viis aastat ja viis kuud Finantsinspektsiooni kuriteokaebusest turumanipulatsiooni kohta. 17. mail 2013 tegi Riigikohus otsuse, millega jättis muutmata Tallinna Ringkonnakohtu otsuse 29. oktoobrist 2012, millega kohus tunnistas Toomas Tooli ja Karoly Kirberi turumanipulatsioonis süüdi. 18. detsembril 2013 mõistis ringkonnakohus Toomas Toolile 500 000 euro ja Karoly Kirberile 10 545,42 euro suuruse rahalise karistuse. Turumanipulatsiooni kaasuste ja kohtuvaidluste keerukust ilmestab asjaolu, et menetlus algas Finantsinspektsioonis 2008. aasta augustis, lõplik kohtuotsus jõustus aga 2013. aasta lõpus.

Finantsinspektsioon teostab ka järelevalvet emitentide aruandluse kvaliteedi ning usaldusväärsuse ja avalikkusele võrreldaval kujul esitamise üle. 2013. aastal vaatas Finantsinspektsioon üksikasjalikumalt läbi üheksa emitendi finantsaruandluse. Puudustest teavitati emitente ning menetluste põhjal koostatud olulisemad kaasused esitati ka EECS-i (*European Enforcers Coordination Sessions*) andmebaasi. EECS-i andmebaas võimaldab Euroopa järelevalveasutustel ühtlustada emitentide aruandluse IFRS-ile vastavuse kontrolli.

Emitentide juhtimispraktika läbipaistvuse tagamiseks viis Finantsinspektsioon läbi emitentide 2010. ja 2011. majandusaasta Hea ühingujuhtimise tava (HÜT) aruannete analüüsi. Analüüsi tulemuste arutamiseks kohtuti 2013. aastal turukorraldaja ning emitentide esindajatega. Hea ühingujuhtimise tava on eelkõige börsiettevõtetele järgmiseks mõeldud normide kogu. HÜT-i juhised on soovituslikud, kuid 2009. aasta 1. juulil või hiljem alanud aruandeperioodide kohta on börsiemitentidel kohustus majandusaasta aruande tegevusaruande osana Hea ühingujuhtimise tava aruanne koostada. Tavas kirjeldatud põhimõtete järgimine ei ole emitentide jaoks kohustuslik, küll aga tuleb nende täitmisest loobumist selgitada.

HÜT-i aruande koostamise eesmärk on aktsionäride õiguste tugevdamine ja emitendi juhtimise arusaadavamaks ning läbipaistvamaks muutmine. Hea ühingujuhtimise tava suunab emitente ja väärtpaberiturgu tervikuna liikuma suurema ja sisulisema läbipaistvuse poole ning võimaldab huvitatud isikutel hinnata muid arenguid, mis on seotud börsiaktiaseltside juhtimisega. HÜT-i aruanded annavad muuhulgas võimaluse hinnata emitendi kohta kättesaadava informatsiooni piisavust ning ka seda, kas läbi juhtide hoolsa ja lojaalse käitumise on äriühingu juhtimine korraldatud majanduslikult kõige otstarbekamal viisil.

Finantsinspektsioon leiab jätkuvalt, et emitentidel on võimalik HÜT-i aruandeid täita või täitmisest loobumist selgitada senisest põhjalikumalt ning pakkuda aktsionäridele igakülgsemat informatsiooni.

Priit Kiilmaa
kapitalijärelevalve divisjoni juht

3.3.3. Turuosaliste kohapealne kontroll

2013. aastal kvartalite lõikes läbi viidud regulaarsed riskianalüüsid hõlmasid kõiki järelvalvesubjekte. Samuti analüüsiti krediidasutuste kapitali piisavust SREP protsessi raames, viidi läbi krediidiriski stressitestid, mitmed riskipõhised kitsamalt piiritletud analüüsid ning osaleti piiriüleste finantsgruppide järelvalvekolleegiumite töös, sealhulgas ühises riskihindamise alases tegevuses.

Krediidasutused

Lisaks muudele järelvalvelistele tegevustele viis Finantsinspektsioon 2013. aastal läbi kohapealsed kontrollid kolmes krediidasutuses ja nende filiaalis.

Aasta jooksul toimunud kohapealsete kontrollide käigus hinnati krediidasutustes:

- nõuete täitmist depoteenuse osutamisel;
- operatsiooniriski juhtimise ja kontrolli korraldust;
- talitluspidevuse protsessi üldist korraldust;
- prioriteetsete äriprotsesside talitluspidevus- ja taasteplaane;
- üldjuhtimist;
- siseauditi funktsiooni toimimist;
- krediiditegevust ja krediidiriski juhtimist;
- likviidsuse juhtimist.

Kindlustusandjad

Lisaks muudele järelvalvelistele tegevustele viis Finantsinspektsioon 2013. aastal läbi kohapealse kontrolli kindlustusandja filiaalis.

Kohapealse kontrolli käigus hinnati:

- kindlustuslepingute sõlmimisega seotud protseduure;
- kohustusliku teabe esitamist kindlustusvõtjatele kahjude käsitlemisel ja hüvitamisel.

Kindlustusmaaklerid

Lisaks muudele järelvalvelistele tegevustele viis Finantsinspektsioon 2013. aastal läbi kohapealse kontrolli kindlustusmaakleris.

Kohapealse kontrolli käigus hinnati:

- organisatsioonilist ja funktsionaalset struktuuri;
- tegevuse vastavust kindlustustegevuse seaduse nõuetele;
- varade lahusust ja huvide konfliktide maandamist.

Fondivalitsejad ja investeerimisühingud

Lisaks muudele järelvalvelistele tegevustele viis Finantsinspektsioon 2013. aastal läbi kohapealsed kontrollid viies fondivalitsejas ja investeerimisühingus.

Aasta jooksul toimunud kohapealsete kontrollide käigus hinnati fondivalitsejates ja investeerimisühingutes:

- kliendi vara hoidmise ja kaitsmise nõuete täitmist;
- kliendi jaoks investeerimisteenuste sobivuse ja asjakohasuse hindamist;
- riskijuhtimist investeerimisfondide varade investeerimisel;
- investeerimisühingu peamisi protsesse rõhuasetusega klientide väärtpaberitehingukorralduste täitmisel;
- sisekontrolli funktsioonide toimimist;
- rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise alaste hooldusmeetmete kohaldamise korraldust.

Investeerimisühingute puhul leidis Finantsinspektsioon kõikides kontrollitud valdkondades olulisi puudusi. Kohapealsete kontrollide tulemustele tuginevalt tegi Finantsinspektsioon investeerimisühingutele kaks ettekirjutust avastatud puuduste kõrvaldamiseks.

Makseasutused ja e-raha asutused

Lisaks muudele järelvalvelistele tegevustele viis Finantsinspektsioon 2013. aastal läbi kohapealse kontrolli makseasutuses.

Kohapealse kontrolli käigus hinnati:

- rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise organisatsioonilist ja funktsionaalset struktuuri;
- juhtkonna ja töötajate tegevust rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise valdkonnas;
- hooldusmeetmete rakendamist, sh ärisuhete loomisel ja tehingute juhuti tegemisel ning tegevust rahapesu ja terrorismi rahastamise kahtluse korral;
- ettevõttes rakendatud protseduurireegleid ja sisekontrollisüsteeme riskide hindamiseks ja juhtimiseks;
- rahapesu andmebüroo kontaktisiku tegevust;
- tehingute andmete registreerimist ja andmete säilitamist.

Väärtpaberiturg

2013. aastal väärtpaberituru valdkonnas kohapealseid kontrole ei toimunud.

3.3.4. Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamine

Finantsinspektsiooni ülesandeks rahapesu tõkestamise valdkonnas on eelkõige järelvalve korraldamine Euroopa Liidu ja Eesti õigusaktides sätestatud normide täitmise üle krediidi- ja finantseerimisasutustes. Vastavad õigusaktid reguleerivad valdkondi ärisuhte loomisest kuni klientide tehingute jälgimiseni. Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise alase tegevuse käigus hinnatakse hoolsuskohustuste täitmist ja vastavaid siseprotseduure.

Finantsinspektsiooni tegevus rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise kontrollimisel on viimastel aastatel muutunud. Nimelt on lisaks tavapärastele kohapealsetele kontrollidele oluliselt suurenenud kaugkontrollide ja sihtotstarbeliste erikontrollide osakaal.

Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelvalve peamine tähelepanu oli 2013. aastal suunatud finantsteenuseid osutavate isikute tegevuses kohaldatavate hoolsusmeetmete rakendamise kontrollimisele ja finantsturul tegevuslubasid taotlevate isikute hindamisele. Suurt tähelepanu pöörati ka Rahapesu andmebüroo kontaktisikute tegevusele finantsasutustes. Hoolsusmeetmete kohaldamise hindamisel vaadati eeskätt, kuidas kohustatud isik tuvastab riikliku taustaga isikuid, hangib teavet ärisuhte ja tehingu eesmärgi ning olemuse kohta ja millistel puhkudel ning kuidas tuvastatakse tehingutes kasutatud vahendite allikad ja päritolu.

3.4. Finantsteenuste läbipaistvus ja tarbijaharidus

3.4.1. Finantsinspektsiooni tegevus finantsteenuste ja -toodete tutvustamisel

Olulisemad projektid finantskirjaoskuse teemade tutvustamiseks olid 2013. aastal koostöös Pangaliiduga toimunud üleriigilised täiskasvanute koolitused septembris ja oktoobris ning 4.–24. novembrini toimunud minuraha.ee teavituskampaania meedias. Kampaania peamiseks sihtrühmaks oli 26–40-aastane Eesti elanik.

Täiskasvanud õppija koolitused „Õige aeg õppida rahatarkust“ toimusid Finantsinspektsiooni eestvedamisel koostöös Pangaliiduga üle Eesti ligi 120 kohas ning 1600 inimesele, koolitused korraldas Eesti Täiskasvanute Koolitajate Assotsiatsioon ANDRAS. Räägiti rahaasjade teadlikku korraldamise kasulikkusest, planeerimisest ja eelarve koostamisest ning selgitati, millele enne laenu võtmist tasuks tähelepanu pöörata.

Jätkus ka tarbijaveebi minuraha.ee arendamine. Valmis venekeelne uues kujunduses ja senisest enam elusündmustele keskenduv tarbijaveebi versioon, nii eesti kui vene keel-
sesse veebi lisati notari abiga koostatud rubriik „Lähedase kaotus“. Loodi uued kalkulaatorid liitintressi arvutamiseks, kooliaasta alguse kulude planeerimiseks ning koostöös Rahandusministeeriumiga I ja II samba väljamaksete suuruse arvutamiseks pensionieas. Finantskirjaoskuse teemasid tutvustati samuti artiklitega tarbijaportalides, maakonnalehtedes, ajakirjades, Eesti Rahvusringhäälingu uudisteportaali minuraha.ee uudiste rubriigis, Facebooki kontol ning info-
kirjas.

Finantsinspektsioon osaleb ka Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni OECD rahvusvahelise finantshariduse võrgustiku töös ning Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve ESMA investorhariduse võrgustiku töös.

Hannes Oja
finantsteenuste järelevalve divisjoni juht

3.4.2. Finantsinspektsioonile esitatud finantsteenuse klientide kaebused

Finantsinspektsioonil ei ole tulenevalt Finantsinspektsiooni seadusest pädevust lahendada finantsteenuste klientide kaebusi sisuliselt, st teha vaidluste pooltele täitmiseks kohustuslikke ettekirjutusi. Finantsinspektsioon saab anda sõltumatu hinnangu tekkinud olukorrale ning vajadusel algetada vastavalt õigusaktides sätestatule järelevalve-menetluse finantsteenuse osutaja suhtes, eesmärgiga tagada finantsteenuste turu läbipaistvus ja usaldusväärsus.

Kliendikaebuste registreerimine ja süstematiseerimine annab Finantsinspektsioonile ülevaate finantsteenuste turu peamistest vaidlustest ja aitab kaasa riskipõhise järelevalve-mudeli rakendamisele.

Finantsinspektsioonile esitati 2013. aastal kokku 102 finants-teenuseid puudutavat kliendikaebust. Kaebuste arv kasvas aastatel 2006–2011, saavutades oma kõrgpunkti 2010. aastal kokku 181 kliendikaebusega. Alates 2011. aastast on kaebuste arv langenud.

Valdav osa kaebustest esitati 2013. aastal finantsjärelevalvele panga-, investeerimis- ja kindlustusteenuste kohta, üksikud kaebused ka kindlustusvahenduse ja makseteenuste osas. Jätkuvalt kahanes kindlustusvaidluste osakaal kaebuste kogumahust.

Pangateenuste puhul olid 2013. aastal ülekaalus arvel-dustega seonduvad probleemid. Enim tekitas küsimusi teenustasude suurus ja nende õiguspärasus, samuti esines probleeme tehingute vaidlustamisel. Pahameelt tekitas ka pangateenustele juurdepääsupiirangute seadmine konto arestimise tõttu.

Laenuteenuste puhul tekitas jätkuvalt probleeme kliendile sobiva kokkuleppe leidmine makseraskuste ületamiseks, samuti oldi rahulolematud võlgnevusest teavitamise prak-tika ning võlgnevuse sissenõudekulude suurusega. Küsimusi tekitas ka laenu ennetähtaegsel tagastamisel kohaldatavate tasude õiguspärasus.

Investeerimisteenuse puhul esines probleeme fondiosakute pakkumisel ja osakuomanike teavitamisel korporatiivsünd-mustest.

Kindlustusteenuste osas olid kliendid rahulolematud eel-kõige kindlustusandjate tegevusega kahjujuhtumite menet-lemisel, sh kahjuhüvitiste suuruse määramisel ja kahjuhüvi-tiste maksmisest keeldumisel ning samuti ka tagasinõuete esitamisel.

Finantsinspektsioonile 2013. aastal esitatud pöördumiste arv teenuste liikide ja teenuseosutajate lõikes:

Tabel 5

Arveldused	34
Laen/krediit	21
Varakindlustus	8
Kaskokindlustus	8
Liikluskindlustus	7
Investeerimisteenus	6
Kahjukindlustus	4
Pensioni II ja III sammas	3
Õigusabikulude kindlustus	3
Elukindlustus	2
Kindlustusvahendus	2
Õnnetusjuhtumikindlustus	2
Liising ²	1
Makseteenus	1
Kokku	102

² Märkus: Tulenevalt Finantsinspektsiooni seaduse § 2 lg-st 1 ei teosta Finantsinspektsioon järelevalvet liisingettevõtete tegevuse üle. Statistika hõlmab üksnes selliseid liisinglepingutest tulenevaid vaidlusi, kus liisingteenust pakkus Finantsinspektsiooni poolt järelevalvatav isik.

Tabel 6

Teenusepakkuja	Kaebuste arv	Turuosad oma sektoris ³
Swedbank AS	28	41%
AS SEB Pank	13	20%
If P&C Insurance AS	9	26%
Danske Bank A/S Eesti filiaal	7	10%
Nordea Bank Finland Plc Eesti filiaal	6	15%
ERGO Insurance SE	5	16%
AS Eesti Krediidipank	3	1%
D.A.S. Õigusabikulude Kindlustuse AS	3	1%
Inges Kindlustus AS	3	2%
Seesam Insurance AS	3	11%
AAS Gjensidige Baltic Eesti filiaal	2	4%
AS LHV Pank	2	2%
AS SEB Elu- ja Pensionikindlustus	2	25%
BIGBANK AS	2	2%
BTA Insurance Company SE Eesti filiaal	2	6%
Salva Kindlustuse AS	2	6%
AS Citadele banka Eesti filiaal	1	1%
AS KIT Finance Europe	1	65%
CHB Kindlustusmaakler OÜ	1	5%
Codan Forsikring A/S Eesti filiaal	1	13%
ERGO Life Insurance SE Eesti filiaal	1	8%
ETK Finants AS	1	1%
OÜ DnB Kindlustusmaakler	1	2%
Swedbank P&C Insurance AS	1	14%
Vagner Kindlustusmaakler AS	1	4%
Versobank AS	1	1%
Kokku	102	

Pöördumiste dünaamika aastate lõikes:

Tabel 7

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Krediidiasutused	28	36	24	95	97	88	101	80	64
Kindlustus	42	30	56	54	55	89	45	34	33
Muud	4	6	2	4	5	4	2	5	5
Kokku	74	72	82	153	167	181	148	119	102

³ Märkus: Turuosad on toodud seisuga 31.12.2013 Finantsinspektsioonile esitatud aruannete alusel. Kindlustuses on turuosad esitatud kindlustusmaksete alusel ning ei sisalda edasikindlustusmakseid. Panganduses, fondivalitsejate ja investeerimisühingute puhul varade mahu järgi. Andmed on toodud Eestis tegutseva ettevõtte kohta ega sisalda tütar- ja sidusettevõtteid või filiaale.

Malle Aleksius
kommunikatsioonijuht

3.5. Tegevus õiguskeskkonna kujundamisel

3.5.1. Õigusloome

Finantssektoris arendati 2013. aastal õigusakte nii siseriiklikest vajadustest lähtuvalt kui ka kooskõlas Euroopa Liidu õiguses toimunud muudatustega. Finantsinspektsioon andis panuse õigusloomesse oma pädevuse piires sõltuvalt reguleeritava valdkonna olulisusest ja võimalikust mõjust finantssektori arengule ja tõrgeteta toimimisele ning esitas eelnõusid väljatöötanud töörühmadele või eelnõude väljatöötamise eest vastutavatele ministeeriumitele omapoolseid seisukohti, arvamusi ja kooskõlastusi. Alljärgneva lühiülevaate koostamisel on kasutatud muuhulgas õigusaktide seletuskirjades väljendatud seisukohti.

6. mail 2013 jõustus kindlustustegevuse seaduse ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seadus. Kindlustustegevuse seaduses täiendati soolise teguri arvestamist käsitlevat regulatsiooni selliselt, et riske, mis on iseloomulikud vaid ühest soost isikutele, on kindlustusrisiki hindamisel teatavatel juhtumitel siiski lubatud arvesse võtta. Nende riskide ulatuses on lubatud eristada ka naiste ja meeste kindlustusmaksed ja -hüvitisi. Seega võivad näiteks mehe ja naise haiguskindlustuse kindlustuslepingu kindlustusmaksed, aga ka -hüvitised, erineda põhjusel, et lepinguga kaetakse just kindlustatu soole iseloomulikke haigusjuhtumeid. Samas sätestati, et kui muud tingimused, sealhulgas kaetavad riskid, on samad, ei või erinevast soost isikute kindlustusmaksed ja -hüvitised erineda.

Kindlustusandjal peavad kindlustuslepingutest tulenevate kohustuste täitmise tagamiseks olema nõuetekohase suuruse ja struktuuriga omavahendid, sealjuures ei tohi omavahendite summa ühelgi hetkel olla väiksem omavahendite miinimumist ega omavahendite normatiivist. Seadusega muudeti nõudeid kindlustusandjate omavahendite miinimumile ja normatiivile. Muudatuste kohaselt peab kindlustusandja omavahendite miinimum olema vähemalt 3,7 miljonit eurot senise 3,5 miljoni euro asemel, kui kindlustusandjal on õigus tegeleda edasikindlustuse või elukindlustusega. Samuti kui ta tegeleb kahjukindlustuse osas mootorsõiduki, õhusõiduki või veesõiduki valdaja vastutuskindlustusega või tsiviilvastutuskindlustuse, krediidikindlustuse või garantiikindlustusega. Muul

juhul peab kindlustusandja omavahendite miinimum olema vähemalt 2,5 miljonit eurot senise 2,3 miljoni eurot asemel.

Seadusega tõsteti ka kindlustusandjate omavahendite normatiivi. Nii näiteks on kahjukindlustusega tegeleva kindlustusandja omavahendite normatiivi arvutamisel kasutatavad uued piirmäärad kindlustusmaksete puhul 61,3 miljonit eurot senise 57,5 miljoni euro asemel ja nõuete puhul 42,9 miljonit eurot senise 40,3 miljoni euro asemel.

6. mail 2013 jõustunud seadusega täiendati ka väärtpaberituruseadust ja kehtestati karistusõiguslikud meetmed, mida Finantsinspektsioonil on õigus rakendada järelevalve teostamisel seoses järgmiste Euroopa Liidu otsekohaldavate määruste nõuete rikkumisega:

- Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus (EL) nr 236/2012, 14. märts 2012, lühikeseks müügi ja krediidiriski vahetustehingute teatavate aspektide kohta;
- Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus (EL) nr 648/2012, 4. juuli 2012, börsiväliste tuletisinstrumentide, kesksete vastaspoolte ja kauplemisteabehoidlate kohta.

Mõlemas määrukses sätestatud nõuete rikkumise eest kehtestati karistuseks rahatrahv kuni 300 trahviühikut füüsilisele isikule või kuni 32 000 eurot, kui rikkumise pani toime juriidiline isik.

Kõnealuse seadusega täiendati ka makseasutuste ja e-raha asutuste seadust ja kehtestati karistus nõuete rikkumise eest, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrukses (EL) nr 260/2012, 14. märts 2012, millega kehtestatakse eurodes tehtavatele krediid- ja otsekorraldustele tehnilised ja ärilised nõuded ning muudetakse määrust (EÜ) nr 924/2009. Nimetatud määrus sätestab makseteenuse pakkujatele tehnilised ja ärilised nõuded krediid- ja otsekorralduste pakkuja kohta. Ühtsed tehnilised ja ärilised nõuded on vajalikud elektrooniliste maksete toimimiseks turul, kus ei tehta vahet riigisisestel ja piiriülestel maksetel (*Single Euro Payments Area, SEPA*).

25. mail 2013 jõustus investeerimisfondide seaduse muutmise seadus, mille eesmärgiks oli täiendada investeerimisfondide likvideerimist käsitlevat regulatsiooni eelkõige kinniste fondide osas, et vältida õiguslikku ebamäärasust sellist tüüpi fondide likvideerimisel ja tagada kõigi investori huvide piisav kaitse.

Kui avatud fondi puhul otsustab fondi likvideerimise fondi valitseja nõukogu või deposiitorium, siis kinnise fondi, mille osakuid ei võeta tagasi mitte varem kui aasta möödudes nende väljalaskest, puhul otsustab likvideerimise osakuomanike üldkoosolek. Praktikas võib aga ilmned, et osakuomanikud ei ole koostöövõimelised ise likvideerimist otsustama ja kujuneb olukord, kus fondivalitseja on muutunud maksejõuetuks või temalt on ära võetud tegevusluba, samas puudub varakogumil nõuetekohane valitseja ja ei ole võimalik otsustada ega korraldada ka fondi vara jaotamist investorite vahel. Sellises olukorras võivad fondi osakuomanikud kanda aga olulist kahju. Eeltoodud asjaoludest tingituna täiendati seadust regulatsiooniga, mille kohaselt saab Finantsinspeksioon otsustada kinnise fondi likvideerimise, kui osakuomanike üldkoosolek ei ole kahe kuu jooksul arvates fondivalitseja valitsemisõiguse lõppemisest fondi likvideerimist otsustanud.

1. juulil 2013 jõustus võlaõigusseaduse ja reklaamiseaduse muutmise seadus, millega täpsustati võlaõigusseaduses vastutustundliku laenamise regulatsiooni. Muuhulgas sisustati tarbija krediitdivõimelisuse mõiste ning sätestati, missuguseid asjaolusid peab krediidiandja tarbija krediitdivõimelisuse hindamisel arvesse võtma. Täpsustati krediidiandja kohustusi seoses tarbijalt asjakohase teabe saamisega.

Reklaamiseadusesse viidi sisse nõue, mille kohaselt võib tarbijakrediiti käsitlev reklaam sisaldada üksnes esmavajalikku teavet krediidiandja või krediitvahendaja ning osutatava teenuse kohta. Seejuures ei tohi reklaam jätta muljet, et tarbijakrediidi võtmine on riskivaba ja lihtne võimalus finantsprobleemide lahendamiseks, ega kallutada tarbijaid läbimõtlematule laenuvõtmisele. Seadusega ettenähtud kohustuslik teave reklaamis peab olema esitatud viisil, mis on tavalise tähelepanu juures märgatav, arusaadav ja muust teabest eristatav.

22. juulil 2013 jõustus Finantsinspektsiooni seaduse ja investeerimisfondide seaduse muutmise ning sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus, mis põhineb Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivis 2011/89/EL, millega muudetakse direktiive 98/78/EÜ, 2002/87/EÜ ja 2009/138/EÜ seoses finantskonglomeraati kuuluvate finantsüksuste

täiendava järelevalvega, sätestatud nõuetel. Seadusega muudeti Finantsinspektsiooni seadust, investeerimisfondide seadust, kindlustustegevuse seadust, krediitiasutuste seadust ja väärtipaberituru seadust ning rakendati AIFMD direktiiv 2011/61/EL (*Alternative Investment Fund Managers Directive*).

Finantskonglomeraadiks määramisel võetakse direktiivis sätestatud regulatsiooni kohaselt aluseks kaks künnist, milleks on olulisus ja proportsionaalsus. Esimene künnis seab piirangu, et täiendavat järelevalvet tuleks rakendada finantskonglomeraatide suhtes, mis tegutsevad finantssektoris. Teine, et seda tuleks rakendada väga suurte gruppide suhtes. Direktiivis sätestatakse ka tugevusanalüüside ehk stressitestide läbiviimise kohustus finantskonglomeraadi puhul ja tema tööd hindavate järelevalveasutuste omavahelise koostöö põhimõtted. Kui finantskonglomeraadi panganduse ja kindlustuse osades tuleb stressitestide korraldada regulaarselt, siis finantskonglomeraadi kui terviku puhul on see koordinaatori otsustada, kas või kui tihti stressitestide läbi viia ning milliseid parameetreid kasutada.

Lisaks finantskonglomeraatide regulatsioonile täiendati finantsinspektsiooni seadust selliselt, et Finantsinspektsioonile tehti ülesandeks elanike teadlikkuse edendamine finantsteenustest ja finantstoodetest. Seejuures arvestati, et Finantsinspektsiooni teadmised finantsteenustest ja nende spetsiifikast võimaldavad efektiivselt planeerida ka elanike finantsteenuste ja -toodete alase teadlikkuse tõstmiseks riiklikul tasemel kavandatavaid tegevusi.

Kõnealuse seadusega investeerimisfondide seadusesse sisse viidud peamised muudatused tulenevad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2011/61/EL alternatiivsete investeerimisfondide valitsejate kohta sätestatud nõuetest. Muudatuste peamiseks eesmärgiks on võimaldada teiste lepinguriikide alternatiivfondide fondivalitsejatel pakkuda ja valitseda Eestis investeerimisfondi senisest lihtsamal viisil, kuna iga lepinguriik peab teise lepinguriigi fondivalitseja päritoluriigi finantsjärelevalve asutuse kaudu esitatud kindlaksmääratud andmete esitamisel lubama teise lepinguriigi fondivalitsejal oma riigis piiriüleseid teenuseid osutada. Alternatiivfondide all peetakse silmas eelkõige investeerimisfondi, mis ei ole jaeinvestoritele suunatud eurofondid või pensionifondid. Alternatiivseteks investeerimisfondideks võivad olla näiteks kutselistele investoritele suunatud riskikapitalifondid, börsivälistesse ettevõtetesse investeerivaid fondid, toorainefondid ja kinnisvarafondid, milliste tegevus kätkeb endas oluliselt kõrgemaid riske võrreldes jaeinvestoritele suunatud fondidega.

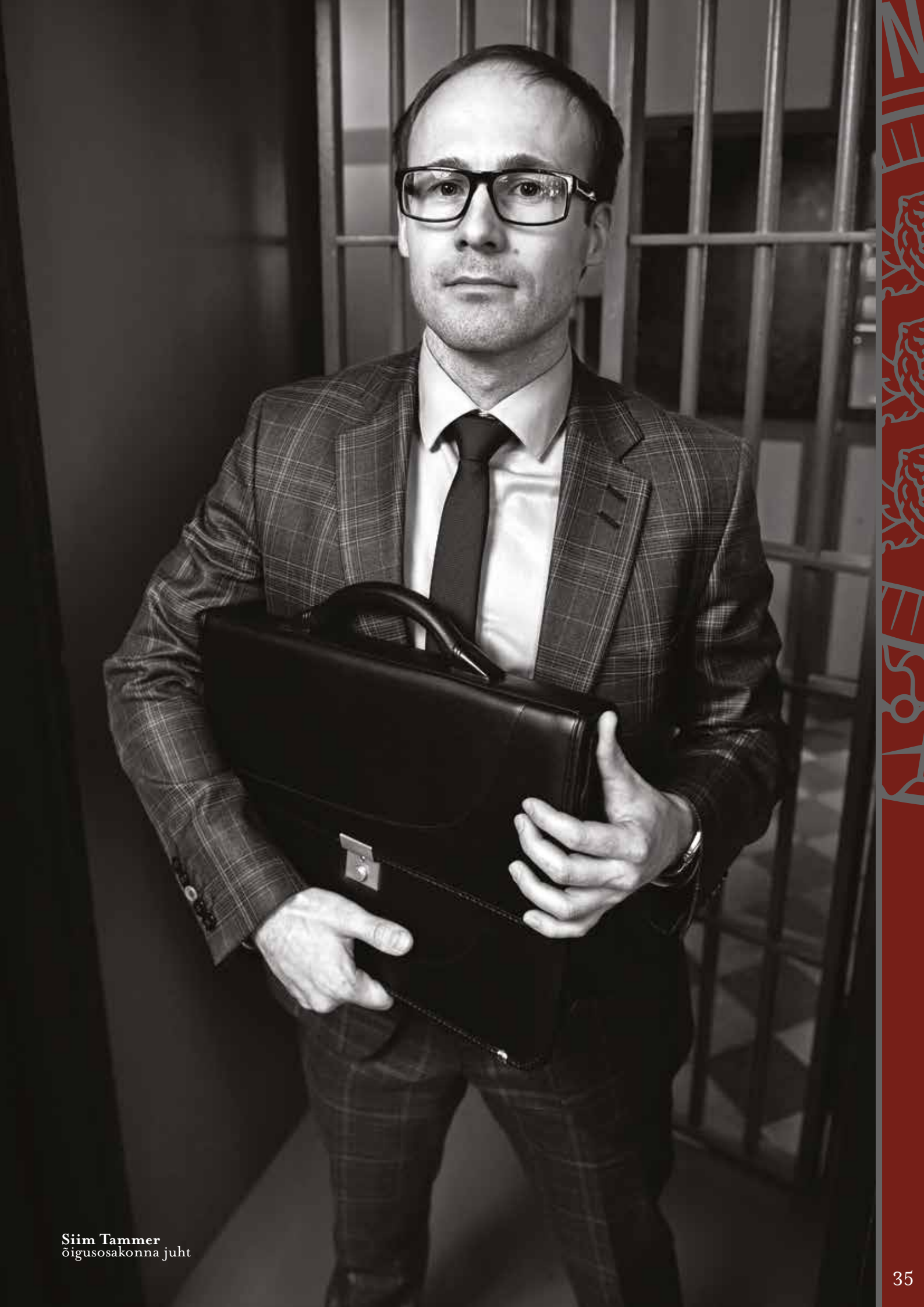
1. augustil 2013 jõustus välisõhu kaitse seaduse muutmise ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seadus. Seadusega täiendati väärtpaberituru seadust regulatsiooniga, mille kohaselt Finantsinspektsioon peab nimekirja isikutest, kes lubatud heitkoguse ühikute enampakkumisel otsepakkumiste esitamiseks peavad selleks taotlema loa Finantsinspektsioonilt.

18. detsembril 2013 kuulutati Vabariigi Presidendi poolt välja ja 2. jaanuaril 2014 jõustus kindlustustegevuse seaduse, audiitortegevuse seaduse ja investeerimisfondide seaduse muutmise seadus. Seadusega täiendati kindlustusandja juhtimissüsteemi regulatsiooni üldiste põhimõtetega ning defineeriti riskijuhtimissüsteemi ja sisekontrolli süsteemi rakendamiseks vajalikud võtmefunktsioonid. Sätestati, et kindlustusandja juhtimissüsteem peab olema üles ehitatud selliselt, et oleks tagatud organisatsiooni struktuuri läbipaistvus ja töötajate poolt täidetavad ülesanded oleksid selgelt määratletud ning vastutusalad arusaadavalt jaotatud. Tööjaotus peab olema korraldatud selliselt, et isikud, kes täidavad teatud ülesandeid, ei oleks samaaegselt vastutavad oma tegevuse vastavuse kontrollimise eest.

Seoses kindlustegevusega seotud tegevuste edasiandmisega kolmandatele isikutele sätestati põhimõte, et tegevuste edasiandmisel peab kindlustusandjal säilima pädevus edasiantud tegevuse üle järelevalve teostamiseks. Juhul, kui kindlustusandja annab kolmandale isikule edasi mõne võtmefunktsiooni täitmise, peab kindlustusandja ettevõtteselt määrama ka isiku, kes vastutab selle funktsiooni nõuetekohase täitmise eest.

Seadusega laiendati ka kindlustusandja võimalusi tegeleda kõrvaltegevustega, eeldusel et kõrvaltegevustega ei kaasne riske tema finantsseisundile. Sätestati, et kindlustusandja võib kõrvaltegevusena tegutseda üksnes kindlustusandja, krediidiuasutuse, fondivalitseja või investeerimisühingu agendina ehk vahendada nimetatud isikute osutatavaid teenuseid.

Seadusega suurendati ka kindlustusvahendajate kohustusliku vastutuskindlustuse lepingute kindlustussummasid (hüvituslimiite).

Siim Tammer
õigusosakonna juht

3.5.2. Euroopa Liidu ühtse järelevalvemehhanismi loomine

29. juunil 2012 kinnitasid euroala riigipead avalikkusele vajadust luua Euroopa Keskpanka (EKP) alla ühtne euroala riikide pangandusjärelevalve. 15. oktoobril 2013 avalikustati Euroopa Nõukogu määrus (EL) nr 1024/2013, millega antakse Euroopa Kesk pangale eriülesanded seoses krediidasutuste usaldatavusnõuete täitmise alase järelevalvega (SSM määrus). Määrus jõustus 3. novembril 2013 ning EKP hakkab täies ulatuses järelevalveülesandeid täitma 4. novembrist 2014. EKP järelevalve ei puuduta finantsteenuste ja rahapesu tõkestamise alast järelevalvet ega ka muude finantsvahendajate kapitalijärelevalvet. Finantsinspektsioon osales koostöös Rahandusministeeriumi ning Eesti Pangaga aktiivselt kõnealuse määruse väljatöötamisel ning 2013. aasta jooksul jätkasid Eesti Pank ja Finantsinspektsioon koostööd EKP-ga ühtse järelevalvemehhanismi sisemiste reeglite ja kordade koostamisel.

Ühtsest järelevalvemehhanismist SSM (*Single Supervisory Mechanism*) võtavad osa kõik euroala riigid ning lepingu alusel saavad SSM struktuuriga liituda ka euroalasse mittekuuluvad riigid. SSM määrus jagab krediidasutused olulisteks, vähemolulisteks ning üksikjuhtudeks. Krediidasutuste olulisus määratakse kindlaks vastavalt SSM määruse artikkel 6 kriteeriumitele, arvestades krediidasutuse varade koguväärtust, tähtsust nende asukohariigi või kogu EL-i majanduse seisukohalt, krediidasutuse piiriülese tegevuse olulisust ning ka seda, kas krediidasutus on taotlenud või saanud finantsabi Euroopa stabiilsusmehhanismilt ESM (*European Stability Mechanism*) või Euroopa Finantsstabiilsuse Fondist EFSF (*European Financial Stability Facility*). Igas riigis kuulub EKP otsese järelevalve alla vähemalt kolm krediidasutust olenemata sellest, kas nad täidavad SSM määruse artikkel 6 kriteeriume või mitte. Vastavalt panga klassifikatsioonile jaguneb ka EKP ja riikliku järelevalveasutuse pädevus.

EKP teostab otsest järelevalvet krediidasutuste üle, kes on SSM määruse kriteeriumite kohaselt olulised. EKP võib SSM määruse kohaselt otsese järelevalve alla võtta ka üksikuid vähemolulisi krediidasutusi. Otsese EKP järelevalve all olevate krediidasutuste puhul võtab EKP vastu kõik järelevalvelised otsused, kohalikud riiklikud järelevalved peavad EKP-d tema töös abistama. Eeldatavasti peaks EKP otsese järelevalve alla kuuluma ligikaudu 130 krediidasutust, kellele kuulub ligi 85% euroala pangandussektori varadest.

Eestist lähevad Euroopa Keskpanka ühtse järelevalve alla Swedbank, SEB Pank ja DnB Pank ning neid puudutavaid järelevalvelisi otsuseid hakkab SSM-i käivitumisel tegema EKP. Euroopa keskpanka järelevalveliste otsuse kavandid valmistatakse ette järelevalvenõukogu poolt, kuhu kuuluvad nii EKP kui ka ühtsest pangandusjärelevalve mehhanismist osavõtvate järelevalveasutuste esindajad. Kõigil järelevalvenõukogu liikmetel on võrdsed hääleõigused. Järelevalvenõukogu poolt koostatud otsuste kavandid saadetakse EKP nõukogusse, kelle poolt otsused ametlikult vastu võetakse. EKP poolt tehtud järelevalveotsuseid saab vaidlustada Euroopa Liidu kohtus.

Ülejäänud krediidasutused jäävad kohaliku ehk Finantsinspektsiooni otsese järelevalve alla ning reeglina teeb nende osas otsuseid Finantsinspektsioon, kuid vajadusel peab Finantsinspektsioon järgima EKP juhtnööre, kui selliseid on ühes või teises küsimuses antud. Lisaks otsustab EKP sõltumata krediidasutuse suurusest tegevusloa andmise ja kehtetuks tunnistamise üle, samuti kuuluvad EKP pädevusse krediidasutustes olulise osaluse omandamise küsimused. Eesti finantsturu jaoks oluliste finantsgruppide järelevalvekolleegiumites hakkab lisaks senistele koostööpartneritele osalema ka EKP, Finantsinspektsiooni jaoks säilib vaatleja staatus.

SSM-i süsteemi ühtsuse eest vastutab EKP, riiklikud järelevalveasutused on vastutavad EKP-le abi osutamise eest nende õigusaktide ning otsuste ettevalmistamisel ja rakendamisel, mis on seotud SSM määruse alusel EKP-le delegeeritud ülesannetega.

Ühtse järelevalve finantseerimiseks kehtestab EKP krediidasutustele aasta baasil järelevalvetasu, kuid see ei mõjuta liikmesriikide õigust koguda järelevalvetasusid nende tegevuste osas, mida EKP ei teosta või mis tulenevad koostööst EKP-ga.

3.5.3. Euroopa Liidu ühtne kriisilahendusmehhanism⁴

Euroala ühine pangandusjärelevalve on esimene samm pangandusliidu loomisel. Pangandusliidu alustaladeks on ka ühtne kriisilahendusmehhanism SRM (*Single Resolution Mechanism*) ning ühine hoiuste tagamise fond ühise pangandusjärelevalve alla kuuluvatele krediidasutustele.

7. juulil 2013 avaldas Euroopa Komisjon Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse eelnõu, millega kehtestatakse ühtsed eeskirjad ja ühtne menetlus krediidasutuste ja investeerimisühingute saneerimiseks ühtse kriisilahendusmehhanismi ja ühtse kriisilahendusfondi raames ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1093/2010 (SRM määrus).

Kavandatav ühtne kriisilahendusmehhanism toetub krediidasutuste finantsseisu taastamise ja erilikvideerimise direktiivile BRR (*Bank recovery and resolution directive*). BRR direktiivi eesmärk on luua süsteem, mis lubaks järelevalveasutustel kriisi ilmnedes piisavalt varajases staadiumis sekkuda, et tagada krediidasutuse oluliste funktsioonide toimimine ning vajadusel lahendada krediidasutuse makseraskused minimaalsete mõjudega EL liikmesriikide finantsüsteemile. BRR direktiiv on Euroopa Liidu ühisturu üldine raamseadus. Ühtse kriisilahendusmehhanismi raames delegeeritakse panga saneerimise pädevus kesksele Euroopa asutusele, mis koostöös Euroopa Komisjoniga hakkab krediidasutuste saneerimise eest vastutama.

Euroopa Komisjoni eelnõu kohaselt kattub SRM kohaldamisala SSM-i ulatusega, kuid vastupidiselt SSM-ile ei eristata krediidasutusi siin suuruse järgi, vaid SRM rakenduks ühetaoliselt kõikidele krediidasutustele. Eelnõu kohaselt koosneb ühtne kriisilahendusmehhanism Euroopa Komisjonist, SRM-i nõukogust (*Single Resolution Board*) ning riiklikest asutustest (*Resolution Authorities of the participating Member States*). SRM-i nõukogu võtab üle BRR direktiivi poolt riiklikele asutustele delegeeritud kohustused, kuid riiklikud asutused peavad SRM-i nõukogu abistama ja vajadusel saneerimiskavasid rakendama.

Euroopa Komisjoni eelnõu kohaselt hakkab ühe või teise panga saneerimise protsess peale siis, kui Euroopa Keskpang teavitab, et euroala või muu ühtses pangandusliidus osaleva liikmesriigi krediidasutus tuleb raskuste tõttu saneerida. SRM-i nõukogu teeb ettepaneku, milliste vahenditega krediidasutus saneeritakse ja kuidas osaleb selles kriisilahendusfond, misjärel Komisjon otsustab, kas ja millal krediidasutus saneeritakse. Eelnõu kohaselt piirduks Komisjoni roll otsusega algatada saneerimine ja kriisilahenduse raamistiku heakskiitmine. BRR direktiiv ega ka SRM määrus ei muuda Komisjoni pädevust riigiabi jõustamisel.

Konkreetsed meetmed pangale töötaks eelnõu kohaselt välja piiratud koosseisus SRM-i nõukogu, kus osalevad Euroopa Keskpanga ja Euroopa Komisjoni esindajad ning nende liikmesriikide järelevalveasutused, kus asuvad panga peakorter ja filiaalid ja/või tütarettevõttjad. Kriisilahenduse kava rakendamise kohustus on pandud SRM-i nõukogule ja riiklikele asutustele. Riiklikud asutused rakendavad kava siseriiklikku õiguse raames ning nõukogu jälgib, kas seda tehakse antud suuniseid järgides.

Sarnane töökorraldus SRM-i nõukogu ja riiklike asutuste vahel kehtib ka teiste SRM-ist tulenevatel kohustuste täitmisel. Väljaspool euroala või pangandusliitu kuuluvaid riike esindab SRM-i nõukogu kõiki SRM-is osalevaid liikmesriike ning osaleb kriisihalduskolleegiumites.

Euroopa Komisjoni ettepanek näeb ka ette ühtse kriisilahendusfondi loomise, mida rahastatakse pangandussektori poolt. Fondi sissemaksete suuruseks oleks eeldatavalt 1% kõikidest tagatud hoiustest ehk umbes 55 miljardit eurot kümne aasta jooksul.

19. detsembril 2013 avalikustas oma arvamuse ühtse kriisilahendusmehhanismi eelnõu osas Euroopa Liidu Nõukogu. See erines mitmes olulisel punktil Euroopa Komisjoni ettepanekust, sealhulgas ühtse kriisilahendusfondi struktuuri ja otsustusprotsessi osas. Arutelud SRM-i üle jätkuvad.

⁴ Antud peatükk sisaldab infot seisuga 11.03.2014

Helene Trušina
aruandluse ja regulatsioonide divisjoni juht

3.5.4. Aruandluse areng

2013. aastal võeti vastu kaks olulist krediidasutuste ja investeerimisühingute aruandlust korraldavat Euroopa Liidu regulatsiooni – uus kapitalinõuete direktiiv 2013/36/EL ja Euroopa Parlamendi ja Nõukogu otsekohalduv määrus (EL) nr 575/2013 usaldatavusnõuete kohta (edaspidi pangandusmäärus). Mõlemad regulatsioonid jõustusid 2014. aasta 1. jaanuarist. Pangandusmäärus näeb ette, et kõikidele Euroopa Liidus tegutsevatele investeerimisühingutele ja krediidasutustele kehtestatakse ühtsed järelevalveliste aruannete nõuded. Ühtsed nõuded kehtestatakse Euroopa Liidu otsekohalduvate õigusaktidega. See tähendab, et kõik krediidasutused ja investeerimisühingud hakkavad esitama riiklikele järelevalveasutustele ühetaolisi aruandeid. Finantsjärelevalve asutustele on jäetud õigus kehtestada aruannete esitamise tehniline formaat. Varasemalt eeldati, et Euroopa Komisjoni järelevalvelise aruandluse standard jõustub samaaegselt kapitali adekvaatsuse direktiivi ja pangandusmäärusega.

Uue standardi jõustumine toob kaasa olulised muudatused krediidasutuste ja investeerimisühingute aruandluse süsteemis. Enamik kehtivatest aruannetest asendatakse ühtsete, üleeuroopaliselt kehtivate aruannetega. Ühtlustatakse krediidasutuste ja investeerimisühingute usaldatavusnormatiivide aruannete ning konsolideeritud finantsaruannete sisu, vorm, aruandeperioodid ning esitamise tähtajad. Eesti krediidasutustele ja investeerimisühingutele tähendab standardi jõustumine, et seniste igakuiste usaldatavusnormatiivide aruannete asemel tuleb neil finantsjärelevalvele esitada kvartaalne aruanne. Aruannete esitamise tähtajad pikenevad seniselt keskmiselt kümnelt tööpäevalt kolmekümnele tööpäevani, samas suureneb oluliselt aruannete arv. Samuti tähendab standardi jõustumine olulisi muutusi järelevalveprotsessis, kuna järelevalve teostamisel tuginetakse muuhulgas aruannetest saadud informatsioonile. Lisaks tekib Finantsinspektsioonil pärast standardi jõustumist kohustus saadud andmetest teatud osa edastada Euroopa Pangandusjärelevalve EBA ja euroala ühtsele pangandusjärelevalvele.

Seoses uue elu- ja kahjukindlustuse riskipõhise kapitali adekvaatsuse raamistiku Solventsus II rakendamise edasilükkumisega avaldas Euroopa Kindlustus- ja Tööhajapensionide Järelevalve EIOPA 2013. aasta oktoobris dokumendi Liikmesriikide pädevatele asutustele teabe esitamise suunised. EIOPA suunised on adresseeritud liikmesriikide järelevalveasutustele ja sisaldavad tegevusjuhiseid ettevalmistavaks etapiks enne Solventsus II nõuete kohaldumist. Ettevalmistava etapi suuniseid rakendatakse alates 1. jaanuarist 2014 ja nende eesmärk on tagada kindlustus- ja edasikindlustusandjate ja konsolideerimisgruppide ning järelevalveasutuste valmisolek Solventsus II nõuete rakendamiseks alates 1. jaanuarist 2016. Vastavalt suunistele peavad kindlustusandjad esitama ettevalmistaval etapil järelevalveasutustele 2014. aasta kohta kvalitatiivsed ja kvantitatiivsed aastaaruanded ning kvantitatiivsed kvartaliaruanded 2015. aasta III kvartali kohta.

Finantsinspektsioon viis 2013. aasta oktoobris kindlustusandjate seas läbi küsitluse, mille eesmärgiks oli ülevaate saamine ettevalmistusest Solventsus II ettevalmistava etapi aruandlusnõuete rakendamiseks. Kindlustusandjad olid vastava ettevalmistusega juba alustanud või kavandasid alustamist lähiajal.

Ettevalmistav etapp on oluline selleks, et tagada kindlustusandjate ja Finantsinspektsiooni ühine valmisolek ning võimalikus uue aruandlussüsteemi kasutuselevõtuks ning ühtlasi kindlustada 1. jaanuari 2016 seisuga vastavalt Solventsus II nõuetele koostatud aruannete korrektne esitamine ja nende vastuvõtmine Finantsinspektsiooni poolt.

Tulenevalt Finantsinspektsiooni strateegilistest eesmärkidest järelevalveliste aruannete koostamise ja esitamise kulude vähendamise osas loodi Finantsinspektsiooni veebikeskkonda aruannete esitamise võimalused ka makseasutustele, fondivalitsejatele ja välisriikide kindlustusandjate filiaalidele.

3.5.5. Finantsinspektsiooni juhendid

Finantsinspektsiooni soovituslike juhenditega selgitatakse finantsvaldkonna tegevust reguleerivate õigusaktide sätteid ning suunatakse finantsjärelevalve subjekte õigusaktidest tulenevate nõuete kohaselt käituma. Lisaks sellele, et soovituslike juhenditega selgitatakse õigusnorme ja suunatakse finantsjärelevalve subjekte, vähendatakse nende kaudu ka regulatiivseid konkurentsieliseid ning turuosalist õigusrisi oma käitumise kujundamisel ja kujundatakse head tava finantssektoris.

1. augustil 2013 jõustus Finantsinspektsiooni soovituslik juhend Nõuded kindlustuslepingu kohta teabe esitamisele. Juhend võttis kokku senised kindlustusteenuste osutamist puudutavad Finantsinspektsiooni juhendid ja tegi ka mõningaid sisulisi muudatusi hetkel kehtivates suunistes. Eesmärgiks oli viia juhised kooskõlla kehtiva seadusandluse ja praktikaga ning ühtlasi anda juhised riskide maandamiseks kindlustuslepingus sisalduva teabe esitamisega seonduva võimaliku ebaselge või mittepiisava tegevuse osas.

1. jaanuaril 2014 jõustus 2013. aastal vastu võetud Finantsinspektsiooni soovituslik juhend Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise meetmed krediidi- ja finantseerimisasutustes.

Juhendi eesmärgiks oli anda krediidi- ja finantseerimisasutustele soovituslikud selgitavad juhised, mis tulenevad rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduses ja riikidevahelise rahapesuvastase toimkonna FATF 2012. aasta soovitustes toodud põhimõtetest.

Juhendis on eelkõige tähelepanu pööratud kohustatud isikute kohustusele lähtuda nii hoolsusmeetmete kui ka muude seadusest tulenevate kohustuste täitmisel riskipõhisest lähenemisest. Juhendis tuuakse välja põhimõtted ja antakse selgitused hoolsusmeetmete riskipõhiseks kohaldamiseks, lisaks antakse juhiseid kliendi või tehingus osaleva isiku riskiastmete määramiseks. Sõltuvalt kliendi või isiku riskiastmest saab krediidi- või finantseerimisasutus valida hoolsusmeetmete kohaldamise ulatuse. Juhendi lisas on ära toodud näitlik mudel kliendi või tehingus osaleva isiku riskiastme määramiseks.

1. jaanuaril 2014 jõustus ka Finantsinspektsiooni soovitusliku juhend Nõuded likviidsusrisi juhtimisele, mis kehtestas põhimõtted, millest krediidiasutused peavad likviidsuse juhtimisel lähtuma.

Juhend kehtestati krediidiasutuste seaduses sätestatud nõuete täpsustamiseks ning see toob muuhulgas välja ka krediidiasutuse nõukogu ja juhatuse kohustused likviidsusrisi juhtimisel. Samuti käsitleb juhend muuhulgas tsentraliseeritud likviidsuse juhtimise, likviidsusrisi stressitestimise ja likviidsuse talitluspidevuse planeerimisega seonduvaid teemasid.

Finantsinspektsiooni soovituslike juhenditega võeti üle ja kehtestati 2013. aastal ka Euroopa Väärtpaberituru Järelevalve ESMA järgmised suunised:

- Vastastikuse mõistmise memorandumid näidise suunised, milles käsitletakse alternatiivsete investeerimisfondide valitsejate direktiiviga hõlmatud üksuste järelevalvega seotud konsultatsioone, koostööd ja teabevahetust;
- Alternatiivsete investeerimisfondide valitsejaid käsitleva direktiivi põhimõistete suunised;
- Suunised usaldusväärse tasustamispoliitika kohta alternatiivsete investeerimisfondide valitsejaid käsitleva direktiivi alusel;
- Tasustamispoliitika ja -tavad (finantsinstrumentide turgude direktiiv);
- Turutegemise ja esmasturuga seotud toimingute suhtes kohaldatavad erandid vastavalt Euroopa

Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 236/2012 lühikeseks müügi ja krediidiriski vahetustehingute teatavate aspektide kohta;

- Börsil kaubeldavate fondide ja muude eurofondide emissioone käsitlevad suunised;
- Suunised finantsinstrumentide turgude direktiivis MiFID sätestatud vastavuskontrolli funktsiooni käsitlevate nõuete teatud aspektide kohta.

Finantsinspektsiooni soovitusliku juhendiga võeti üle ja kehtestati 2013. aastal samuti ka Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve EIOPA järgmised suunised:

- Suunised kindlustusandjatele sisemudelite eeltaotlusmenetluse kohta;
- Suunised kindlustusandjatele ettevaatava omariskide hindamise kohta (ORSA põhimõtete alusel);
- Juhtimissüsteemide suunised kindlustusandjatele;
- Täiendavad selgitused kindlustusandjate juhtimissüsteemide suunistele.

Samuti võeti üle ja kehtestati Finantsinspektsiooni soovitusliku juhendiga Euroopa Pangandusjärelevalve EBA suunised Suunised juhtorgani ja võtmeisikute sobivuse hindamise kohta.

Samuti alustas Finantsinspektsioon 2013. aastal soovitusliku juhendi Vastutustundliku laenamise nõuded täiendamisega. Nimetatud juhend selgitab krediidiasutustele kohalduvaid nõudeid laenu väljastamisel, sealhulgas laenuvõtja maksevõime hindamisel, samuti vastava lepingueelse teabe ja hoiatuste avaldamist.

3.6. Siseriiklik ja rahvusvaheline koostöö

3.6.1. Siseriiklik koostöö

Finantsinspektsioon teeb aktiivset koostööd Rahandusministeeriumi ja Eesti Pangaga finantsstabiilsuse hoidmisel ja turu arengu toetamiseks, lähtudes sõlmitud ühistegevuse kokkulepetest ja väljakujunenud koostöövõrgustikust. Vastavalt Eesti Panga, Finantsinspektsiooni ja Rahandusministeeriumi vahel sõlmitud koostöökokkuleppele tegutseb kokkuleppe osapoolte esindajatest koosnev ühiskomisjon koostöö koordineerimiseks ja kokkuleppes määratud ülesannete täitmiseks.

2013. aasta alguses kooskõlastas ühiskomisjon siseriikliku finantsalase õigusloome plaani. Regulaarselt käsitleti finantsstabiilsusega seotud küsimusi ning hinnati finantssektori olulisemaid riske. 2013. aastal olid nendeks Euroopa nõrk majanduskeskkond ja Põhjamaade majanduskeskkonna riskisus, mis omakorda avaldas mõju regiooni krediidasutuste olukorrale, ning tasakaalustamatuste kasv Eesti majanduses. Samuti said ühiskomisjoni osapooled ülevaate Põhja-Balti stabiilsusgrupi NBSG (*Nordic-Baltic Cross-Border Stability Group*) erinevate alamtöögruppide tegevusest ning kujundati ühiseid siseriiklikke seisukohti Põhja-Balti stabiilsusgrupis käsitletavate teemade osas. Põhja-Balti stabiilsusgrupi alamtöögruppidest osaleb Finantsinspektsioon ISIWG-i (*Institutions and Systemic Importance Working Group*) ja kriisi ennetamist ja haldamist puudutavate juriidiliste küsimustega tegeleva RTWG (*Resolution Tools Working Group*) töös, neist viimane oli 2013. aastal Finantsinspektsiooni juhatuse liikme Kilvar Kessleri juhtida.

Kriisijuhtimisega seotud teemana oli ühiskomisjonis 2013. aastal arutelu all Tagatistfondi rahastamise, rahaliste vahendite haldamise, hoiuste hüvitamisega seotud praktiliste tegevusjuhiste ja kommunikatsiooniplaaniga seonduv. Tagatistfondil on kriisihalduse raamistikus täita oluline roll ning edukas funktsioneerimine kriisiolukorras eduka kriisihalduse võtmefaktoriks.

Ühiskomisjonis kujundati ühiseid siseriiklikke positsioone küsimustes, mis aitavad tagada ühtse euroala pangandusjärelevalve sujuva rakendamise Eestis. Seda muuhulgas ka krediidasutuste finantsseisu taastamise ja erilikvideerimise direktiivi BRR (*Bank recovery and resolution directive*) ning sellele toetuva ühtse kriisilahendusmehhanismi SRM (*Single Resolution Mechanism*) osas, mille kaudu ühtlustatakse kriiside lahendamise meetmed liikmesriikides.

2014. aasta alguses Euroopa Liidus jõustunud uuest kapitalinõuete direktiivist nr 2013/36/EL lähtuvalt oli arutelu all ka kapitalinõuete kehtestamine Eestis, hinnati võimalike nõuete kehtestamise mõju ja kaardistati teistes Põhja- ja Baltimaades kavandatavad vastavasisulised muudatused regulatsioonides.

2013. aastal vahetas Finantsinspektsioon jätkuvalt informatsiooni politsei ja prokuratuuriga, see rakendus ka mitmetes kriminaalmenetlustes.

Finantsinspektsiooni esindajad osalesid ka aktiivselt rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamiseks loodud valitsuskomisjoni tegevuses, mille üheks eesmärgiks oli 2013. aastal riikliku rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise ohuhindamise läbiviimine. Ohuhinnangu viidi läbi eesmärgiga kaardistada riskantsed valdkonnad, et pädevad asutused saaksid suunata oma tegevuse põhitähelepanu just suurema riskiga valdkondadele, mis ühe või teise sektori tegevusele enim mõju avaldavad.

3.6.2. Osalemine Euroopa finantsjärelevalve asutuste töös

Euroopa Liidu liikmesriigina on Eesti finantssektor Euroopa ühtse finantsteenuste turu osa, Eesti finantsstabiilsus sõltub kõige otsesemalt koostööst teiste Euroopa Liidu liikmesriikide, eeskätt Põhjamaadega. EL järelevalvelise tava ja poliitika kujundamist mõjutas Finantsinspektsioon 2013. aastal lisaks Euroopa Keskpanka raames ühise euroala riikide pangandusjärelevalve loomise protsessis osalemisele ka Euroopa finantsjärelevalve asutuste töö kaudu.

EL liikmesriikide järelevalveasutuste esindajad osalevad Euroopa finantsjärelevalve asutuste (ESA) – Euroopa Pangandusjärelevalve EBA (*European Banking Authority*), Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve EIOPA (*European Insurance and Occupational Pensions Authority*) ja Euroopa Väärtpaberijärelevalve ESMA (*European Securities and Markets Authority*) – järelevalvenõukogude töös ning järelevalvenõukogude otsuste vastuvõtmisel. Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu ESRB (*European Systemic Risk Board*) töös osalevad Euroopa Keskpanka, liikmesriikide keskpankade, Euroopa järelevalveasutuste ja liikmesriikide järelevalveasutuste juhid.

Euroopa Liidu järelevalveasutused koordineerivad liikmesriikide finantsjärelevalvete tegevust ning töötavad välja ettepanekuid Euroopa Komisjonile õigusaktide kehtestamiseks. Lisaks võivad finantsjärelevalve asutused kehtestada liikmesriikide järelevalveasutustele juhiseid ja soovitusi. Asutustel on kohustus reageerida olukorrale, kus liikmesriik ei kohalda Euroopa Liidu seadusi õigesti. Erakorralistel asjaoludel võivad asutused võtta vastu liikmesriigi krediidi-asutusele, kindlustusandjale või muule järelevalvesubjektile kohustusliku akti eesmärgiga Euroopa Liidu õiguse rikkumine kõrvaldada. Euroopa Liidu ülese või osa liidust haa-rava kriisilukorra puhul tuleb ühtsetel järelevalveasutustel koordineerida probleemi lahendamist liikmesriikide järelevalvajate poolt. Asutuste tegevust rahastavad liikmesriikide finantsjärelevalved ja Euroopa Komisjon. Euroopa Liidu järelevalveasutuste kõrgeim otsustusorgan on järelevalvenõukogu, kuhu kuuluvad kõigi vastava valdkonna järelevalve eest vastutava 27 Euroopa Liidu liikmesriigi järelevalveasutuste juhid.

Euroopa järelevalveasutuste tegevus oli 2013. aastal endiselt keskendunud Euroopa finantsolukorda puudutavate

probleemide lahendamiseks vajalike regulatsioonide väljatöötamisele. Lisaks olid tähelepanu all ka Euroopa ühtse pangandusliidu loomisega seotud küsimused ning Euroopa järelevalveasutuste roll uues loodavas järelevalvemudelil.

Euroopa Komisjon jätkas 2011. aastal alguse saanud Euroopa järelevalveasutuste tegevuse analüüsi. Analüüsi tulemusena annab Euroopa Komisjon üldhinnangu Euroopa finantsjärelevalve süsteemile tervikuna ning esitab võimalikud muudatusettepanekud Euroopa Parlamendile ja Nõukogule. Kõik Euroopa järelevalveasutused koostasid ja esitasid Euroopa Komisjonile ülevaated oma tegevusest ning samuti anti ülevaade Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu toimimisest. Euroopa Komisjon viis 2013. aastal läbi ka avaliku küsitluse Euroopa finantsjärelevalve süsteemi toimimise kohta ning korraldas avaliku arutelu süsteemi toimimise hetkeolukorrast ja tuleviku väljavaadetest. Euroopa Komisjoni üldaruannet ja ettepanekuid finantsjärelevalve süsteemi täiendamise kohta on oodata 2014. aastal.

Euroopa järelevalveasutuste komiteedes ja töögruppides jätkusid arutelud Euroopa finantsolukorra probleemide mõju üle finantssektorile. Elu- ja kahjukindlustuse riskipõhise kapitaliadekvaatsuse raamistiku Solventsus II ja kapitalinõuete direktiivi 2013/36/EL e. CRD IV (*Capital Requirements Directive*) ning kapitalinõuete määruse (EL) 575/2013 e. CRR (*Capital Requirements Regulation*) alusel koostati mitmed olulised tehnilised standardid, soovitused ja juhised.

Toimus kuus järelevalveasutusi ühendava Euroopa Järelevalveasutuste Ühiskomitee (*Joint Committee*) kohtumist, kus muuhulgas oli endiselt kõne all Euroopa finantsjärelevalve asutuste eelarve. Siin püütakse jätkuvalt Komisjoni tähelepanu suunata vajadusele muuta täna kehtivat rahastamismudelit. Euroopa finantsjärelevalve asutuste liikmetele teevad jätkuvalt muret asutuste kasvavad kulud ning sellest lähtuvalt liikmemaksude suurused.

Lisaks analüüsisid Euroopa Pangandusjärelevalve ja Euroopa Väärtpaberijärelevalve krediidi-asutuste Euribori (*Euro Interbank Offered Rate*) paneelis osalemisega seotud tegevust, hindasid võimalike muudatuste tegemise

Gerle Reinumägi
rahvusvaheliste suhete koordinaator

vajadust ja koostasid soovitud järelevalve kujundamiseks paneelis osalevate krediitdiasutuste üle. Euroopa Pangandusjärelevalve ja Euroopa Väärtpaberijärelevalve ühine töörühm esitas Euroopa Komisjonile ettepanekud valdkonna täiendavaks reguleerimiseks.

Euroopa Järelevalveasutuste Ühiskomitees oli olulisel kohal ka arutelu sektoriülese riskiraporti koostamise üle ning võimalik Euroopa järelevalveasutuste vahelise koostöö tihustamine tarbijakaitselistes küsimustes. Analüüsiti, milline peaks olema tarbijasuundumuste kohta teabe kogumise ulatus, et info oleks riskide hindamisel piisavaks lähtealuseks. 25. juunil toimus Pariisis Euroopa finantsjärelevalve asutuste ühine tarbijakaitseseemaline infopäev, kus osalesid nii turuosalist kui ka liikmesriikide järelevalveasutuste esindajad.

2013. aastal olid Finantsinspektsiooni esindajad nimetatud Euroopa finantsjärelevalve asutuste 55 erineva komitee või töögrupi liikmeks, osaleti 98 komitee või töögrupi koostamisel. Finantsinspektsiooni töötajate osalemisel erinevates Euroopa Liidu järelevalveasutuste töörühmades lähtutakse otstarbekuse printsiibist ehk sellest, mil määral on töörühma töö seotud Eesti turuga ning kui oluline on üks või teine teema Euroopa Liidu kontekstis.

Euroopa Pangandusjärelevalve EBA

Euroopa Pangandusjärelevalve EBA tegevuses oli jätkuvalt kesksel kohal kapitalinõuete uuele direktiivile 2013/36/EL e. CRD IV ja määrusele 575/2013 e. CRR tuginevate tehniliste standardite ja suuniste koostamine. Samuti arutleti ühtse järelevalvemehhanismi loomise üle ning EBA rolli üle ühtsete pangandusjärelevalve meetodite ja tavade väljatöötamisel. Otsustati, et ühtsete eeskirjade väljatöötamiseks koostab EBA järelevalve käsiraamatu (*Single Rulebook*).

CRD IV/CRR jõustumisega 2013. aasta suvel ja rakendamisega 1. jaanuarist 2014 lisandus EBA-le üle saja täiendava ülesande, millest suurem osa puudutab asjakohaste tehniliste standardite ja suuniste koostamist. CRD IV/CRR eesmärk on tugevdada krediitdiasutuste kapitalibaasi. Reguleerimisega kehtestati ühetaoline kohustuslik kapitalipuhver ja vabatahtlik vastutsükliline puhver ning sätestati uued likviidsuse ja finantsvõimenduse nõuded. Samuti kehtestati täiendavad kapitalinõuded süsteemselt olulistele pankadele. 2013. aastal koostas EBA ja esitas Euroopa Komisjonile kinnitamiseks üle kahekümne tehnilise standardi, neist enamiku väljatöötamine jääb 2014. aastasse.

Varasemate aastate kogemusele tuginedes viib EBA ka 2014. aastal läbi üleeuroopalise krediitdiasutuste tugevusanalüüsi ehk stressitesti, mille ettevalmistused algasid aastal 2013. Seekordne tugevusanalüüs toimub riiklike järelevalveasutuste, Euroopa Keskpanga, Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu ja Euroopa Komisjoni koordineeritud koostöös. Koordineerimise põhjuseks on asjaolu, et enne, kui Euroopa Kesk pangale antakse ühtse järelevalvemehhanismi SSM (*Single Supervisory Mechanism*) raames 2014. aasta novembris täielikud järelevalvevolitused, viiakse ka Euroopa Keskpanga poolt selle ettevalmistusena läbi krediitdiasutuste põhjalik hindamine (*Comprehensive Assessment*). Euroopa Keskpanga poolt läbiviidava stressitesti põhimõtted langevad kokku Euroopa Pangandusjärelevalve poolt läbiviidava 124 Euroopa Liidu krediitdiasutust hõlmava tugevusanalüüsi põhimõtetega.

EBA komiteed ja töögrupid töötasid 2013. aastal välja tehnilisi standardeid, mis muuhulgas puudutasid ka aruandlust ja krediidiriski, kriisihaldust ja -ennetust ning kapitali ja likviidsuse ühisotsuseid. Käivitati veebipõhine küsimuste ja vastuste rakendus, mis annab järelevalveasutustele ja sidusrühmadele võimaluse esitada küsimusi CRD IV/CRR-i, sellega seotud tehniliste standardite ja EBA suuniste kohta.

2013. aastal osalesid Finantsinspektsiooni spetsialistid aktiivselt kolme EBA alalise komitee töös: aruandluse ühtlustamisega tegelevas komitees *Standing Committee on Accounting, Reporting, Auditing SCARA*, kapitalijärelevalve praktika ühtlustamisega tegelevas *Standing Committee on Oversight and Practices SCOP* ja riskide analüüsi ning hindamisega ja reguleerimisega tegelevas komitees *Standing Committee on Regulation and Policy SCRePol*.

Aruandluse, raamatupidamise ning auditeerimisküsimustele keskendunud *Standing Committee on Accounting, Reporting, Auditing SCARA* ülesandeks on analüüsida raamatupidamisarvestustes ja auditeerimistegevuses toimivate arengute mõju pangandussektorile. SCARA töös olid 2013. aastal märksõnadeks COREP (ühtne aruandlus) ja FINREP (finantsaruandlus) ehk EL ühtne aruandlusraamistik. Muuhulgas koostati selle raames aruandluse tehnilisi standardeid ja aruandevorme.

Standing Committee on Oversight and Practices SCOP tegeles 2013. aastal EBA stressitesti ettevalmistustega ning EBA soovitude koostamisega varade kvaliteedi hindamiseks. Soovituse järgimine peaks tulevikus paremini aitama krediitdiasutuste laenuportfellides võimalikke probleemvaldkondi

tuvastada ning andma piisavalt teavet varade kvaliteedi kohta. SCOP-i alamtöörühpides tegeleti EL pangandus-sektori riskihinnangute koostamisega, töötati välja ühised reeglid probleemsete krediitiasutustega tegelemiseks, toimusid arutelud pangagruppide järelevalvekolleegiumite töö ja EBA võimaliku tegevuse üle kolleegiumite töö suu-namiseks.

Standing Committee on Regulation and Policy SCRePol ja selle alamtöörühpides käsitleti CRD IV/CRR alusel tehni-liste standardite väljatöötamisega seonduvaid probleeme. Standardite koostamisel olid kõne all riskipositsioonide arvutamise alused, investeerimisühingute püsivate üld-kulude arvestamine, krediitiasutuste likviidsuse täiendav monitooring ning selle aruanded, samuti üliliikviidsete varade defineerimine. Alamtöörühpides olid päevakorral veel ka krediitiasutuste juhtimise ja juhtide töö tasustami-sega seotud küsimused, sealhulgas vastavasisuliste ülevaa-dete koostamine.

Standing Committee on Financial Innovation SCFI koostas suunised, mis puudutavad makseraskustes klientide koht-lemise ja vastutustundliku laenamise head tava. Koostöös ESMA-ga valmis avalikkusele suunatud hoiatus virtuaal-rahaga kauplemise ohtude kohta.

Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve EIOPA

Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalves EIOPA jätkusid ka 2013. aastal ettevalmistused uue elu- ja kahjukindlustuse riskipõhise kapitaliadekvaatsuse raa-mistiku – Solventsus II direktiivi (2009/138/EÜ) rakenda-miseks. EIOPA 2013. aasta tööplaanis oli muuhulgas kavas 53 tehnilise standardi ja soovituselise koostamine, mis on vajalikud Solventsus II-le üleminekuks. 2012. aasta lõpus otsustati, et Solventsus II-le üleminekul saab olema vahe-etapp. Seetõttu otsustas EIOPA järelevalvenõukogu EIOPA asutamismääruse artikkel 16 alusel koostada EL liikmes-riikide järelevalvetele suunised, millele tuginedes peavad liikmesriikide pädevad asutused raporteerima, missuguseid meetmeid on liikmesriigid Solventsus II-le ülemineku vahe-etapis kasutusele võtnud. Vaheetapi suunised jõustusid 2013. aastal.

EIOPA järelevalvenõukogu otsustas samuti koostada küsi-mused-vastused (*Question and Answer (Q&A) process on EIOPA Guidelines*) eesmärgiga kirjeldada kindlustuse ja pensionide valdkonda puudutavate suuniste üldpõhimõt-teid, nende tõlgendamist ja rakendamist.

EIOPA koolitusprogrammi raames korraldas Finantsinspekt-sioon 2013. aastal Tallinnas kahepäevase juhtimise teemalise seminari *Governance under Solvency II*, kus osalesid liikmes-riikide järelevalveasutuste ja Balti riikide kindlustusandjate esindajad.

2013. aastal osales Finantsinspektsioon EIOPA komiteede ja töögruppide *Financial Requirements Expert Group*, *Informa-tion Technology and Data Committee*; *Internal Gover-nance, Supervisory Review and Reporting Expert Group* ja *Insurance Groups Supervision Committee* töös. Põhitööks oli siin Solventsus II vaheetapi suuniste koostamine ja liikmes-riikide keeltesse tõlkimine.

Financial Requirements Expert Group FinReq tegeleb Sol-ventsus II standardnõuetega kindlustusandjate kapitali adekvaatsuse hindamiseks ning tehniliste eraldistega nii kahju- kui ka elukindlustuses. 2013. aastal valmis EIOPA mõjuanalüüs kindlustuslepingust tulenevatele pikaaja-liste garantiidega kohustustele LTGA (*Long-Term Gua-rantee Assessment*), mille eesmärk oli hinnata Solventsus II rakendumisel kohalduvate uute tehniliste meetmete mõju eraldiste hindamisel. Finantsinspektsioon andis oma panuse mõjuanalüüsi läbiviimisesse Eesti turul tegutsevate kindlustusandjate kaasamise kaudu, samuti tegeles Finants-inspektsioon hiljem ka kogutud andmete analüüsimise ja lõppraporti koostamisega. Analüüsi tulemusel muudeti teh-nilisi meetmeid selliselt, et nende rakendamine on laiaula-tuslikum kui mõjuanalüüsis välja pakutud. Lisaks toimusid töögrupis arutelud stressitesti läbiviimise ja sellele eelneva proovitestimise üle.

Internal Governance, Supervisory Review and Reporting Expert Group IGSRR tegeleb kindlustusandjate juhtimisele seatavate kvalitatiivsete nõuete väljatöötamise ning ühtse järelevalvelise tava kujundamisega. Sarnaselt varasematele aastatele tegeles IGSRR ka 2013. aastal peamiselt Solventsus II-le ülemineku ettevalmistuste ja vaheetapi suuniste koos-tamisega. Suvel edastati liikmesriikidele vaheetapina valmi-nud EIOPA suuniste tõlked, eestikeelse tõlke kontrollimise ja paranduste sisseviimise eest seisis hea Finantsinspektsioon.

Kindlustusgruppide järelevalvega tegelevas töögrupis *Insurance Groups Supervision Committee* jätkusid arutelud järelevalvekolleegiumite tegevuse üle ning EIOPA avaldas ettepanekud, millisenäeb ta oma rolli kindlustusgrup-pide järelevalvekolleegiumite tegevuse suunamisel. Kin-nitati ka kolleegiumite tegevuskava aastateks 2014–2015. Finantsinspektsiooni jaoks on järelevalvekolleegiumite

tegevust puudutavad küsimused olulised eelkõige arvestades direktiivist 98/78/EÜ tulenevad nõudeid kindlustusgruppide täiendava järelevalve kohta. Finantsinspektsiooni järelevalve all olevatest kindlustusandjatest kuulus 2013. aastal täiendava järelevalve alla kuuluvatesse kindlustusgruppidesse 7 kindlustusandjat.

EIOPA tarbijakaitse komitee *Committee on Consumer Protection and Financial Innovation* CCPFI töötas 2013. aastal välja erinevaid kindlustustooteid võrdlevate veebilehtede koostamise hea tava, et edendada sellistel veebilehtedel esitatava teabe läbipaistvust ja lihtsust. Koostati suunised kindlustusvahendajatele kliendikaebuste menetlemiseks. Samuti viidi läbi analüüs, kuidas on liikmesriigid täitnud Euroopa Kohtu otsust, mis nõudis kindlustusmaksete ja -hüvitiste osas meeste ja naiste võrdse kohtlemise tagamist.

Kaido Tropp, Finantsinspektsiooni juhatuse liige kuni 31. detsembrini 2013, jätkas tööd EIOPA Infotehnoloogia ja aruandluse töögrupi *Information Technology and Data Committee* ITDC asejuhina. 2013. aasta septembris korraldas Finantsinspektsioon Tallinnas ITDC töögrupi kohtumise, kus peateemaks oli IT-lahenduste loomine Solventsus II alusel aruandluse edastamiseks liikmesriikidelt EIOPA-le.

Euroopa Väärtpaberijärelevalve ESMA

Euroopa Väärtpaberijärelevalve ESMA koostas sarnaselt EBA-le ja EIOPA-le 2013. aastal peamiselt tehnilisi standardeid ja suuniseid tööplaanis oli 106 tehnilise standardi ja 28 suunise koostamine. Tähelepanu all olid jätkuvalt turuinfrastruktuuri puudutava regulatsiooni (*European Market Infrastructure Regulation* EMIR) rakendamisega seotud küsimused, muuhulgas ESMA ülesanded kauplemisteabe hoidlate (*Trade Repository*) registreerimise ja nende üle järelevalve teostamisel. Samuti tegeleti endiselt lühikeseks müügi (*short selling*) määruse rakenduslike küsimustega.

2013. aastal olid ESMA kõrgendatud tähelepanu all krediidi-reitingu agentuurid, nii nende tegevus Euroopas kui ka järelevalveline koostöö pädevate asutustega Ameerika Ühendriikides. ESMA viis läbi reitinguagentuuride kohapealseid kontrolle ning sõlmis järelevalvealased koostöökokkulepped kolmandate riikide pädevate asutustega.

ESMA *Task Force on framework for cooperation and information exchange* töögrupi tegevuse eesmärgiks on edendada liikmetevahelist koostööd ja teabevahetust. 2013. aastal koostati ja esitati järelevalvenõukogule kinnitamiseks

ESMA liikmete koostöökokkulepe ja suunised (*Guidelines & multilateral Memorandum of Understanding*), mis asendab senist ESMA eelkäija CESR-i koostöökokkulepet. Kokkuleppe osapoolena on kaasatud ka ESMA ulatuses, mis puudutab tema otsest järelevalvelist tegevust. Koostöökokkuleppe suunistes selgitatakse koostöö õiguslikke ja praktilisi aluseid.

Investment Management Standing Committee eesmärgiks on nõustada Euroopa Komisjoni avatud investeerimisfondide direktiivi UCITS (2009/65/EÜ) ehk nn eurofonde käsitleva direktiivi rakendamisel ja alternatiivsete investeerimisfondide valitsejaid käsitleva AIFM direktiivi (*Alternative Investment Fund Managers Directive*) jõustumisega seotud küsimustes ning nende alusel suuniste ja soovitude koostamisel. 2013. aastal sõlmiti koostöökokkulepped kolmandate riikidega, kust pärit juriidilised isikud sooviksid AIFMD režiimi alusel Euroopa Liidu territooriumil oma alternatiivseid investeerimisfondide turustada. Koostöökokkulepped sõlmiti 42 pädeva asutusega kokku 35 erinevast riigist. Lisaks töötati välja alternatiivsete investeerimisfondide valitsejate tegevust puudutavad tehnilised standardid ja kinnitati AIFM direktiivi alusel koostatud tasustamispoliitikat puudutavad suunised ning raporteerimismeetmeid puudutava suunised.

Market Integrity Standing Committee töös olid tähelepanu all lühikeseks müügi määruse alusel tehingutest raporteerimisega seotud küsimused. Koostati ESMA diskussioonipaber, mille kaudu kogutakse arvamusi ESMA tehnilise nõuande koostamiseks siseinfo põhinevate tehingute ja turuga manipuleerimise määruse kohta.

Corporate Reporting Standing Committee koordineerib järelevalvepoliitikat aruandluse, auditeerimise ja raporteerimise alal ning koos *European Enforcers Coordination Sessions* töögrupiga tagab Euroopa väärtpaberialaste aruandlusstandardite (IAS/IFRS) ühetaolise rakendamise ja tõlgendamise liikmesriikide poolt. 2013. aastal tegeleti IFRS-i rakenduslike küsimustega, viidi läbi finantsaruannete analüüs ning pandi paika põhieesmärgid finantsaruandluse ühtseks jõustamiseks. Lisaks kujundati seisukoht Euroopa Komisjoni poolt edastatud Maystadt'i raportile. Maystadt'i raportis on analüüsitud ja välja pakutud lahendused, kuidas muuta EL liikmesriikide hääli aruandlusküsimuste ja regulatsioonide kujundamisel rahvusvahelistes organisatsioonides ühtsemaks ja tugevamaks. Aasta lõpus koostati avalikule konsultatsioonile esitamiseks suunised, mis käsitlevad IAS/IFRS-is sätestatud teabe avalikustamise nõudeid.

Investor- ja tarbijakaitsealaste küsimustega tegelevates komiteedes *Investor Protection and Intermediaries Standing Committee* ja *Financial Innovation Standing Committee* olid kesksemateks küsimusteks liikmesriikide arusaamad uuenduslikest finantstoodetest ja -tegevustest. Lisaks töötati 2013. aastal välja investoritele suunatud hoiatused hinna-vahelepingutega CFD (*Contracts for difference*) kauplemise ja keerukatesse toodetesse investeerimisega kaasnevate riskide kohta.

Corporate Finance Standing Committee töö eesmärk on lahendada prospektide ja väärtpaberituru läbipaistvusega seotud küsimusi. 2013. Aastal koostati prospektidirektiivist tuleneva ESMA mandaadi alusel prospekti lisasid puudutava tehnilise standardi eelnõu ning prospektidirektiivi artikkel 20 alusel koostatud vastavushinnangu raamistiku uuendus. Euroopa Komisjoni palvel koostati analüüs liikmesriikide tsiviil-, kriminaal-, haldus- ja riigivastutusest prospektiga seotud rikkumiste eest.

2013. aasta juunikuuni oli ESMA üheks juhatuse liikmeks Raul Malmstein, Finantsinspektsiooni juhatuse esimees kuni 16. jaanuarini 2014.

3.6.3. Koostöö Euroopa Keskpangaga

Alates 2012. aastast on seoses SSM-i käivitamisega Finantsinspektsioon teinud tihedat koostööd Euroopa Keskpangaga. Juhatuse esimees Raul Malmstein osales kõrgetasemelises otsustusrühmas ja juhatuse liige Kilvar Kessler pangajärelevalve rakkerühmas. Nende mõlema ülesandeks oli läbi töötada, analüüsida ja kujundada tulevase

SSM-i arhitektuur. Täiendavalt osales Finantsinspektsioon aktiivselt rakkerühma töövoos, mis kujundas konkreetsete õigusaktide eelnõusid SSM-i tarbeks. Alates 2014. aastast osaleb Finantsinspektsioon SSM-i otsustusprotsessis järelevalvenõukogu kaudu.

3.6.4. Rahvusvaheline koostöö rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise alal

2013. aastal toimus Euroopa Nõukogu rahapesu tõkestamise meetmeid hindava ekspertkomitee MONEYVAL⁵ hindamisvisiit Eestisse. MONEYVAL-i hindas oma 4. hindamisvoorus Eestis 2003. aastal jõustunud riikidevahelise rahapesuvastase toimkonna FATF 40 soovitusel ja 9 erisoovituse täitmise efektiivsust. Hindamisvisiidi ettevalmistamiseks moodustatud ametkondadevahelises töögrupis oli Finantsinspektsiooni koordineerida krediidi- ja finantseerimistasutuste tegevuse üle teostatava järelevalve osa. 11.–17. novembril 2013 toimunud visiidi käigus intervjuerisid MONEYVAL-i esindajad Eestis rohkem kui 120 inimest – nii kohustatud isikute kui ka ametiasutuste esindajaid.

Samuti osales Finantsinspektsioon Euroopa Pangandusjärelevalve EBA rahapesu ja terrorismi rahastamise komitee AMLC tegevuses. Komitee tegevus oli keskendunud peamiselt FATF-i 2012. aasta soovitustest lähtuvate nõuete ühtsete rakendamise tagamisele ja IV rahapesu tõkestamise direktiivi projekti ettevalmistamisega seonduvate järelevalveliste küsimuste arutamisele, sealhulgas keskenduti peamiselt riskipõhiste järelevalvemeetodite väljatöötamisele. 2013. aasta lõpus moodustati komitee juurde töögrupp, mille eesmärgiks on IV rahapesu tõkestamise direktiivi alusel juhendi väljatöötamine hoolsusmeetmete lihtsustatud ja tugevdatud korras kohaldamiseks. Teise olulise küsimusena käsitleti komitees Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivi 2007/64/EÜ makseteenuste kohaldamise kohta EL liikmesriikides osas ühetaolise rakendamise põhimõtteid.

3.6.5. Koostöö välisriikide järelevalvetega

Finantsinspektsioon tegi 2013. aastal jätkuvalt koostööd Euroopa Liidu liikmesriikide järelevalveasutustega, milleta pole mõeldav omada ülevaadet ning hinnata Eesti järelevalvesubjektide emaettevõtjate koduriigis toimuva mõju Eesti järelevalvesubjektidele. Koostöö eesmärgiks on ka informeerida Eestis tegutsevate finantsasutuste koduriikide järelevalveid Eesti finantssektori arengutest ja järelevalvesubjektide poolt võetavatest riskidest.

Sarnaselt eelnevatele aastatele toimusid regulaarsed kohtumised Eesti finantsjärelevalve ja finantsasutuste koduriikide järelevalvete esindajate vahel. Samuti osaleti mitmepoolsetel riskikohtumistel, kus lisaks järelevalveasutustele osalesid ka Eesti järelevalvesubjektide emaettevõtjate esindajad. Samuti osaleti järelevalvekolleegiumite töös.

Tihe infovahetus jätkus ka järelevalvelistes kolleegiumites, samuti toimus mitmeid kohtumisi Skandinaavia ja Balti-

maade järelevalvete esindajate vahel. Järelevalveliste kolleegiumite üheks põhitööks on finantsasutuste järelevalvelise ühishinnangu JRAD (*Joint Risk Assessment Decision*) koostamine.

Järelevalveliste ühishinnangute raames andis Finantsinspektsioon koostöös ühe või teise piiriülese pangagrupi üle järelevalvet teostavate asutustega hinnangu pangagruppide ja nende tütarpankade finantstugevusele, juhtimise korraldusele, sisekontrolli süsteemide toimimisele, peamistele riskidele ja kapitali piisavusele. Lisaks eelnimetatud ühisotsustele oli järelevalveliste kolleegiumite tähelepanu all ka üleeuroopalise krediitiasutuste varade kvaliteedi hindamise ja SSM-i käivitamisega seonduv ning samuti mitmete sisemudelite loamenetlustega seonduvad küsimused. Eesti kuulus 2013. aastal kuue pangandusjärelevalve kolleegiumi – Swedbank, SEB, Danske, DnB, Nordea ja Citadele – koosseisu.

⁵ The Select Committee of Experts on the Evaluation of Anti Money Laundering Measures

Kindlustussektori järelevalves on Finantsinspektsiooni jaoks lisaks koostööle kindlustusandjate koduriigi järelevalvetega oluline ka koostöö Läti ja Leedu järelevalveasutustega. Seda seetõttu, et mitmed Eestis tegevusluba omavad kindlustusandjad tegutsevad olulises mahus piiriülevalt läbi Läti ja Leedu filiaalide. Finantsinspektsiooni algatusel ning Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve EIOPA toel toimus kolme Balti riigi kindlustusandjate juhtidele koolitus peatselt jõustuva Solventsus II juhtimisüsteemi nõuete teemal.

Sarnaselt 2011. aastal sõlmitud piiriüleste kindlustusandjate järelevalve koostöökokkuleppele Leedu järelevalveasutusega sõlmiti analoogne koostöökokkulepe 2013. aastal ka Läti järelevalveasutusega.

Finantsinspektsioon on kindlustusgruppide täiendava järelevalve direktiivi 98/78/EÜ kohaselt kaasatud ka kindlustusgruppide täiendava järelevalve alasesse koostöösse. Praeguses faasis, kus Solventsus II direktiivist tulenevad uued nõuded ei ole veel jõustunud, töötavad erinevate kindlustusgruppide järelevalvesse kaasatud järelevalveasutused proportsionaalselt kindlustusgrupi suurusele ja keerukusele välja lahendusi nende riskianalüüsiks ja mõistagi valmistatakse ka Solventsus II nõuetele üleminekuks. Finantsinspektsiooni järelevalve alla kuuluvatest kindlustusandjatest kuulus 2013. aastal täiendava järelevalve alla kuuluvatesse kindlustusgruppidesse 7 kindlustusandjat – SEB Elu- ja Pensionikindlustus, Compensa Life Vienna Insurance Group SE, Mandatum Life Insurance Baltic SE, D.A.S. Õigusabikulude Kindlustuse AS, ERGO Insurance SE, If P&C Insurance AS ning Seesam Insurance AS ja üks fondivalitseja Nordea Pensions Estonia AS.

3.6.6. Koostöö Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogus

Koostöös Eesti Pangaga osales Finantsinspektsioon Euroopa Keskpanga juures tegutseva Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu ESRB (*European Systemic Risk Board*) tegevuses. Finantsinspektsioon osaleb ESRB kõrgeima otsustusorgani – haldusnõukogu istungitel hääleõiguseta liikmena ning ESRB juurde loodud nõuandva tehnilise komitee ATC (*Advisory Technical Committee*) töös täisliikmena. Osalemine Euroopa Liidu finantsstabiilsuse analüüsi ja infovahetuse protsessis on oluline Finantsinspektsiooni enda analüüside koostamisel ning koostöö arendamisel järelevalvete ning keskpankadega kriisijuhtimise valdkonnas.

Finantsinspektsioon osales 2013. aastal neljal ATC kohtumisel, kus jätkuvalt arutleti finantsstabiilsuse tagamisega seotud küsimuste üle ning analüüsiti liikmesriikide pangandussektoritest tõusetuvaid riske Euroopa finantsstabiilsusele. Kavandati Euroopaülese stressitesti läbiviimist ning koostööd EBA-ga tugevusanalüüsimeetodika ühtlustamisel.

Lisaks osaleb Finantsinspektsiooni spetsialist ATC alamtöörupi – *Analysis Working Group* AWG – tegevuses. AWG töös olid olulisel kohal liikmesriikide pangandussüsteemide riskianalüüsid, täiendavate andmete kogumine varipanganduse analüüsiks ning arutelud finantssektori vastastikuste seoste hindamise üle.

3.6.7. Koostöö ülemaailmsetes organisatsioonides

2013. aastal osales Finantsinspeksioon liikmena ka ülemaailmsete organisatsioonide *International Association of Insurance Supervisors* IAIS, *Bank of International Settlements* BIS, sealhulgas BIS-i Kesk- ja Ida-Euroopa Regionaalgrupp *Group of Banking Supervisors from Central and Eastern Europe* BSCEE ja *International Organization of Securities Commission* IOSCO ning *Organisation for Economic Cooperation and Development* OECD töös. Koostöö käigus vastati küsimustele ja päringutele.

Samuti osales Finantsinspeksioon 2013. aastal Eesti liitumisejärgsel hindamisel, mille käigus anti OECD-le ülevaade liitumisejärgsete soovitude täitmisest. OECD poolt hinnati

Finantsinspektsiooni piiriülese järelevalvelise koostöö toimimist ja selle edendamist välisriikide pädevate asutustega ning arenguid *Corporate Governance* soovitude järgimisel. Viimase osas tuleb 2015. aastal eduraporti täiendav kaitsmine.

Lisaks on Finantsinspeksioon Kesk- ja Ida-Euroopa finantsjärelevalve asutuste koostöö foorumi liige (*CEE Forum*), kus peamiseks liikmeid ühendavateks teemadeks on finantsasutuste asukohariigis järelevalve teostamisega seotud juriidilised ja rakenduslikud küsimused. 2013. aastal jätkus liikmetevaheline teabevahetus ja ühiste seisukohtade kujundamine Euroopaüleste järelevalvelist tegevust puudutavate regulatsioonide väljatöötamisel.

3.6.8. Rahvusvahelised missioonid ja külaskäigud

Rahvusvahelise Valuutafondi IMF artikkel IV missiooni raames andis Finantsinspeksioon 2013. aastal IMF-ile ülevaate oma järelevalvelisest tegevusest, täiendavate kapitalinõuete määramisest, piiriülesest koostööst ning loodava Euroopa ühtse pangandusjärelevalve mõjust Finantsinspektsiooni tööle. Sügisel külastas Finantsinspektsiooni IMF-i uus missioonijuht Thomas Dorsey.

Juunikuus külastasid Finantsinspektsiooni Albaania finantsjärelevalveasutuse spetsialistid. Visiidi raames tutvustati

neile Finantsinspektsiooni organisatsioonilist ülesehitust, pensionifondide järelevalve protsessi, tegevuslubade väljatamise praktikat ning sunnimehhanismide kohaldamist väärtegude korral.

Samuti külastasid 2013. aastal Finantsinspektsiooni Rootsi parlamendi delegatsiooni ning Briti saatkonna esindajad ja Prantsuse majandusministeeriumi nõunikud, kellele tutvustati finantsjärelevalve korraldust Eestis, järelevalvelisest piiriülesest koostööst ning Eesti finantssektori arenguid ja riske.

Finantsinspektsiooni 2013. aasta tulude-kulude aastaaruanne

Arvestuspõhimõtted

Üldine

Finantsinspektsiooni tulude-kulude aastaaruande koostamisel on lähtutud Finantsinspektsiooni seadusest ja rakendatud arvestuspõhimõtetest. Vastavalt Eesti Panga seadusele ei maksa Finantsinspektsioon tulumaksu ega muid majandustegevusega seotud makse riigieelarvesse, välja arvatud füüsiliste isikutega seotud maksud. Käibemaksuseaduse § 21 tulenevalt on Finantsinspektsioon registreeritud piiratud käibemaksukohuslaseks ja arvestab tasumisele kuuluva käibemaksu Euroopa Liidu siseselt soetatud või imporditud kaupade ja teenuste käibelt. Finantsinspektsiooni tulud ja kulud on kajastatud arvestusperioodi jooksul tekkepõhiselt, sõltumata raha laekumisest või tasumisest. Majandustehingud on kirjendatud soetusmaksumuse printsiibi alusel nende toimumise momendil. Tulude-kulude aastaaruanne on koostatud tuhandetes eurodes, kui ei ole eraldi viidatud mõnele teisele vääringule.

Tehingud välisvaluutas

Välisvaluutadeks on loetud kõik teised valuutad peale euro (s.o. Finantsinspektsiooni arvestusvaluuta). Välisvaluutas toimunud tehingute kajastamisel on aluseks võetud tehingu toimumise päeval ametlikult kehtinud Euroopa Keskpanga vahetuskursid.

Kasutusrendid

Kasutusrendina käsitletakse rendilepingut, mille puhul kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved ei ole üle kandunud rentnikule. Kasutusrendimaksud kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt tulude-kulude aruande kuluna.

TULUDE-KULUDE ARUANNE (tuhandetes eurodes)

	LISA	2013	2012
TULUD			
Järelevalvetasud	1	4 587	4 636
Muud tulud	2	22	23
Tegevustulud kokku		4 609	4 659
KULUD			
Tööjõukulud	3	2 958	2 767
Mitmesugused tegevuskulud	4	1 394	1 489
Muud kulud	5	45	42
Tegevuskulud kokku		4 397	4 298
Põhitegevuse kasum/kahjum		212	361
Finantstulud ja -kulud	6	0	185
Aruandeaasta kasum/kahjum		212	546

TULUDE-KULUDE AASTAARUANDE LISAD

LISA 1

Järelevalvetasu (tuhandetes eurodes)

	Järelevalve- tasud 2013	Järelevalve- tasud 2012
Krediidiasutused	2 922	2 914
Kahjukindlustusandjad	570	570
Fondivalitsejad	344	349
Elukindlustusandjad	335	374
Kindlustusmaaklerid	138	135
Investeeringisühingud	152	154
Väätpaberite keskregistri pidaja	27	29
Reguleeritud väätpaberituru korraldaja		
Makseasutused	99	111
Kokku	4 587	4 636

Järelevalvetasu mahuosa määrad (protsentides)

	Järele- valvetasu mahuosa määrad 2013	Järele- valvetasu mahuosa määrad 2012
Krediidiasutused	0,0133	0,0135
Kahjukindlustusandjad	0,095	0,099
Fondivalitsejad	0,006/0,012	0,007/0,013
Elukindlustusandjad	0,02	0,025
Kindlustusmaaklerid	0,9	0,95
Investeeringisühingud	0,18	0,19
Väätpaberite keskregistri pidaja	0,4	0,5
Reguleeritud väätpaberituru korraldaja		
Makseasutused	0,2	0,25

Finantsinspektsiooni finantseerimise põhimõtted on sätestatud Finantsinspektsiooni seadusega, mille ajakohane tekst on kättesaadav Riigi Teataja veebilehelt aadressil www.riigiteataja.ee.

Fondivalitsejate järelevalvetasu osas kehtivad erinevat tüüpi fondidel erinevad mahuosa määrad.

Järelevalvetasu koosneb kahest komponendist: kapitaliosast, milleks on summa, mis võrdub ühe protsendiga järelevalvesubjekti minimaalsest (neto)omavahendite, omakapitali või aktsiakapitali summast; mahuosast, milleks on summa, mis võrdub rahandusministri poolt Finantsinspektsiooni nõukogu ettepanekul kehtestatud protsendiga järelevalvesubjekti varast, kindlustusmaksete kogusummast, arvestusvarast või komisjonitasude kogusummast.

Järelevalvetasu kapitaliosa ja mahuosa ettemakse tasutakse Finantsinspektsioonile eelarveaastale eelneva aasta 31. detsembriks. Mahuosa lõppmakse tasutakse eelarveaasta 1. septembriks.

Eelarveaasta jooksul lisanduvad järelevalvesubjektid tasuvad järelevalvetasu ainult kapitaliosa ulatuses 30 päeva jooksul arvates tegutsemise õiguse tekkimisest.

LISA 2

Muud tulud (tuhandetes eurodes)		
	2013	2012
Menetlustasud	10	11
Muud tulud	12	12
Kokku	22	23

Vastavalt Finantsinspeksiooni seadusele tasub füüsiline isik, juriidiline isik või välismaa äriühingu filiaal, kes taotleb Finantsinspeksioonilt taotluse läbivaatamist või toimingute sooritamist Finantsinspeksioonile menetlustasu.

Muud tulud kirje kajastab Finantsinspeksiooni endise töötaja poolt vastavalt pooltevahelisele stažeerimiskokkuleppele Finantsinspeksioonile hüvitatavat summat.

LISA 3

Tööjõukulud (tuhandetes eurodes)		
	2013	2012
Töötasu	2 172	2 034
Maksud	748	698
Nõukogu tasud	38	35
Kokku	2 958	2 767

Tööjõukulud sisalduvad töötasud, lisatasud, juhatuse liikmete töötasud, lahkumishüvitised ja Finantsinspeksiooni töötajate arvestuslik puhkusekohustuse kasv kasutamata puhkuste osas koos sotsiaalmaksuga summas 3 tuhat eurot.

Finantsinspeksiooni töötaja keskmine töötasu oli 2013. aasta lõpus 1 914 eurot kuus, 2012. aastal oli keskmine töötasu vastavalt 1 710 eurot kuus. 2013. aastal oli Finantsinspeksiooni nõukogu ja juhatuse liikmetele väljamakstud tasu kogusuurus 365 tuhat eurot. 2012. aastal väljamakstud tasu 324 tuhat eurot. Töötajatele makstud tulemustasud kokku moodustasid 7,6% tööjõukulust.

Keskmine töötajate arv 2013. aastal oli 73 ja 2012. aastal 74.

LISA 4

Mitmesugused tegevuskulud (tuhandetes eurodes)		
	2013	2012
Rahvusvaheliste organisatsioonide liikmemaks	405	348
Kinnisvara rent	285	366
IT infrastruktuur, tarkvara ja arendus	203	318
Töölähetus	194	160
Bürookulu	85	108
Kommunikatsioonikulu	84	59
Koolitus	54	58
Raamatupidamise teenus	50	50
Õigusabi ja konsultatsioonid	10	1
Teabeagentuurid	8	9
Personalitöö	8	3
Põhivara rendikulu	4	5
Audiitorkontrolli kulu	4	4
Kokku	1 394	1 489

Tegevuskulud

Rahvusvaheliste organisatsioonide liikmemaksudena kajastatakse Finantsinspeksiooni poolt järgmistele rahvusvahelistele organisatsioonidele: ESMA, EIOPA, EBA, IAIS, BSCEE ja IOSCO tasutud liikmemakse.

Kinnisvara rent sisaldab Eesti Pangalt renditud büroopinda üldpinnaga 1 399 m², hinnaga 17 eurot m² kuus, milles sisalduvad kõik büroo haldamisega seotud kulud.

Kulukirje „IT infrastruktuur, tarkvara ja arendus“ kajastab Eesti Pangalt ostetud infotehnoloogia teenust arvestusliku kuluga 2 tuhat eurot ühe kasutaja kohta ning Finantsinspeksiooni IT infrastruktuuri ja arendusprojekte.

Töölähetusena käsitletakse Finantsinspeksiooni esindamisega ja järelevalvelise koostööga seotud lähetusi. Töölähetused olid eelkõige seotud ECB/SSM, ESMA, EIOPA, EBA komitee ja alamkomiteede koostööst ja koostöö arendamisega Euroopa Liidu ning kolmandate riikide järelevalveasutustega. Töölähetuste kuludes kajastatakse ka Eestis registreeritud järelevalvesubjektide välisriigis asuvate tütar-ettevõtjate järelevalve teostamisega seotud kulusid. Kokku toimus 2013. aastal Finantsinspeksioonis 263 töölähetust. 2012. aastal oli töölähetuste arv 225.

Bürookulu sisaldab Finantsinspeksiooni perioodika ja raamatute kulu, tõlketööde ja postikulu, kontoritarvete ja väikevahendite kulu, nõupidamiste ja esinduskulu, kõnekulu ja transpordikulu.

Kommunikatsioonikulu hõlmab Finantsinspeksiooni tarbijahariduse programmi, veebilehe www.minuraha.ee, tarbijatele suunatud infomaterjalide väljaandmise ning Finantsinspeksiooni aastaraamatu kulu.

Koolituskuluna käsitletakse Finantsinspeksiooni töötajate osalemist sise- ja välisriiklikel koolitustel, sh koolituslähete kulu. 2013. aastal moodustas keskmine väliskoolituse kulu koos lähetuskuludega 997 eurot ja riigisisese koolituse kulu 236 eurot. Aastal 2012 oli keskmine väliskoolitus 1 090 eurot ja riigi sisekoolitus 227 eurot. Peamisteks koolitusvaldkondadeks olid keskpanga ja finantssektoriga seotud teemad, väärt-paberituruteenused ja arengud, Euroopa infrastruktuuri järelevalve ning rahvusvaheline õigus.

Raamatupidamiskulu on Eesti Pangalt ostetava kuluarvestuse, osalise juhtimisarvestuse, töötasuarvestuse, laenuarvestuse, maksete ja arvelduste teostamise kulu.

Teabeagentuuride kulu sisaldab teabeagentuuride kasutustasu ning Finantsinspeksiooni kodulehe kulu.

Põhivara rendikulu hõlmab Finantsinspeksiooni poolt makstud renti Eesti Pangale, mis arvestatakse Finantsinspeksiooni kasutuses oleva põhivara, st IT riist- ja tarkvara ning inventari kohta aasta baasil. Rendi suurus võrdub Eesti Panga vastava põhivara amortisatsiooni määraga. Materiaalseks põhivaraks loetakse Finantsinspeksiooni majandustegevuses kasutatavaid varasid kasuliku tööeaga üle ühe aasta ja soetusmaksumusega alates 3 200 eurost.

Audiitorkontrolli kulu kajastab Finantsinspeksiooni tulude ja kulude aruande auditeerimise kulu. Finantsinspeksiooni seaduse § 51 lõike 3 kohaselt auditeerib Finantsinspeksiooni tulude-kulude aastaaruannet Eesti Panga audiitor.

Kulukirje „Personalitöö“ sisaldab Finantsinspeksiooni töötajate värbamiskulu.

Õigusabi ja konsultatsioonid kirjel kajastatakse Finantsinspeksiooni kulusid kohtumenetlustes, ekspertide kaasamisele, erakorralistele audititele ja õigusarvamustele seoses Finantsinspeksiooni järelevalvetgevusega.

LISA 5

Muud kulud (tuhandetes eurodes)		
	2013	2012
Hüvitised ja soodustused	22	25
Kultuur ja sport	23	17
Kokku	45	42

Hüvitised ja soodustused on sünnitoetus, erakorraline toetus ja töötajate tervishoiu tagamiseks ning sportimisega seotud kulutused. Samuti kajastatakse antud kulukirjel Finantsinspeksiooni töötajatele osaluspensioni maksete kompenseerimist 1/3 ulatuses, kuid mitte rohkem kui 10% osaleja aasta brutopalgast.

„Kultuur ja sport“ kirjel kajastatakse Finantsinspeksiooni töötajale suunatud ürituste kulu.

LISA 6

Finantstulud ja -kulud (tuhandetes eurodes)		
	2013	2012
Finantstulud	0	185
Kokku	0	185

Alates 01.01.2013 maksab Eesti Pank intressi Finantsinspeksiooni arvelduskonto keskmise jäägi alusel. Intressimääraks on Euroopa Keskpanga nõukogu määratud hoiustamise püsivõimaluse intressimäär. Euroopa Keskpanga hoiustamise püsivõimaluse intressimäär 2013.aastal oli 0,00%.

2012. aastal maksis Eesti Pank intressi Finantsinspeksiooni arvelduskonto keskmise jäägi alusel ja intressimääraks on eelneva kvartali Eesti Panga välisvaluutareservi tootlus.

SELGITUSED 2013. AASTA BILANSI KOHTA

BILANSS (tuhandetes eurodes)

VARAD	31.12.2013	31.12.2012
Raha ja pangakontod	10 217	7 463
Järelevalvetasude nõuded	923	24
ja muud nõuded		
Varad kokku	11 140	7 487
KOHUSTUSED JA RESERV		
Võlad töövõtjale	87	85
Mitmesugused võlad	728	551
Tulevaste perioodide tulud	7 742	4 480
Kohustused kokku	8 557	5 116
Reserv	2 371	1 825
Aruandeaasta tulem	212	546
Reserv ja aruandeaasta	2 583	2 371
tulem kokku		
Kohustused, reserv ja	11 140	7 487
aruandeaasta tulem kokku		

Raha ja pangakontod on kajastatud arvelduskonto jääki Eesti Pangas.

Järelevalvetasude nõuded on Finantsinspektsoonile laekumata 2014. aasta järelevalvetasu ettemaksed summas 923 tuhat eurot.

Võlad töövõtjale sisaldab puhkusekohustust. Puhkusekohustus kajastab Finantsinspektsooni arvestuslikku puhkusekohustust töötajate kasutamata puhkuste osas summas 87 tuhat eurot.

Mitmesugused võlad sisaldavad Eesti Panga poolt 2013. aastal kaetud Finantsinspektsooni kulusid, mille Finantsinspektsoon kompenseerib Eesti Pangale 2014. aastal. Finantsinspektsooni kulud kajastatakse aastaaruandes tekkepõhiselt.

Tulevaste perioodide ettemakstud tulude all on kajastatud 2014. aasta järelevalvetasude ettemakseid.

2012. aasta tulem summas 546 tuhat eurot arvati Finantsinspektsooni nõukogu 22.03.2013 otsusega reservi ning reservi jääk 2013. aastaks moodustas 2 371 tuhat eurot.

Aruandeaasta tulem 2013. aastal oli 212 tuhat eurot.

Sõltumatu audiitori aruanne

Deloitte.AS Deloitte Audit Eesti
Roosikrantsi 2
10119 Tallinn
EestiTel: +372 640 6500
Faks: +372 640 6503
www.deloitte.ee

SÕLTUMATU VANDEAUDIITORI ARUANNE

Reg.nr. 10687819

Finantsinspektsiooni nõukogule:

Oleme auditeerinud Finantsinspektsiooni tulude-kulude aastaaruannet, mis koosneb bilansist seisuga 31. detsember 2013, antud kuupäeval lõppenud aruandeaasta kohta koostatud tulude-kulude aruandest, oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõttest ja muudest selgitavatest lisadest.

Juhatuse vastutus raamatupidamise aastaaruande koostamise eest

Juhatus vastutab nimetatud tulude-kulude aastaaruande koostamise ja õiglase esituse eest kooskõlas Finantsinspektsiooni seaduse ja tulude-kulude aruandes kirjeldatud arvestuspõhimõtete ning sellise sisekontrolli eest, nagu juhatus peab vajalikuks, et võimaldada kas pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta raamatupidamise aastaaruande koostamist.

Vandeaudiitori vastutus

Meie vastutame arvamuse eest, mida avaldame nimetatud raamatupidamise aastaaruande kohta meie auditi põhjal. Viisime oma auditi läbi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimisstandarditega (Eesti). Need standardid nõuavad, et me järgime eetikanõudeid ning planeerime ja viime auditi läbi saamaks põhjendatud kindlust asjaolule, et tulude-kulude aastaaruanne ei sisalda olulisi vigu.

Audit hõlmab protseduuride läbiviimist eesmärgiga saada tõendusmaterjali tulude-kulude aastaaruandes esitatud arv näitajate ja avalikustatud informatsiooni kohta. Sooritatavad auditi protseduurid sõltuvad vandeaudiitori hinnangutest, sealhulgas hinnangust riskile, et tulude-kulude aastaaruanne võib sisaldada olulisi vigu, mis tulenevad pettusest või eksimusest. Nimetatud riski hindamisel, eesmärgiga planeerida asjakohaseid auditi protseduure, võtab vandeaudiitor arvesse tulude-kulude aastaaruande koostamiseks ja õiglase esitusviisi tagamiseks ettevõttes juurutatud sisekontrollisüsteemi, kuid ei anna hinnangut selle toimivuse kohta. Audit hõlmab ka kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasuse ja juhatuse poolt antud arvestushinnangute põhjendatuse ning tulude-kulude aastaaruande üldise esitusviisi hindamist.

Usume, et meie kogutud auditi tõendusmaterjal on piisav ja asjakohane arvamuse avaldamiseks.

Arvamus

Oleme seisukohal, et tulude-kulude aastaaruanne kajastab olulises osas õiglaselt Finantsinspektsiooni finantsseisundit seisuga 31. detsember 2013 ning aruandeaasta majandustulemust kooskõlas Finantsinspektsiooni seaduse ja tulude-kulude aruandes kirjeldatud arvestuspõhimõtetega.

12. märts 2014

Veiko Hintsov
Avaliku sektori vandeaudiitor nr 328
AS Deloitte Audit Eesti
Tegevusluba nr 27

Deloitte tähistab ühte või mitut Deloitte Touche Tohmatsu't, mis on UK määratud vastutusega äriühing ja selle liikmesfirmade võrgustikku, kus iga liikmesfirma on juriidiliselt eraldi seisev ja sõltumatu ettevõtte. Deloitte Touche Tohmatsu ja tema liikmesfirmade juriidilise struktuuri detailset kirjeldust vaata www.deloitte.ee.

Deloitte Touche Tohmatsu Limited liige

Eesti finantsturu ülevaade

6.1. Majanduskeskkonna areng

2013. aastal Eesti majanduse kasv aeglustus. Statistikaameti andmetel kasvas Eesti sisemajanduse koguprodukt (SKP) eelmise aastaga võrreldes 0,8%, mis oli viimase nelja aasta väikseim tõus. Võrdlusena: 2012. aastal kasvas SKP varasema aastaga võrreldes 3,9%. Olulise panuse SKP kasvu andis kaubandus, aga ka töötleva tööstuse ning info ja side tegevusalad. Töötleva tööstuse suurenemist toetas toodangu ekspordi kasv, samuti suurenes töötleva tööstuse toodangu müük kodumaisele turule. Eesti majanduskasvu hoidsid tagasi nõrk välisnõudlus ja vähenevad ehitusmahud.

Hoolimata Euroopas toimunud üldise kindlustunde ja majandusaktiivsuse paranemisele Eesti ekspordipartnerite väljavaated 2013. aastal oluliselt ei muutunud. SKP reaalkasvu ootamatult järsk pidurdumine 2013. aasta teises pooles mõjutab paratamatult ka edasisi kasvuootusi.

Vaatamata langusele 2013. aasta kahes viimases kvartalis suurenes kaupade ja teenuste eksport 2013. aastal eelmise aastaga võrreldes 1,8%. Tagasihoidlikum kasvutempo oli kooskõlas arengutega välisturgudel, kuna Eesti peamiste kaubanduspartnerite Soome ja Rootsi impordimahtude langus süvenes. Kaupade ja teenuste import 2013. aasta viimases kvartalis võrreldes aasta varasemaga kahanes, kuid 2013. aasta kokkuvõttes kasvas 2,6% võrra. Jooksevkonto puudujääk vähenes aasta kokkuvõttes üle-eelmise aasta 1,8%-lt ligikaudu 1%-ni SKP suhtes, mida mõjutas peamiselt tulude väljavoolu kahanemine.

Tarbijahinnaindeks tõusis 2012. aasta keskmisega võrreldes 2,8% võrra, seda mõjutas enim elektri hind. Võrdlusena: 2012. aastal kasvas aasta keskmine tarbijahinnaindeks 3,9%.

Kuigi tööpuudus aasta lõpus kasvas, oli 2013. aasta keskmine töötuse määr 8,6% siiski 1,4 protsendipunkti võrra madalam kui 2012. aastal. Töötuid oli aasta lõpu seisuga 59 000 ehk 10 000 inimese võrra vähem kui 2012. aastal. Samas on tööpuuduse vähenemine alates 2011. aastast järk-järgult aeglustunud. Töötuse kiiremat vähenemist hoiab tagasi madalast nõudlusest tingitud tagasihoidlik majandusaktiivsus.

2013. aasta keskmine tööhõive määr oli 62,1%, ületades 2012. aasta näitajat 1,3 protsendipunkti võrra. Võrreldes 2012. aastaga kasvas tööga hõivatute keskmine arv 6000 võrra. Tööhõive kasvu mõjutas kõige rohkem majutuse ja toitlustuse, kutse-, teadus- ja tehnikaalaste tegevuste, kaubanduse ja kultuuri tegevusaladel hõivatute arvu suurendamine.

6.2. Krediidiasutused

Seisuga 31. detsember 2013 tegutses Eestis kaheksa krediitiasutust Eestis väljastatud tegevusloa alusel ja seitse väliskrediitiasutuste filiaali. Neli väliskrediitiasutuse filiaali, AS UniCredit Finance Eesti filiaal, Bank DNB A/S Eesti filiaal, Siemens Financial Services AB Eesti filiaal ning AB Bankas Snoras Eesti filiaal, olid likvideerimisel.

Laenuturul pangafiliaalide turuosad vähenesid

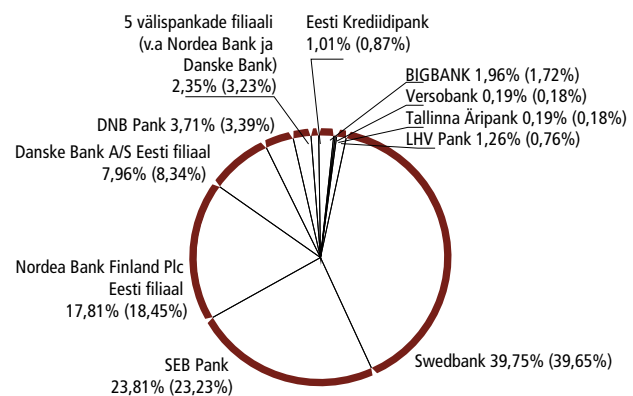
2013. aastal oli Eesti pangandusturg endiselt väga kontsentreeritud. Nelja suurema panga – Swedbank AS-i, AS SEB Panga, Nordea Bank Finland Plc Eesti filiaali ning Danske Bank A/S Eesti filiaali – summaarne turuosa laenumahtude järgi oli kokku 89% (aasta tagasi 90%). Kui viimastel aastatel olid laenuturul kõige aktiivsemad väliskrediitiasutuste filiaalid, siis 2013. aastal see suundumus muutus. Kahe suurima väliskrediitiasutuste filiaali, Nordea Bank Finland Plc Eesti filiaali ja Danske Bank A/S Eesti filiaali turuosad vähenesid (vt joonis 1). Väiksematest pankadest suurendasid turuosa eelkõige AS DNB Pank, AS LHV Pank ja BIGBANK AS. Viie väiksema väliskrediitiasutuse filiaali summaarse turuosa kujunemisele avaldas suurimat mõju AS UniCredit Finance Eesti filiaali lahkumine Eesti pangandusturult ning Pohjola Bank plc Eesti filiaali varasemaga võrreldes aktiivsem tegevus.

Laenuportfelli kasv kiirenes

2013. aastal suurenesid pankade koguvarad 2% ning nende maht seisuga 31. detsember 2013 oli 19,8 miljardit eurot. Bilansimahu kasvu mõjutas pankade laenu-, aga ka väärt-paberiportfelli suurenemine. 2013. aasta lõpus moodustas pankade koondlaenuportfell 14,4 miljardit eurot ehk 73% koguvaradest (2012. aastal samuti 73% koguvaradest).

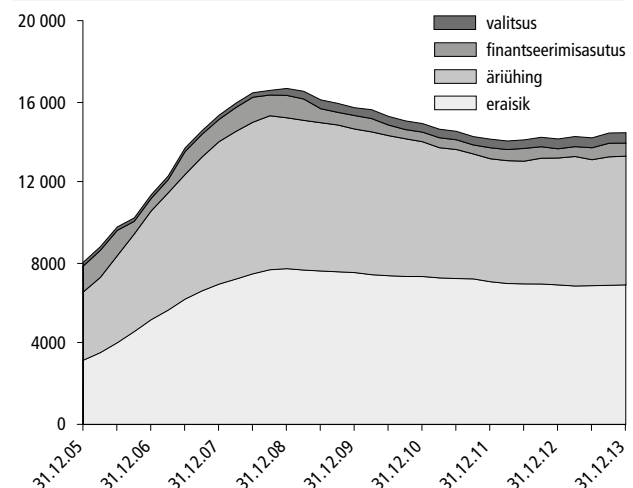
Olulisemate kliendigruppide lõikes kuulus koondlaenuportfelli 2013. aasta lõpu seisuga eraisikutele 48%, äriühingutele 44%, finantseerimisasutustele 4% ja valitsussektorile 4% (vt joonis 2). Detsembri lõpus oli eraisikutele väljastatud laenude jääk 6,9 miljardit eurot ning äriühingute laenude jääk 6,4 miljardit eurot. Pankade nõuded finantseerimisasutustele moodustasid 0,6 miljardit eurot ning valitsussektorile 0,5 miljardit eurot.

Joonis 1. Krediitiasutuste turuosad mittefinantssektorile väljastatud laenude järgi seisuga 31.12.2013 (sulgudes 31.12.2012)

5 välispankade filiaali on AS Citadele banka Eesti filiaal, Scania Finans AB Eesti filiaal, Folkia AS Eesti filiaal, Svenska Handelsbanken AB Eesti filiaal ja Pohjola Bank plc Eesti filiaal

Joonis 2. Krediitiasutuste laenuportfelli struktuur olulisemate kliendigruppide lõikes (mln eurot)

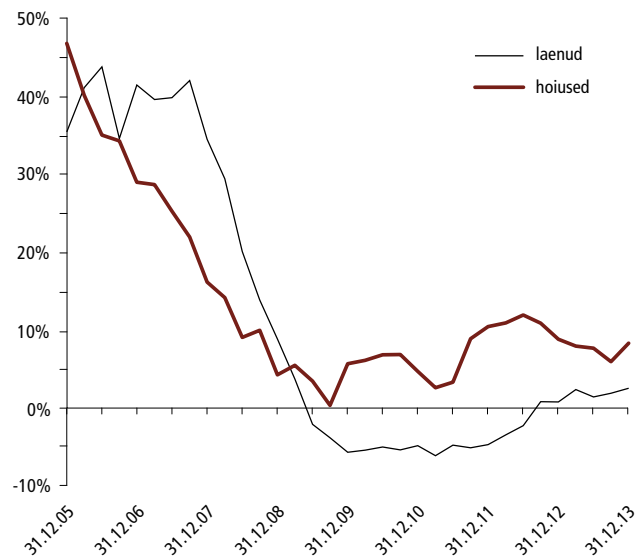
2012. aastaga võrreldes kiirenes 2013. aasta lõpuks laenuportfelli aastakasv veelgi, jäädes esialgu siiski tagasihoidlikule tasemele. Pangandussektori koondlaenuportfelli aastakasv oli 2,5% (vt joonis 3). Pankade laenutegevus varasemaga võrreldes mõnevõrra aktiveerus ning seda eelkõige äriühingutele antud laenude osas. Siiski olid pangad laenamisel ettevaatlikud ning finantseerisid vaid neid kliente, kelle riske hinnati madalaks. Hoiuste kasv oli ka 2013. aastal märkimisväärne, kokkuvõttes kasvasid hoiused 8% võrra.

Eraisikute laenuportfell mõnevõrra kasvas

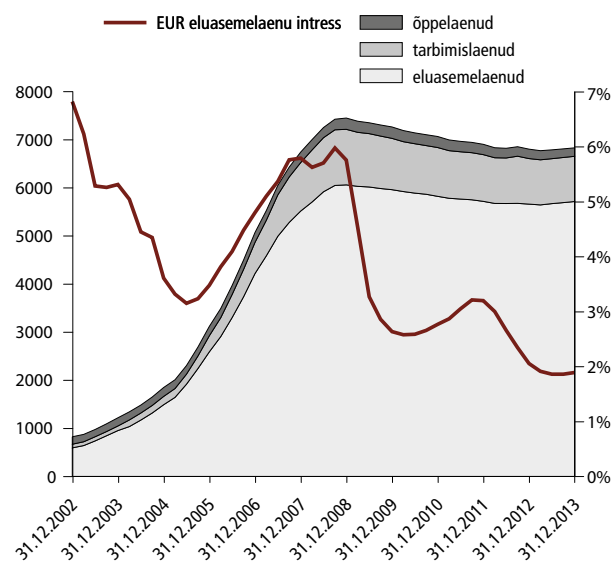
Peale pikka aega kestnud vähenemist 2013. aastal eraisikute laenuportfell mõnevõrra suurenes ning seda peamiselt väljastatud eluasemelaenude tõttu (vt joonis 4). Eraisikutele väljastatud siiski veel tagasihoidlik laenude kasv viitas langustrendi murdumisele.

2013. aastal suurenes eluasemelaenude jääk ligikaudu 1% võrra. Võrdlusena: 2012. aastal eluasemelaenude jääk 1% võrra kahanes. Tarbimislaenude laenuportfelli aastaseks languseks oli 1%. Võrdlusena: 2012. aastal oli langus 3%. Aastaga kahanes ka öppelaenude jääk ligikaudu 10% võrra. Madala baasintressi Euribori taustal 2013. aasta lõpuks eluasemelaenude keskmine aastaintress veelgi langes. 2013. aasta lõpus oli keskmine intressimäär 1,88% (2012. aasta lõpus 2,04%).

Joonis 3. Laenude ja hoiuste aastakasv (%)

Joonis 4. Eraisikute laenud (mln eurot) ning eluasemelaenu intress (parem skaala)

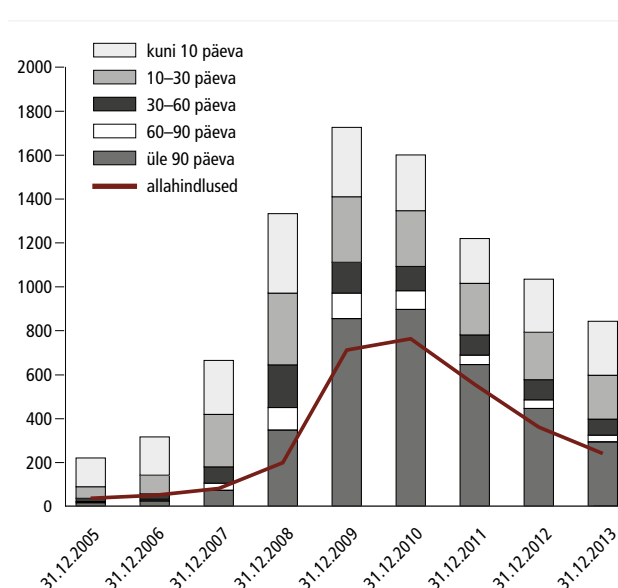

Laenuportfelli kvaliteet paranes jätkuvalt

2013. aasta lõpuks viivislaenude koondmaht võrreldes varasema aastaga vähenes (vt joonis 5) ning seda nii absoluutmahult kui ka osakaaluna koondlaenuportfelist. Laenuportfelli kvaliteet paranes eeskätt pikaajaliste viivislaenude mahu vähenemise tõttu. Kõigist tähtjaks tasumata laenudest vähenesid kõige märgatavamalt pikaajalised ehk üle 90 päeva viivises olevad laenud, kokku 35% võrra. 2013. aasta lõpus moodustas üle 90 päeva viivises olevate laenude osakaal koondlaenuportfelist 2,0%. Võrdlusena: 2012. aastal oli see osakaal 3,1%.

Pikaajaliste viivislaenude maht vähenes nii lootusetute nõuete mahakandmise läbi kui ka seetõttu, et laenud liigitati parematesse riskiklassidesse. Muutused eraldistes laenukahjumite reservi ehk allahindlustes toimusid üldjuhul kooskõlas muutustega laenuportfelli kvaliteedinäitajates. Allahindluste vähenemine oli tingitud muuhulgas ka laenuportfellide kvaliteedi tõusust reitingute paranemise ja tagatiste väärtuse suurenemise läbi. Säilis hea pikaajaliste viivislaenude kaetus allahindlustega: 2013. aasta detsembri lõpus olid üle 90 päeva viivises olevad laenud allahindlustega kaetud 82% ulatuses. Võrdlusena: 2012. aastal 81% ulatuses.

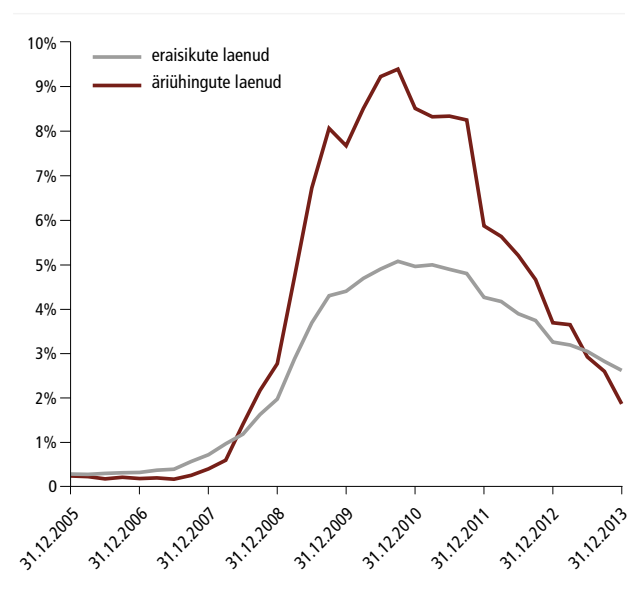
Joonis 5. Krediidiasutuste viivislaenud ja allahindlused (mln eurot)

Paranes nii äriühingutele kui ka eraisikutele väljastatud laenude kvaliteet

2013. aasta kokkuvõttes vähenesid nii eraisikutest kui ka äriühingutest klientide üle 90 päeva viivises olevad laenud (vt joonis 6). Äriühingute puhul vähenes pikaajaliste viiviste osakaal 3,7%-lt 2012. aasta lõpus 1,8%-ni 2013. aasta lõpus. Eraisikute pikaajaliste viiviste osakaal vastavas portfellis langes aga 3,2%-lt 2,6%-ni. Mõlemas kliendigrupis vähenesid pikaajalised viivislaenud ka absoluutmahtudes. Probleemlaenude mahud vähenesid jätkuvalt kiiremini äriühingute osas, selle põhjuseks olid ulatuslikud mahakandmised. Eraisikute suhteliselt head maksekäitumist eriti pikaajaliste eluasemelaenude osas toetas muuhulgas ka märgatavalt alanenud baasintressi tase.

Joonis 6. Üle 90 päeva viivises olevate laenude struktuur (osakaal vastavas laenuportfellis) (%)

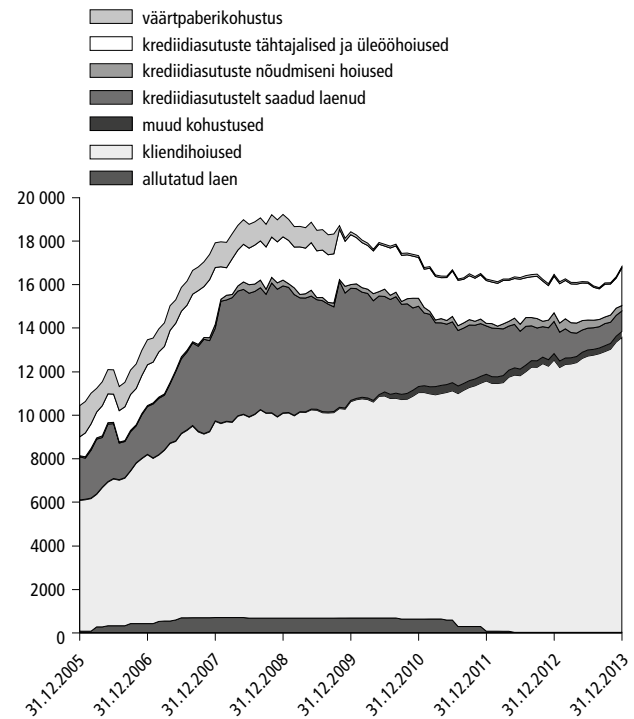

Hoiused kasvasid märgatavalt

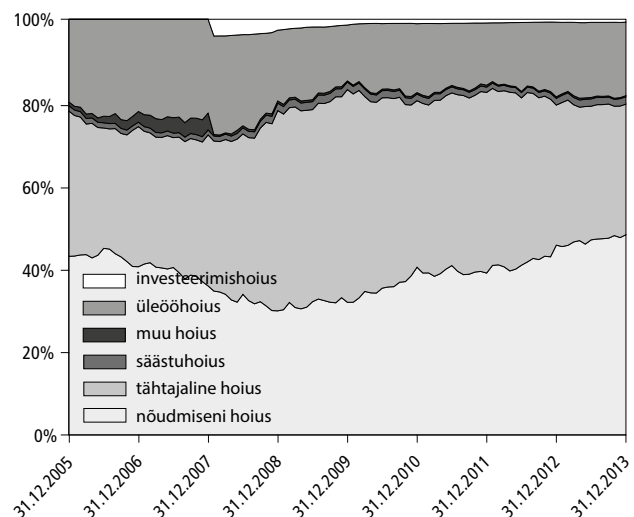
2013. aasta lõpus moodustas pankade koguressurssi maht 17 miljardit eurot, kasvades aastaga ligi 2% võrra. Ressursibaasis kasvasid kõige märgatavamalt kliendihoiused (vt joonis 7). 2013. aastal suurenesid kliendihoiused 8% võrra. 2013. aasta lõpuks oli kliendihoiuste osakaal pankade koguvahenditest tõusnud 81%-ni. Aasta tagasi oli vastav näitaja 76%. Tänu kliendihoiuste tugevale kasvule jätkas paranemist laenude-hoiuste suhe, jõudes 2012. aasta lõpu 113%-lt 107%-ni 2013. aasta lõpuks. Ressursibaasis jätkasid vähenemist väliskrediitiasutustelt saadud laenud. Välisfinantseerimine vähenes kliendihoiuste tugeva kasvu ning suhteliselt tagasihoidliku laenuõudluse tõttu. Selle tulemusena vähenes 2013. aasta detsembri lõpuks välislaenamise osakaal veelgi: 2012. aasta 23%-lt 19%-ni 2013. aasta detsembri lõpuks.

2013. aasta lõpuks ulatus pankade poolt kaasatud kliendihoiuste maht ligi 13,7 miljardi euron, kasvades aastaga 8% võrra. Eeskätt kasvasid nõudmiseni hoiused: kui 2012. aasta detsembris oli selliseid hoiuseid 46% koguhoiustest, siis 2013. aasta lõpuks nende osakaal tõusis 48%-ni kõikidest hoiustest. Nõudmiseni hoiused kasvasid kokkuvõttes ligikaudu 14% võrra (vt joonis 8). Tähtajalised hoiused suurenesid 2013. aastal väheoluliselt ehk 1% võrra, nende osakaal koguhoiustest oli 31%. Võrdlusena: 2012. aastal oli vastav osakaal 34%.

Joonis 7. Krediitiasutuste ressursibaas (mln eurot)

Joonis 8. Krediitiasutuste poolt kaasatud hoiuste struktuur hoiuste liikide lõikes (%)

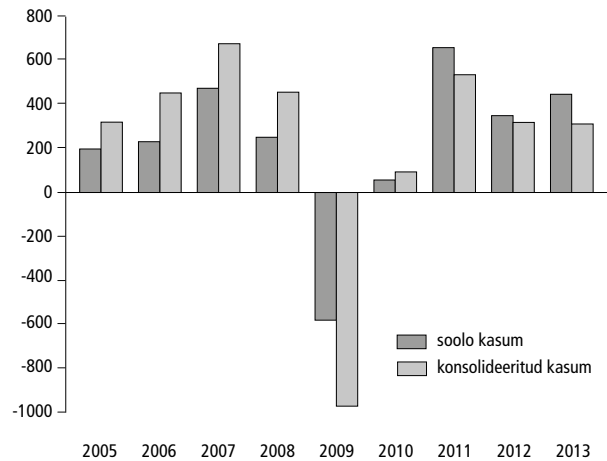

Pangad teenisid hea kasumi

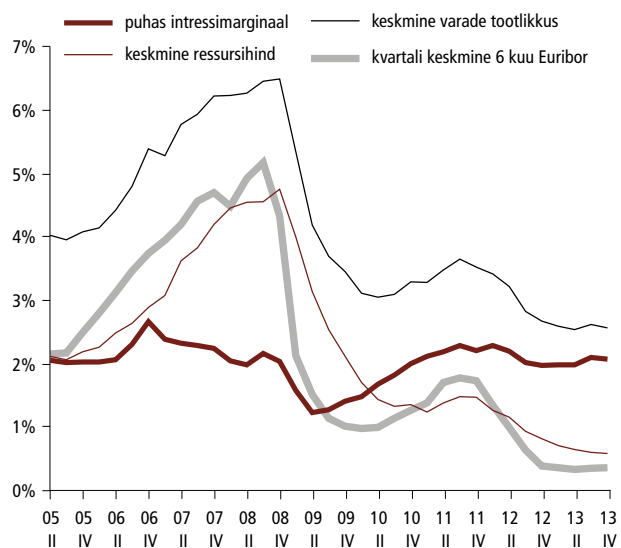
2013. aasta oli pankadele taas kasumlik. Kasumit teeniti nii soolo kui konsolideeritud baasil, kusjuures soolo kasum oli 28% suurem, konsolideeritud kasum aga 2% väiksem kui 2012. aastal. Aastaga teenisid krediitiasutused soolo baasil kasumit 445,5 miljonit eurot, konsolideeritud tasemel 310,6 miljonit eurot. Võrdlusena: 2012. aastal vastavalt 348,4 miljonit ja 318,1 miljonit eurot (vt joonis 9). Suurema soolo baasil teenitud kasumi põhjuseks oli eelkõige varasemaga võrreldes oluliselt kõrgem dividenditulu.

Nii nagu eelneval aastal, püsis ka 2013. aastal Euribor madalal tasemel ning selle tulemusel jätkas vähenemist keskmine laenude intressimäär ning pankade intressitulu. 2013. aasta kokkuvõttes teenisid pangad 3% vähem intressitulu kui eelneval aastal. Samas puhta intressimarginaali kahane-mine peatus, mis omakorda mängis positiivset rolli pankade kasumlikkuse kujunemise juures (vt joonis 10). Lisaks vähenes pankade keskmine ressursikulu 0,23 protsendipunkti võrra, mis samuti andis kasumlikkuse näitajatesse oma panuse.

Joonis 9. Krediitiasutuste ja pangagruppide puhaskasum/-kahjum (mln eurot)

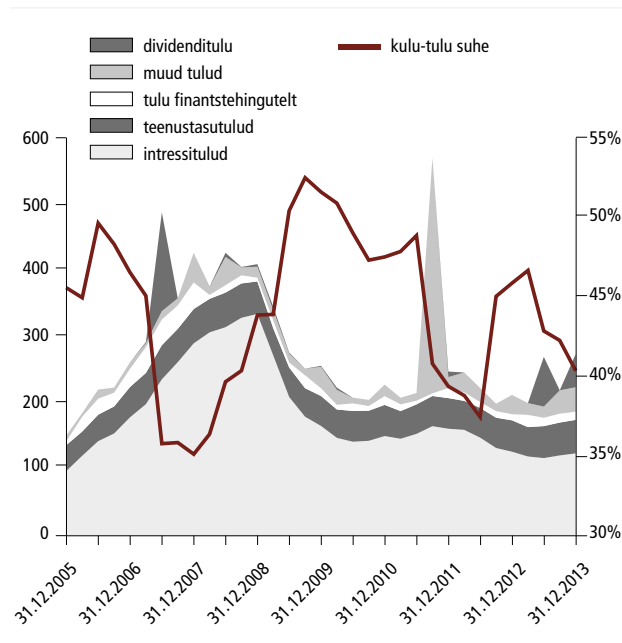
Joonis 10. Krediitiasutuste kasumlikkuse näitajad (%)

Krediitiasutuste peamiseks tuluallikaks olid intressitulud

Nii nagu eelmistel aastatel, oli ka 2013. aastal pankade peamiseks tuluallikaks intressitulu laenude väljastamisest. Aasta arvestuses pankade tulubaas 2012. aastaga võrreldes suurenes, seda mõjutas peamiselt dividenditulu kasv (vt joonis 11). Madala Euribori mõjul jätkasid vähenemist intressitulud, mis mõjutasid tugevalt pankade kasumlikkust. Muud tulud – teenustasutulud, tulud finantstehingutelt ja ka muud tulud – 2013. aastal mõnevõrra suurenesid. Eeskätt just kõrgemate tulude taustal pankade kulu-tulu suhe 2012. aastaga võrreldes paranes, olles 2013. aasta lõpus 40,4%. Võrdlusena: 2012. aasta lõpus oli kulu-tulu suhe 45,9%.

Joonis 11. Krediitiasutuste kvartalitulud (mln eurot) ja kulu/tulu suhe (parem skaala)

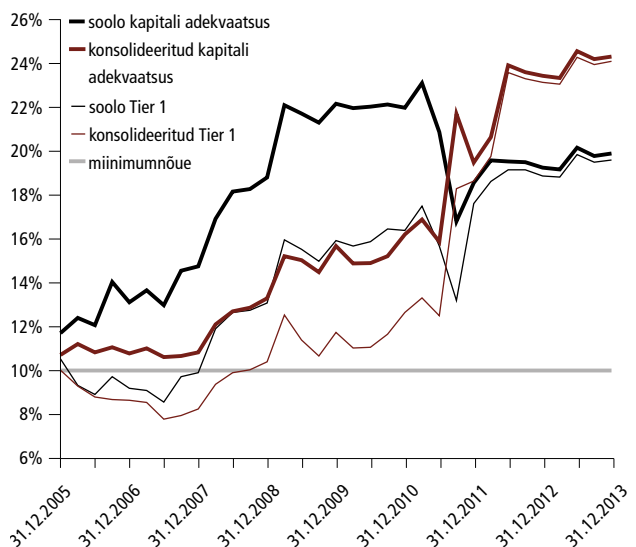

Krediitiasutused olid endiselt väga hästi kapitaliseeritud

Pangandussektori soolo ja konsolideeritud kapitaliseerituse näitajad püsisid 2013. aastal väga heal tasemel (vt joonis 12). Seisuga 31. detsember 2013 moodustas pankade kapitali adekvaatsuse koondnäitaja soolo arvestuses 19,97% (aasta tagasi 19,32%). Konsolideeritud tasemel moodustas 2013. aasta lõpus pangagruppide kapitali adekvaatsus 24,42% võrrelduna 23,53%-ga 2012. aasta lõpus. Pangandussektori kapitalistruktuur oli endiselt lihtne ning tugines suures osas esimese taseme omavahenditel⁶. Seetõttu püsisid heal tasemel nii soolo kui ka konsolideeritud Tier 1 näitajad: 2013. aasta lõpuks oli soolo Tier 1 näitaja 19,67% ja konsolideeritud baasil 24,20% (aasta tagasi vastavalt 18,93% ja 23,23%).

Pangandussektori suurimaks riskiks oli jätkuvalt krediidirisk: selle riskiga kaalutud varad moodustasid 2013. aasta lõpus ligikaudu 88% kogu riskivaradeks konverteeritud positsioonidest.

Joonis 12. Krediitiasutuste ja pangagruppide kapitali adekvaatsus (%)

⁶ Esimese taseme omavahendite osakaal riskiga kaalutud varadest.
Esimese taseme omavahendite koosseis on sätestatud Krediitiasutuste seaduse § 73 lõikes 1

6.3. Kindlustusseltsid

2013. aastal tegutses Eestis tegevusloa alusel kindlustusandjana kaheksa kahjukindlustusseltsi, neli elukindlustusseltsi ning kindlustusandjana piirikindlustuses Eesti Liikluskindlustuse Fond. Lisaks pakkus oma filiaalide kaudu neli välisriigi kindlustusseltsi kahjukindlustusteenuseid ja üks välisriigi kindlustusselts elukindlustusteenuseid. Piiriülese kindlustusteenuse pakkujate registrisse oli 2013. aasta lõpu seisuga kantud 437 kahjukindlustus- ja 99 elukindlustusteenuse pakkujat.

Kahjukindlustusturul alustas tegevust uus filiaal

2013. aastal alustas Eestis tegevust UAB DK PZU Lietuva Eesti filiaal.

Baltikumiülesena ning Eestis asuva peakontoriga alustas 2013. aastal oma tegevust ERGO Insurance SE.

Lisaks eelpool nimetatud neljale kahjukindlustusseltsi filiaalile jätkas olemasolevate kohustuste täitmist QBE Insurance (Europe) Limited Eesti filiaal, mis alates 2012. aastast ei ole enam uusi lepinguid sõlminud.

Kindlustusmaksed kasvasid

2013. aastal kogusid Eesti kindlustusandjad kindlustusmaksid 523 miljonit eurot ja maksid hüvitisi 300 miljoni euro ulatuses. Kindlustusmaksete maht kasvas 21,6%. Kui 2012. aastal toimus kasv peamiselt kahjukindlustusandjate mahtude suurenemise tõttu, siis 2013. aastal kasvasid ka elukindlustusandjate kindlustusmaksed 9,6% võrra. Sarnaselt viimastele aastatele toetas kahjukindlustusandjate mahtude kasvu Baltikumiülene ühinemine.

Elukindlustusele laekunud kindlustusmaksete osakaal kõikest maksetest langes 2013. aastal 33%-ni.

6.3.1. Elukindlustusseltsid

2013. aastal kogusid elukindlustusandjad kindlustusmakseid 173,4 miljonit eurot, kindlustusmaksete maht kasvas 9,6%. Eestis koguti kindlustusmaksetest 39,8%, Lätis 16,4% ja Leedus 43,8%. Kindlustusmaksete maht kasvas kõigis kolmes riigis väga ühtlaselt, vastavalt Eestis 9,2%, Lätis 10,9% ja Leedus 9,6%. Hüvitiisi koos tagasiostudega maksti välja 101,8 miljoni euro eest ehk 13% vähem kui 2012. aastal.

Elukindlustusmaksed kasvasid mõõdukalt

Investeeringisriskiga elukindlustuse müük kasvas 2013. aastaga 10,7% ja traditsiooniliste elukindlustuslepingute⁷ kindlustusmaksed kasvasid 8,6%, nii et elukindlustusandjate jaoks oli tegemist suhteliselt eduka aastaga.

2013. aasta lõpu seisuga oli Eesti elukindlustusseltsidel jõus 420 071 põhilepingut ja 347 496 lisakindlustuslepingut, lepingute arv kasvas vastavalt 4,4% ja 9,8% võrra.

Kuuendat aastat järjest oli kõige müüdavamaks põhikindlustusliigiks kindlustus surmajuhtumiks, mille lepingud moodustasid 51,7% kõigist aasta jooksul sõlmitud uutest põhikindlustuslepingutest. Jõusolevate põhikindlustuslepingute arvu järgi olid liidripositsioonil jätkuvalt investeerimisriskiga elukindlustuse lepingud, mis hõlmasid 37,1% kõikidest 2013. aasta lõpul jõus olnud põhikindlustuslepingutest, millele järgnesid kindlustus surmajuhtumiks lepingud 31,8%-ga.

Aastaga kasvas kõige enam – 63,1% võrra – II samba pensionikindlustuse ehk pensionilepingute arv, kuid nende osakaal moodustab siiski marginaalse 0,4% kõigist jõusolevatest põhikindlustuslepingutest. II samba pensionikindlustuse lepingute arv kasvab ka tulevikus jõudsalt, sest järjest enam riikliku kogumispensioni süsteemiga liitunudest jõuab pensioniikka.

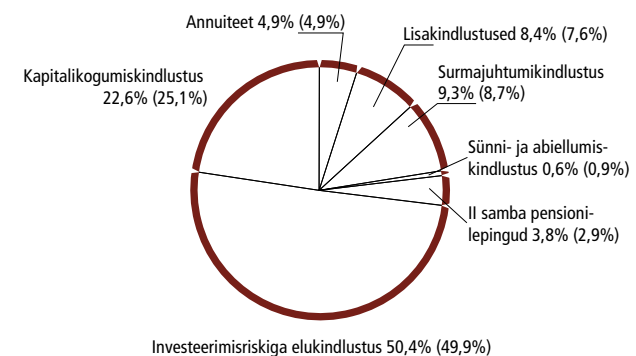
Investeeringisriskiga elukindlustus oli ülekaalus

Kindlustusmaksete alusel oli 2013. aastal enim müüdud kindlustusliigiks jätkuvalt investeerimisriskiga elukindlustus, mille maksete osakaal kasvas 49,9%-lt 50,4%-le (vt joonis 13). Maksed kasvasid kõigis kindlustusliikides peale kapitalikogumiskindlustuse ning sünni- ja abiellumiskindlustuse, kus maksed vähenesid vastavalt 0,9% ja 22,2% võrra.

Nii nagu lepingute arvu järgi, kasvasid ka kindlustusmaksete mahu järgi 2013. aastal enim II samba pensionilepingute maksed, kokku 44,2%.

Uutelt lepingutelt kogutud kindlustusmaksete alusel oli endiselt populaarseim kindlustusliik investeerimisriskiga elukindlustus, kus koguti 54,0% kõigist kindlustusmaksetest.

Joonis 13. Elukindlustusliikide turuosad kindlustusmaksete alusel 2013 (sulgudes 2012)

⁷ Kindlustus surmajuhtumiks, kapitalikogumiskindlustus, sünni- ja abiellumiskindlustus, annuiteet ja lisakindlustus.

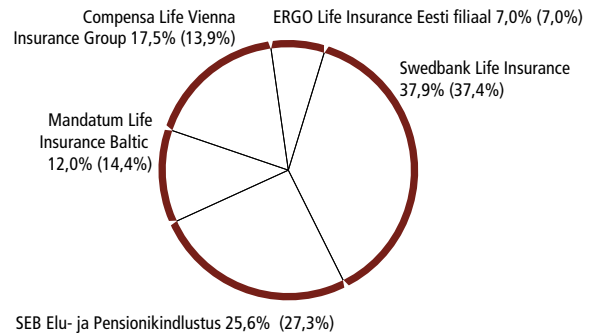
Turuliider püsis muutumatuna

Eesti elukindlustusturu kogumaht kindlustusmaksete alusel oli 2013. aastal 74,2 miljonit eurot ning aastane kasv 9,2%.

Kindlustusmaksete alusel oli jätkuvalt turuliidriks Swedbank Life Insurance SE, kes kogus ligi 38% kogumaksetest. Viimastel aastatel pidevalt oma turuosa suurendanud Compensa Life Vienna Insurance Group SE mõõdus seni kolmandal kohal olnud Mandatum Life Insurance Baltic SE-st ja on 2013. aasta andmete alusel 17,5%-ga kolmandal kohal.

Väikseim turuosa Eesti elukindlustusturul on Leedu kindlustusandjal ERGO Life Insurance SE Eesti filiaal, kelle tegevus on olnud väga stabiilne ning viimastel aastatel on seltsi turuosa püsinud muutumatuna 7% juures (vt joonis 14).

Joonis 14. Elukindlustusandjate turuosad Eestis kogutud kindlustusmaksete alusel 2013 (sulgudes 2012)

Kasum vähenes seoses tagasihoidliku investeerimistuluga

Auditeerimata andmetel lõpetasid 2013. aastal oma tegevuse kasumiga kolm elukindlustusandjat neljast. Elukindlustusandjate summaarne auditeerimata kindlustustehniline kasum aastal 2013 oli 16,2 miljonit eurot ja puhaskasum 15,6 miljonit eurot (vt joonis 15). Ligi kolmandiku võrra väiksem puhaskasum 2012. aastaga võrreldes oli peamiselt tingitud 62% võrra madalamast investeerimistulust, samuti avaldas kogukasumile oma mõju Swedbank Life Insurance SE dividendidelt makstud tulumaks.

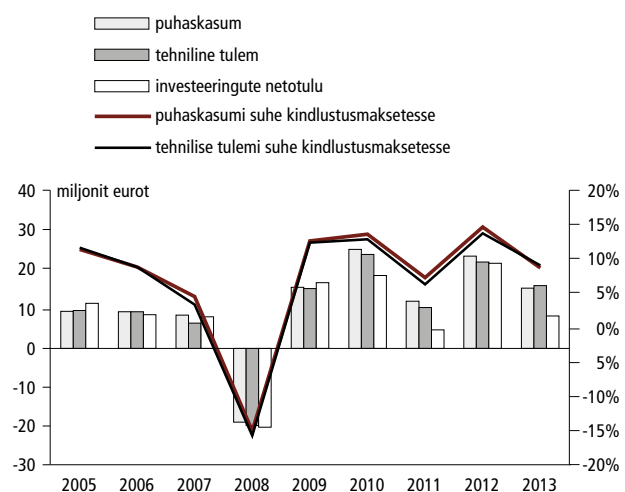
Elukindlustusandjate varad vähenesid aastaga 1%

Elukindlustusandjate varad vähenes aastaga 1,4% võrra ja ulatusid 2013. aasta lõpuks 874 miljoni euroni, vähenemise põhjuseks oli Swedbank Life Insurance SE dividendide ühekordne väljamakse.

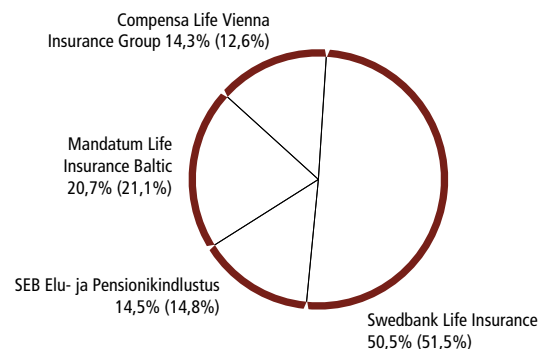
Elukindlustusandjate kohustused kindlustusvõtjate ees ehk kindlustustehnilised eraldised ja garanteeritud finantskohustused kasvasid aasta jooksul 2,3% ning ulatusid 2013. aasta lõpuks 327,1 miljoni euroni. Investeerimisriskiga elukindlustuslepingute finantskohustus kasvas aastaga 404,2 miljonilt eurolt 442,7 miljoni euroni. Kohustuste jagunemine elukindlustusandjate lõikes on toodud joonisel 16.

2013. aasta lõpu seisuga täitsid kõik elukindlustusandjad kindlustustegevuse seadusest tulenevad nõuded seotud varale ja omavahendite suurusele piisava varuga.

Joonis 15. Elukindlustusandjate kasum (tehniline tulem) ja kasumimarginaal (tehnilise tulemi marginaal) aastatel 2005–2013

Joonis 16. Elukindlustusandjate turuosad kindlustuslepingutest tulenevate kohustuste alusel 2013 (sulgudes 2012)

6.3.2. Kahjukindlustusseltsid

Kahjukindlustusandjad kogusid 2013. aastal kindlustusmakseid 349,2 miljonit eurot, kindlustusmaksete maht kasvas 29%. Kasvu suurimaks põhjuseks oli ERGO Insurance SE Baltikumiülene ühinemine, ilma milleta oleks kasvu suuruseks olnud vaid 4%. Seetõttu kasvasid ka Lätist ja Leedust kogutud kindlustusmaksete mahud, ulatudes 2013. aastal juba 69,1 ja 90,1 miljoni euroni, mis teeb nende osakaaludeks kõikidest maksetest vastavalt 20% ja 26%.

Kahjukindlustusandjate poolt välja makstud kahjuhüvitiste kogusumma ulatus 2013. aastal 196,4 miljoni euroni, kasvas 2012. aastaga võrreldes 32%.

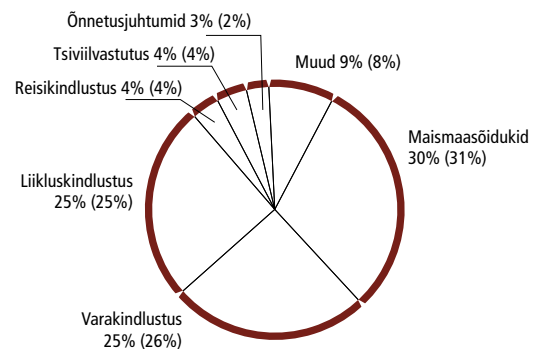
Maismaasõidukite kindlustuse osakaal vähenes

2013. aastal kindlustusportfelli struktuuris olulisi muutusi ei toimunud. Jätkus maismaasõidukite kindlustuse osakaalu vähenemine ning võrdsustusid varakindlustuse ja liikluskindlustuse mahud. Sissetuleva edasikindlustuse osakaal kindlustusportfellis suurenes, mis kajastub muude liikide hulgas (vt joonis 17).

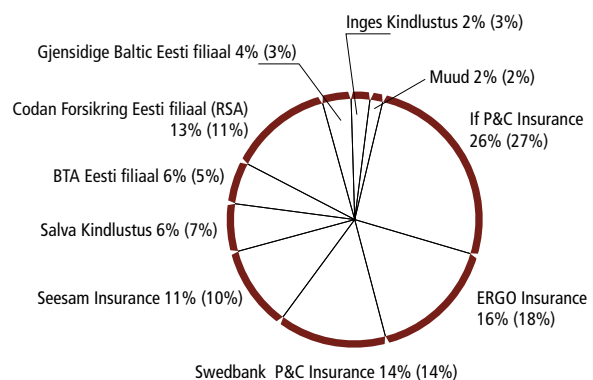
Filiaalide osakaal kasvas jätkuvalt

Eesti kahjukindlustusturu mahuks kindlustusmaksete alusel kujunes 2013. aastal 246,2 miljonit eurot, mis teeb kasvuks 6%. 2013. aastal suurendasid oma turuosa kõik Eestis tegutsevad kahjukindlustusandjate filiaalid, mille tulemusena filiaalide turuosa suurenes kokku 23%-ni. Kui filiaalid kasvasid 2013. aastal oma mahtusid eelmise aastaga võrreldes 21% võrra, siis kahjukindlustusandjad kokku vaid 3%. Suurematest kahjukindlustusandjatest suurendas oma turuosa vaid Seesam Insurance AS (vt joonis 18).

Joonis 17. Kahjukindlustusliikide turuosad otse kindlustuse kindlustusmaksete alusel 2013 (sulgudes 2012)

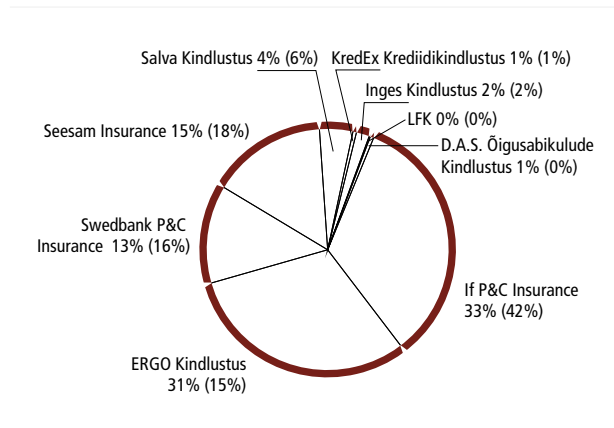
Joonis 18. Kahjukindlustusandjate turuosad Eestis kindlustusmaksete alusel 2013 (sulgudes 2012)

Kolm suurimat kahjukindlustusandjat kogusid 79% kõikidest maksetest

Baltikumiülese ühinemise kaudu taastas ERGO Insurance SE oma varasema teise positsiooni Eestis tegevusloa alusel tegutsevate kahjukindlustusandjate järjestuses kindlustusmaksete alusel. Ühinemisega lisandunud portfelli suure mahu tõttu vähenes 2013. aastal kõikide ülejäänud kahjukindlustusandjate turuosad. Kahjukindlustusturu liidriks jäi endiselt If P&C Insurance AS. Absoluutväärtuses vähenes kogutud kindlustusmaksete maht vaid AS Inges Kindlustusel (vt joonis 19).

Joonis 19. Kahjukindlustusandjate turuosad kõikide kogutud kindlustusmaksete alusel 2013 (sulgudes 2012)

Edasikindlustuses muutusi ei toimunud

2013. aastal jäi väljamineva edasikindlustuse osakaal kindlustusmaksetest kindlustusandjate lõikes vahemikku 2%-st 45%-ni. Kokkuvõttes oli 2013. aastal edasikindlustuse osakaal kindlustusmaksetes sarnaselt varasematele aastatele 7%, kuna edasikindlustusprogrammides olulisi muutusi ei toimunud.

Kindlustusrisk kasvas

Mõõdukas kasv nii kahjusuhtes kui ka kulusuhtes tõi kaasa olukorra, kus kümneaastase vaheaja järel tõusis kindlustuseltside kombineeritud suhe⁸ koondnäitajana üle 90%.

Kahjusuhe suurenes kõikidel kahjukindlustusandjatel, v.a kaks väiksemat ühele kindlustusliigile keskendunud kindlustuseltsi.

Tänu kõrgema kulutasemega Läti ja Leedu portfelli liitmisele kasvas kulusuhe ka 2013. aastal ning oli nii bruto- kui netoarvestuses 29%.

⁸ Kombineeritud suhe = kahjusuhe + kulusuhe (brutonäitaja sisaldab edasikindlustuse osa).

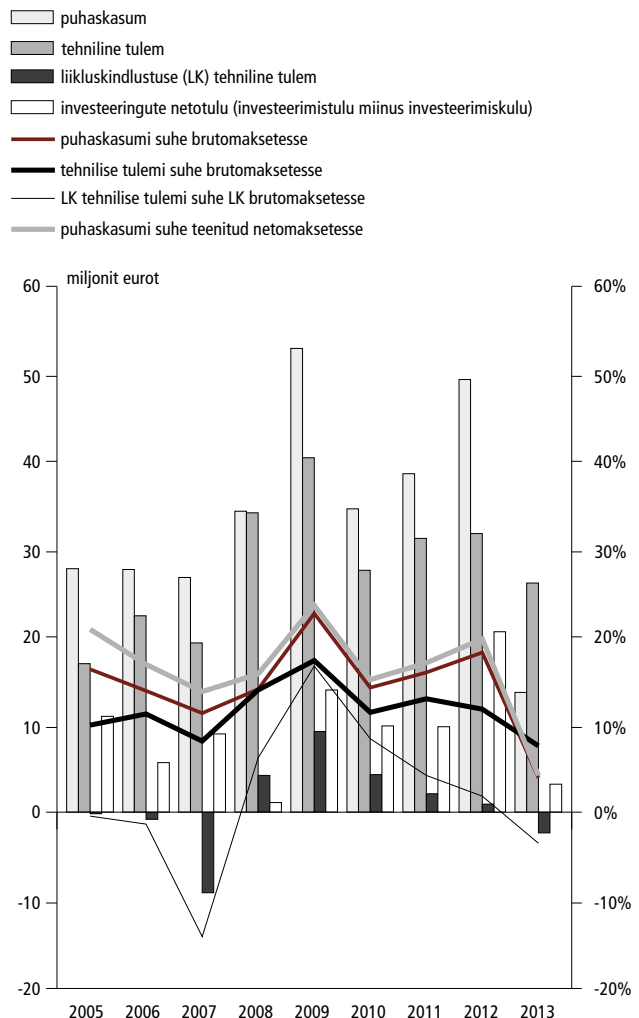
Kahjukindlustusseltside puhaskasum vähenes 72% võrra

Kahjukindlustussektori kasum⁹ oli 2013. aastal viimaste aastate väikseim: puhaskasumina teeniti 14 miljonit eurot. Kahjukindlustussektori kasumlikkust mõjutas olulisel määral dividendide väljavõtmisel makstud tulumaks. Kindlustustehniline tulem oli 26 miljonit eurot. Tavapärasest madalamaks jäi investeerimistegevusest teenitud tulu, mis ulatus 3 miljoni euroni. Puhaskasumiga lõpetasid 2013. aastal neli kahjukindlustusseltsi (vt joonis 20).

Kahjukindlustusseltside varad kasvasid 8% võrra

Kahjukindlustusandjate varade maht oli 2013. aasta lõpus 578 miljonit eurot. Kindlustusandjate kindlustustehniliste eraldiste (netona edasikindlustusest) maht kasvas 2013. aasta lõpuks 266 miljoni euroni. Investeeringuid koos raha ja rahaekvivalentidega aga kasvasid kokku 488 miljoni euroni. 2013. aasta lõpu seisuga täitsid kõik kahjukindlustusseltsid kindlustustegevuse seadusest tulenevad nõuded seotud varale ja omavahendite suurusle.

Joonis 20. Kahjukindlustusandjate kasum (tehniline tulem) ja kasumi-marginaal (tehnilise tulemi marginaal) aastatel 2005–2013

⁹ Auditeerimata andmed.

6.4. Kindlustusvahendajad

2013. aasta lõpu seisuga tegutses Eestis tegevusloa alusel 35 kindlustusmaaklerit ja 5 välismaiste kindlustusmaaklerite filiaali.

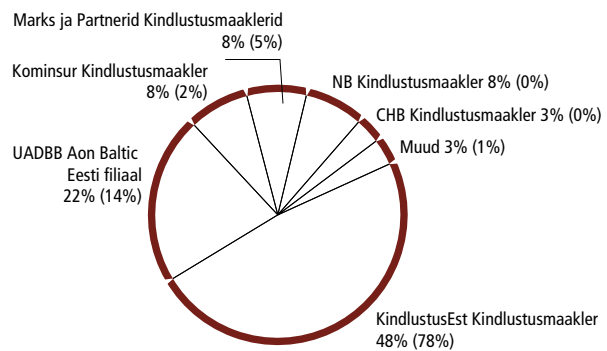
6.4.1. Elukindlustuse valdkond

Finantsinspeksioonile laekunud andmete põhjal vahendasid Eestis registreeritud kindlustusmaaklerid elukindlustuse valdkonnas 2013. aastal kindlustusmakseid kogusummas 449 000 eurot. Aastaga vähenes vahendatud kindlustusmaksete maht 50% võrra. Vähenemine toimus peamiselt investeerimisriskiga elukindlustuse (IRE) arvelt, kus vahendatud kindlustusmaksete maht vähenes 91%.

Peamiselt vahendati õnnetusjuhtumite ja haiguskindlustuse kõrval muud liiki elukindlustuslepinguid: kindlustusmaksete maht läbi maaklerite oli siin 2013. aastal 262 000 eurot. Suurima osa muud liiki elukindlustuslepingutest moodustas riskielukindlustus. Õnnetusjuhtumite ja haiguskindlustuse maksete maht oli 131 000 eurot ning IRE-lepingute kindlustusmaksete maht oli 51 000 eurot.

Elukindlustuslepinguid vahendasid 2013. aastal 10 kindlustusmaaklerit, neist suurima turuosaga oli KindlustusEst Kindlustusmaakler OÜ (48%). Talle järgnes UADBB Aon Baltic Eesti filiaal turuosaga 22%. OÜ Marks ja Partnerid Kindlustusmaaklerid, Kominsur Kindlustusmaakler OÜ ja NB Kindlustusmaakler OÜ sõlmisid igaüks 8% kindlustusmaaklerite kaudu vahendatud elukindlustuslepingutest (vt joonis 21).

Joonis 21. Kindlustusmaaklerite turuosad elukindlustuse maksete järgi 2013 (sulgudes 2012)

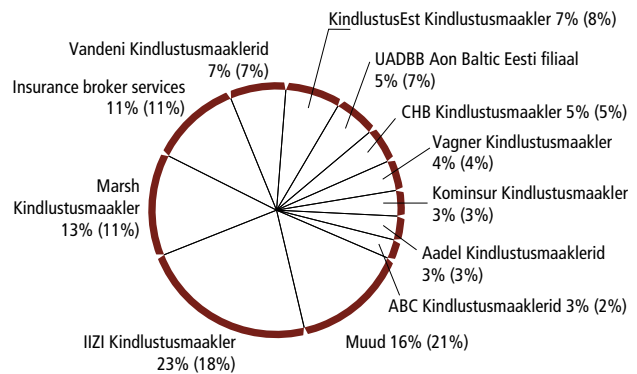
6.4.2. Kahjukindlustuse valdkond

Finantsinspeksioonile laekunud andmete põhjal vahendasid Eestis registreeritud kindlustusmaaklerid kahjukindlustuse valdkonnas 2013. aastal kindlustusmakseid kogusummas 120 miljonit eurot. Aastaga kasvas vahendatud kindlustusmaksete maht üle 14% ehk 15 miljoni euro võrra. Kasv toimus peamiselt maismaasõidukite kindlustuse, liikluskindlustuse ja rahalise kaotuse kindlustuse puhul.

2013. aastal olid vahendatud kindlustusmaksete mahu järgi suurimateks kindlustusliikideks maismaasõidukite kindlustus vahendatud kindlustusmaksete mahuga 41 miljonit eurot, liikluskindlustus (31 miljonit eurot) ja varakindlustus (24 miljonit eurot).

Kahjukindlustuslepinguid pakkusid 2013. aastal 35 kindlustusmaaklerit, neist suurima turuosaga oli IIZI Kindlustusmaakler AS (23%). Talle järgnesid Marsh Kindlustusmaakler (13%) ja Insurance Broker Services OÜ (11%) (vt joonis 22).

Joonis 22. Kindlustusmaaklerite turuosad kahjukindlustuse maksete järgi 2013 (sulgudes 2012)

6.5. Fondivalitsejad ja fondid

6.5.1. Fondivalitsejad

2013. aasta lõpus tegutses Eestis 18 tegevusluba omavat fondivalitsejat. Turult lahkus pankroti tõttu riskikapitali-fondi valitseja AS GA Fund Management (endise nimega AS Gild Fund Management). AS GA Fund Management rikkus kehtestatud omavahendite normatiivi ning jättis täitmata Finantsinspektsiooni ettekirjutuse omavahendite minimaal-suuruse nõude kui fondivalitsejale investeerimisfondide sea-duse kohaselt sätestatud usaldatavusnormatiivi seadusega kooskõlla viimiseks.

2013. aasta novembris sai fondivalitseja tegevusloa AS Birdeye Capital. 2014. aasta jaanuaris alustas uus fondi-valitseja metsamaasse investeeriva fondi valitsemist.

Kaudset kontrolli omavate isikute ring fondivalitsejates ei muutunud

2013. aastal andis Finantsinspektsioon loa AS-ile Trigon Capital üle 50%-lise ja kontrolliva osaluse omandamiseks fondivalitsejas AS Trigon Funds. Fondivalitsejas kaudset kontrolli omavate isikute ring ei muutunud. Arendusmaa OÜ sai loa otsese üle 20%-lise olulise osaluse omandamiseks EfTEN Capital AS-is. Enne loa saamist omas ettevõtte fondi-valitsejas 15% suurust osalust.

2014. aasta alguses muutis BPTAM Estonia AS Taanis asuv emaettevõtte Baltic Property Trust Asset Management A/S oma ärinime Northern Horizon Capital A/S-ks. Järgnes fondivalitseja ärinime muutmine: alates 07. märtsist 2014 on BPTAM Estonia AS-i uus ärinimi Northern Horizon Capital AS.

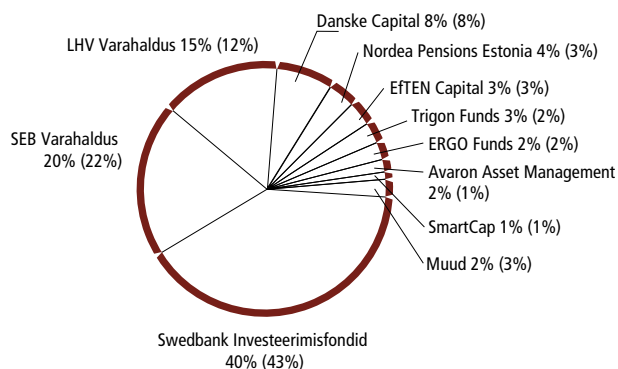
Turukontsentratsioon kahanes 77%-lt 75%-le

Fondide kogumaht kasvas 2013. aastal 19%. Traditsioonili-selt vedasid turu kasvu kohustuslikud pensionifondid, mis kasvasid 20% võrra. Alates 2014. aasta jaanuarist kasutab osa kohustusliku kogumispensioniga liitunudest sissemak-sete 3% + 6% skeemi, mis edaspidi võimendab pensioni-fondide mahu kasvu.

Märkimisväärselt suurenes ka kinnisvarafondide (kasv 32%) ja aktsiafondide maht (kasv 20%), mistõttu kohustuslike pensionifondide osakaal fonditurul aasta jooksul ei muutu-nud ning püsis 71% juures. Eestis registreeritud kinnisvara-fondidesse on hakanud oma varasid investeerima ka kohus-tuslikud pensionifondid.

Kolme suurima fondivalitseja fondide kogumahu põhjal arvutatud turukontsentratsioon vähenes 2013. aastal 77%-lt 75%-le. Esikolmik – pensionifondide valitsejad Swedbank Investeerimisfondid AS, AS SEB Varahaldus ja AS LHV Vara-haldus – ei muutunud. Neist kahe esimese turuosa vähenes, kolmandal positsioonil asuv AS LHV Varahaldus kasvatas oma turuosa aastaga 12%-lt 15%-le. (vt joonis 23).

Joonis 23. Fondivalitsejate turuosad vastavalt valitsetavate investeerimis-fondide mahtudele seisuga 31.12.2013 (sulgudes 31.12.2012)

Fondivalitsejate hallatavate varade kogumaht kasvas 4,4 miljardi euron

Fondivalitsejate poolt osutatavate teenuste valik on suhteliselt lai. Lisaks endale kuuluvate fondide valitsemisele pakutakse fondivalitsemise teenust ka edasiantud tegevuste raames. Samuti pakuvad fondivalitsejad väärtpaberiportfellide valitsemise ning investeerimisnõustamise teenust ning kliendi jaoks fondi osakute või aktsiate hoidmise teenust. 2013. aasta jooksul kasvas fondivalitsejate hallatavate varade maht 4,0 miljardilt eurolt 4,4 miljardi euron (andmed ei hõlma investeerimisnõustamist).

Põhiosa hallatavatest varadest moodustas valitsetavate fondide kogumaht, mis oli 2013. aasta lõpus 2,5 miljardit eurot. Fondivalitsemise teenust osutati edasiantud tegevuste raames ka nendele fondidele, mida või mille vara fondivalitsejad ise ei valitse. Nn allhanketeenuse raames hallatavate varade maht oli 2013. aasta lõpus 1,2 miljardit eurot. Valitsetavate väärtpaberiportfellide maht oli jätkuvalt 0,6 miljardit eurot. Mõned fondivalitsejad osutasid kolmandatele isikutele vara valitsemise teenust vara liigi puhul, mille suhtes nad on fondi valitsemise õiguse saanud. Selliste hallatavate varade maht oli jätkuvalt 0,1 miljardit eurot.

Fondivalitsejate koondbilansi maht kasvas 9%

Fondivalitsejate varade kogumaht ulatus 2013. aasta lõpus 144 miljoni euron. Aasta lõpu seisuga moodustasid suurima osa varadest raha ja raha ekvivalendid (42%) ning laenud (23%). Laenude puhul domineerisid grupisisesed laenud. Järgnesid investeringud kohustuslike pensionifondide osakutesse (15%) ning tähtajalised hoiused (10%). Aastataguse seisuga olulisi muutusi bilansistruktuuris ei toimunud. Fondivalitsejate lõikes oli varade struktuur väga erinev.

Sektori kasumlikkus suurenes teenustasutulude kasvu läbi

Auditeerimata andmetel ulatus 2013. aastal sektori kasum kokku 13,4 miljoni euron, mis on 12% enam kui 2012. aastal. Aasta lõpetasid kahjumiga ainult kaks fondivalitsejat, mõlemad neist on oma äritegevusega algsuunas. Sektori omakapitali tulukus aastaga ei muutunud ja ulatus 10%-ni.

2013. aastal kasvasid nii teenustasude brutotulud, teenustasukulud kui püsivad üldkulud. Sektori kasumit suurendas peamiselt teenustasude netotulu oluliselt kiirem kasv võrreldes püsivate üldkuludega. Püsivate üldkulude suhe neto teenustasutuludesse vähenes märkimisväärselt ja oli 2013. aastal 52% (2012. aastal 59%). Viimase üheks põhjuseks oli mastaabisääst. Fondivalitsejate endi finantsinvesteeringute väärtus kasvas vähem kui 2012. aastal. Finantsinvesteeringutelt teeniti tulu kokku 2,4 miljonit eurot ehk poole vähem kui 2012. aastal.

Fondivalitsejate sektori omavahendite ülejääk omavahendite normatiivist püsis stabiilselt suur ja 2013. aasta lõpu seisuga oli normatiiv kaetud 417% ulatuses. 2012. aastal oli vastav näitaja auditeeritud andmetel 407%. 2013. aasta lõpus täitsid kõik pensionifondide valitsemise teenust pakunud fondivalitsejad pensionifondide osakute omamisele kehtestatud nõuded.

6.5.2. Investeerimis- ja pensionifondid

Maaailma aktsiaturgudele oli 2013. aasta edukas ning neist enamiku tugev tõus mõjus hästi Eestis registreeritud investeerimisfondide osakute tootlusele. Samas piirasid jätkuvalt madalad intressimäärad teenimisvõimalusi võlakirjaturgudel.

2013. aasta lõpu seisuga oli Eestis registreeritud 71 investeerimis- ja pensionifondi (vt tabel 8).

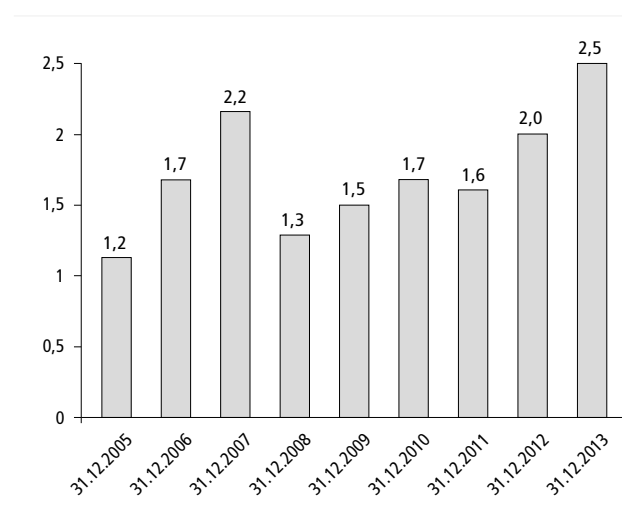
Tabel 8. Eestis registreeritud fondid

Fondi liik	31.12.2012	31.12.2013
aktsiafond	26	22
riskikapitalifond	2	2
võlakirjafond	4	3
kinnisvarafond	7	8
kohustuslik pensionifond	23	23
rahaturufond	0	0
vabatahtlik pensionifond	13	13
Kokku	75	71

Investeerimis- ja pensionifondide turule lisandus 2013. aastal kaks uut kinnisvarafondi: Trigon Ida-EL Põllumaa Fond ja Birdeye Timber Fund. Samal ajal likvideeriti kaks aktsiafondi: SEB Geneerilise Farmaatsia Fond ja Trigon Active Alpha Fond. Samuti likvideeriti üks kinnisvarafond – Trigon Ukrainian Property Kinnisvarafond I – ja üks võlakirjafond – Redgate Intressifond. 2013. aastal viidi läbi ka kaks ühinemist. Swedbank Ida-Euroopa Kinnisvara Aktsiafond ühendati Swedbank Ida-Euroopa Aktsiafondiga ning Trigon Balkani Fond ühendati Trigon Uus Euroopa Fondiga.

Eestis registreeritud investeerimisfondide ja pensionifondide varade puhasväärtus kasvas aastaga 20% ehk 0,4 miljardi euro võrra, ulatudes aasta lõpuks 2,5 miljardi euroni (vt joonis 24) ning ületas seeläbi kriisieelse 2007. aasta taseme.

Joonis 24. Investeerimisfondide, sh pensionifondide vara puhasväärtuse dünaamika aastatel 2005–2013 (mld eurot)

Osakuomanike arv langes jätkuvalt

Investeeringis- ja pensionifondide varade kasvule vaatamata langes nende osakuomanike arv peaaegu kõigis fondiliikides. Enim ning mitmendat aastat järjest vähenes osakuomanike arv aktsiafondides ja vabatahtlikes pensionifondides – vastavalt 1774 ja 1609 osakuomaniku võrra. Osakuomanike arvu vähenemine nendes fondides toimus ühtlaselt kogu aasta vältel. Kui aktsiafondide puhul võis näha pigem üldist fondidest väljumise tendentsi, siis vabatahtlikes pensionifondides toimus osakuomanike mõningane ümberjagunemine fondivalitsejate vahel suurematest fondivalitsejatest väiksematesse. Ainsaks fondiliigiks, kus osakuomanike arv 2013. aastal suurenes, olid kohustuslikud pensionifondid (vt tabel 9). Osakuomanike koguarv kasvas kohustuslikes pensionifondides 2710 võrra.

Tabel 9. Osakuomanike arv erinevate fondiliikide lõikes:

Fondi liik	31.12.2012	31.12.2013
aktsiafond	17 587	15 813
riskikapitalifond	282	282
võlakirjafond	614	587
kinnisvarafond	317	292
kohustuslik pensionifond	706 102	708 812
rahaturufond	0	0
vabatahtlik pensionifond	46 325	44 716
Kokku	771 227	770 502

Aktsia- ja kinnisvarafondide varade maht kasvas

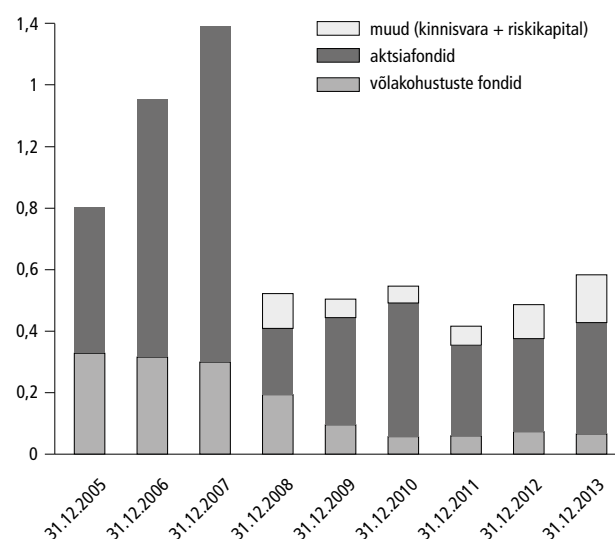
Eestis registreeritud investeeringufondide (v.a pensionifondid) varade maht kasvas aastaga 20% ehk 100 miljoni euro võrra (vt joonis 25).

Enim kasvas aktsiafondide varade maht: aasta alguse 313 miljonilt eurolt aasta lõpuks 374 miljonile eurole ehk 20%. Peamine kasv toetus nelja aktsiafondi varade mahu kiirele kasvule, milleks olid Trigon Uus Euroopa Fond (39 miljonit eurot), LHV Pärsia Lahe Fond (22 miljonit eurot), Avatron Areneva Euroopa Fond (16 miljonit eurot) ja Swedbank Ida-Euroopa Aktsiafond (9 miljonit eurot). Aktsiafondide osakuomanike arv oli 2013. aasta lõpus 15 813.

Kinnisvarafondide varade maht kasvas 2013. aastal 40 miljonit euro ehk 42% võrra ning see toetus EFTEN Kinnisvarafondi varade mahu kiirele kasvule, kuna EFTEN Kinnisvarafond viis läbi kaks suuremahulist aktsiaemissiooni. Kinnisvarafondide varade maht moodustas 2013. aasta lõpus 136 miljonit eurot ning läbi kinnisvarafondide investeeris 2013. aasta lõpu seisuga 292 isikut.

Võlakirjafondide varade maht vähenes 2013. aastal 7 miljoni euro võrra ehk 10%, moodustades aasta lõpuks 68 miljonit eurot. Võlakirjafondide osakuomanike arv oli aasta lõpus 587.

Joonis 25. Investeeringufondide varade maht (mld eurot)

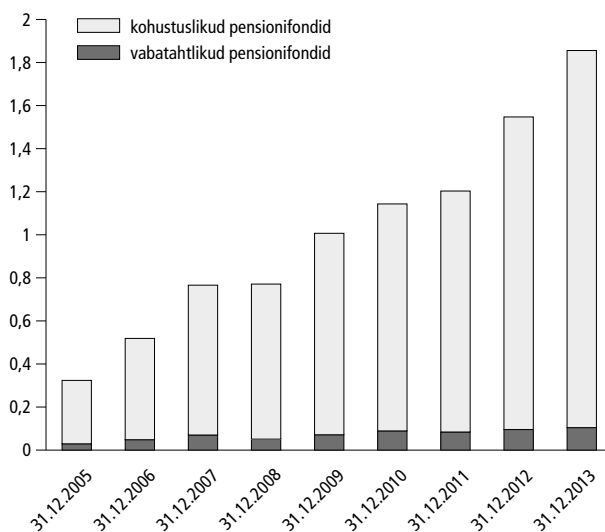

Pensionifondide varade maht kasvas kolmandiku võrra

Kohustuslike pensionifondide varade maht kasvas aastaga 21%, suurenedes 1,47 miljardilt eurolt 1,77 miljardi euroni. Aasta vältel kasvas kohustuslike pensionifondide varade maht keskmiselt 26 miljonit eurot kuus, mis oli mõnevõrra vähem kui 2012. aastal, mil II samba pensionifondide varade kasvutempo oli keskmiselt 28 miljonit eurot kuus. Kohustuslike pensionifondide osakuomanike arv oli 2013. aasta lõpuks 708 812.

Vabatahtlike pensionifondide varade maht kasvas aastaga 9% ehk 9 miljoni euro võrra, moodustades aasta lõpus kokku 105 miljonit eurot (vt joonis 26). Vabatahtlike pensionifondide osakuomanike arv oli aasta lõpuks 44 716.

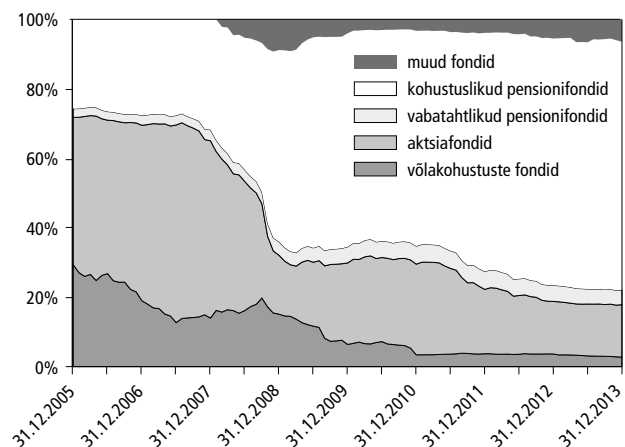
Joonis 26. Pensionifondide varade maht (mld eurot)

Kohustuslikud pensionifondid moodustavad endiselt üle 70% fonditurust

Eesti fondituru struktuur oli 2013. aastal stabiilne. Kohustuslike pensionifondide osakaal püsis 2012. aasta tasemel, moodustades 71% turu kogumahust. Aktsiafondide osakaal püsis samuti muutumatuna 15%-i tasemel. Völahoostuste fondide osakaal vähenes 4%-lt 3%-ni turu kogumahust ning vabatahtlike pensionifondide osakaal jäi 4%-le turu kogumahust. Muude fondide osakaal kasvas 6%-lt 7%-ni turu kogumahust (vt joonis 27).

Joonis 27. Erinevat tüüpi fondide osakaalud kogu fondituru mahust aastatel 2005–2013

Läbi teiste fondide tehtud investeeringute osakaal oli kõrge

Üldiselt eelistavad Eestis registreeritud investeerimis- ja pensionifondid investeerida läbi teiste investeerimisfondide, mitte ei tee otseinvesteeringuid väärtpaberitesse. 2013. aasta lõpus moodustasid otseinvesteeringud investeerimis- ja pensionifondide koondportfelli 35%, investeeringud läbi teiste fondide aga 48%. Aktsia- ja intressiriski omavahelises võrdluses oli 2013. aastal näha aktsiariski suurenemist. Aasta lõpus moodustas aktsiarisk 43% ja intressirisk 40% fondide koondportfelli mahust.

Aktsiafondid on tavaliste investeerimisfondide seas mahult suurim fondiliik. Aktsiafondid olid üks vähestest fondiliikidest, kus suurem osa investeeringutest tehti otseinvesteeringute kaudu. 2013. aastal kasvasid investeeringud aktsiatesse üle 46 miljoni euro, mis kajastus ka nende osakaalu kasvus. Kokkuvõttes moodustasid 2013. aasta lõpu seisuga aktsiafondide otseinvesteeringud aktsiatesse 55% aktsiafondide koondportfelli (aasta alguses 51%), sealhulgas olid suurimad investeeringud tehtud Venemaale (15%), Poolasse (6%) ning Türgi (6%). Investeeringud läbi teiste fondide moodustasid 38%, sealhulgas 28% läbi aktsiafondide ja 10% läbi muude investeerimisfondide¹⁰. Aktsiafondide investeeringud võlakirjadesse kasvasid aastaga 1%-lt 3%-ni kogu portfelli.

Tähtjalisi hoiuseid 2013. aasta lõpu seisuga aktsiafondide investeeringute koondportfellis praktiliselt ei olnud, raha ja pangakontode osakaal kasvas 3%-lt 4%-ni (vt joonis 28).

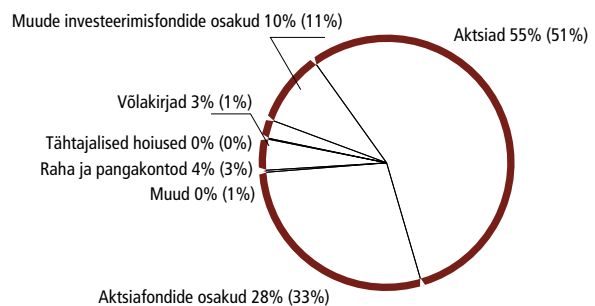
Kohustuslike pensionifondides olid ülekaalus investeringud läbi teiste fondide ning see suundumus eelistada investeringud läbi teiste fondide otseinvesteeringutele süvenes 2013. aastal veelgi. Otseinvesteeringud väärtpaberitesse vähenesid 31%-lt 27%-ni, sealhulgas otsesed investeeringud aktsiatesse moodustasid 6% kogu portfelli ning otsesed investeeringud võlakirjadesse 21%. Neist suurimad investeeringud on tehtud Eesti (3%), Poola (2%) ja Soome emitentidesse (2%). Investeeringud läbi teiste fondide kasvasid aastaga 53%-lt 56%-ni. Tähtjaliste hoiuste osakaal vähenes 8%-lt 6%-ni, samas kui raha ja pangakontode osakaal kasvas 8%-lt 11%-ni kogu kohustuslike pensionifondide portfelli (vt joonis 29).

Ka **vabatahtlike pensionifondide** koondportfellis olid ülekaalus investeeringud läbi teiste fondide, moodustades 2013. aasta lõpu seisuga 80% varadest.

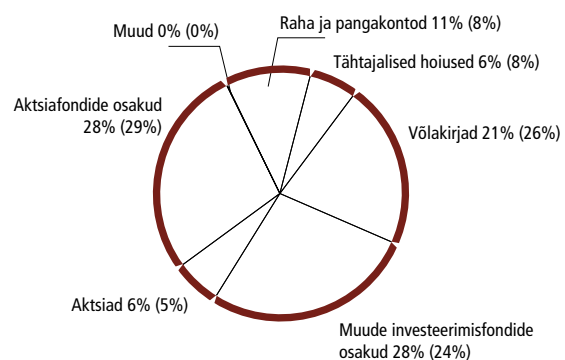
Võlakirjafondide koondportfellis prevaleerisid samuti otseinvesteeringud, mis 2013. aasta lõpu seisuga moodustasid 87% varadest.

Muud Eestis registreeritud **investeerimisfondid** (riskikapitali- ja kinnisvarafondid) investeeringuid läbi teisi investeerimisfondide 2013. aasta lõpu seisuga ei teinud.

Joonis 28. Aktsiafondide varade struktuur seisuga 31.12.2013
(sulgudes 31.12.2012)

Joonis 29. Kohustuslike pensionifondide varade struktuur seisuga 31.12.2013
(sulgudes 31.12.2012)

¹⁰ Intressi- ja kinnisvarafondid

Investeeringud arenevatele turgudele kasvasid

Ehkki Eestis registreeritud investeerimis- ja pensionifondide investeeringud on globaalse iseloomuga, on suurem osa nendest Euroopa suunitlusega või on tehtud läbi Euroopa finantskeskustes registreeritud fondide.

2013. aasta lõpu seisuga oli 38% aktsiafondide varadest investeeritud Lääne-Euroopa emitentidesse, 25% Kesk- ja Ida-Euroopa turgudele ning 16% aktsiafondide varadest Venemaale ja SRÜ riikidesse. Samas olid tegelikud investeeringud arenevatele turgudele suuremad, sest osa investeeringutest tehti lisaks sellistesse Lääne-Euroopas registreeritud investeerimisfondidesse, mis keskenduvad investeerimisel samuti arenevatele turgudele (vt joonis 30).

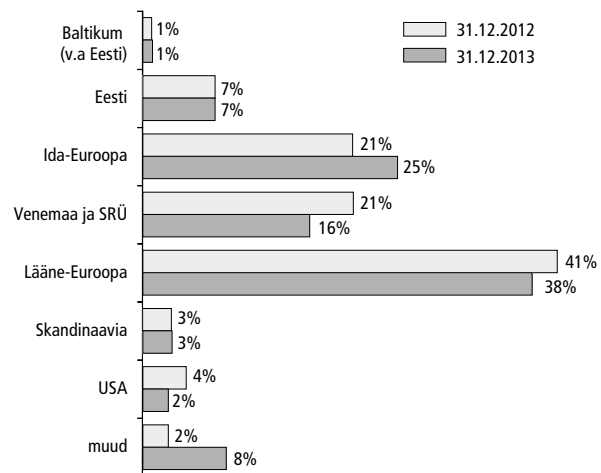
Aktsiafondide investeeringud Eestis registreeritud instrumentidesse moodustasid 7% aktsiafondide portfelist, millest omakorda 4% oli pangakontodel hoitav raha. Otsesed investeeringud Eestis registreeritud väärt-paberitesse moodustasid 2013. aasta lõpu seisuga 1,4% kogu aktsiafondide investeeringuportfelist.

Kesk- ja Ida-Euroopa emitentide instrumendid moodustasid 16% aktsiafondide portfelist. Kesk- ja Ida-Euroopa emitentidest suurima osakaaluga olid Poola ja Türgi (mõlemad 6%-ga). Lääne-Euroopa emitentidesse tehtud investeeringute osakaal ulatus 2013. aastal 38%-ni, millest investeeringud Luksemburgis registreeritud instrumentidesse moodustasid 19% ja investeeringud lirimaale registreeritud instrumentidesse 10% aktsiafondide investeeringuportfelist.

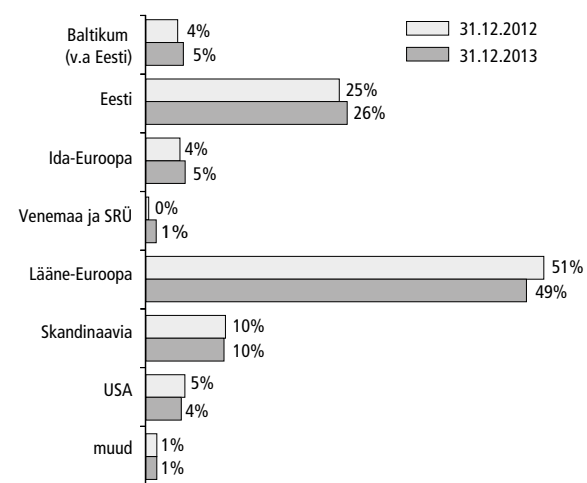
Kohustuslike pensionifondide investeeringute geograafilist jaotust iseloomustas konservatiivne lähenemine. 2013. aasta aktsiafondide investeeringute geograafilisse jaotusse märkimisväärsed muutusi kaasa ei toonud. Emitentidest olid ülekaalus arenenud maade emitendid, riskantsematesse piirkondadesse investeeriti pigem läbi teiste investeerimisfondide (vt joonis 31).

Suurimad investeeringud tehti kohustuslike pensionifondide poolt Lääne Euroopa emitentidesse, kuigi nende osakaal vähenes 2013. aastaga 51%-lt 49%-ni. Sealhulgas olid suurima osakaaluga investeeringud Luksemburgis registreeritud instrumentidesse (22%) ja lirimaal registreeritud instrumentidesse (15%)¹¹. Need investeeringud olid valdavas osas tehtud nimetatud riikides registreeritud investeerimisfondidesse, mis keskenduvad arenevatele turgudele.

Joonis 30. Aktsiafondide investeeringute geograafiline jaotus

Joonis 31. Kohustuslike pensionifondide investeeringute geograafiline jaotus

¹¹ Loetletud riikide suur osakaal tuleneb investeerimisest läbi seal registreeritud investeerimisfondide. Samas oluline osa nendest fondidest on arenevate turgude suunitlusega.

Investeeringud Skandinaavia riikidesse püsisid 2013. aastal muutumatuks 10% tasemel. Pooled investeeringud olid tehtud Soome väärtpaberitesse.

Investeeringud Eestis registreeritud instrumentidesse moodustasid kohustuslike pensionifondide portfelli 26%, kuid see number hõlmab ka tähtajalisi hoiuseid ja pangakontosid, mis on avatud Eestis tegevusloa alusel tegutsevates krediitiasutustes. 2013. aasta jooksul Eesti investeeringute struktuuris muutusi ei toimunud. Otsesed investeeringud Eestis registreeritud väärtpaberitesse moodustasid 2013. aasta lõpu seisuga 5% investeeringute koguportfelli, 16% moodustasid tähtajalised hoiused ja pangakontod ning 4% investeeringud muudesse investeerimisfondidesse (mis on omakorda enamasti Ida-Euroopa või Venemaa suunitlusega).

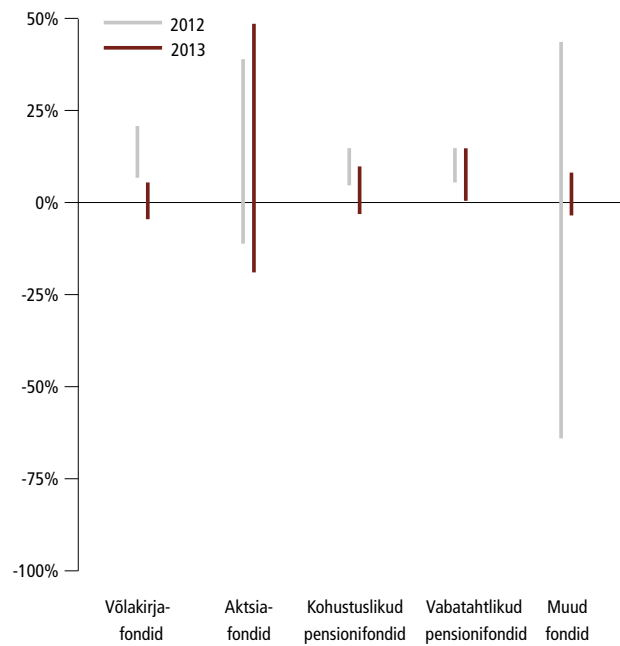
Paljude fondide tootlus oli positiivne

2013. aastal oli enamiku investeerimis- ja pensionifondide aastatootlus taas tugevalt positiivne, kohati näidati kahekohalisi tootluse numbreid. Erakorraliselt kõrge tootluse saavutasid LHV Pärsia Lahe Fond ja Trigon Uus Euroopa Fond, mille osaku puhasväärtus kasvas aastaga vastavalt 49% ja 24%.

Samas oli investeerimisfondide seas ka erandeid. Negatiivse tootlusega lõpetasid 2013. aasta mitu investeerimisfondi. Enim, 19% vähenes osaku puhasväärtus Swedbank Ida-Euroopa Aktsiafondil. Negatiivse tootlusega lõpetasid 2013. aasta ka kaks konservatiivse strateegiaga kohustuslikku pensionifondi – SEB Konservatiivne Pensionifond ja Nordea Pensionifond C –, mille osakute puhasväärtus vähenes vastavalt 3% ja 1%.

Võlakirjafondide tootlus jäi vahemikku -4% kuni +5%, aktsiafondide tootlus vahemikku -19% kuni +49%, kohustuslike pensionifondide tootlus vahemikku -3% kuni +10%, vabatahtlike pensionifondid tootlus vahemikku +1% kuni +14% ning muude fondide tootlus vahemikku -3% kuni +8% (vt joonis 32).

Joonis 32. Aastatootluse vahemikud eriliigiliste fondide lõikes

6.6. Investeeringisühingud

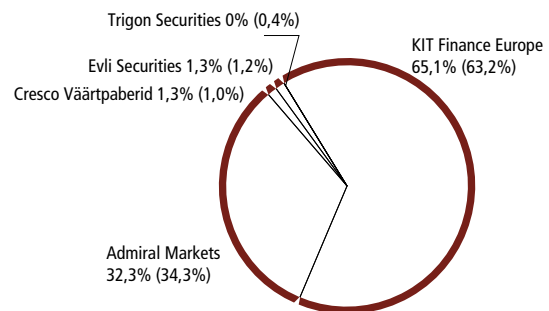
2013. aastal tunnistas Finantsinspeksioon täies ulatuses kehtetuks AS-ile Trigon Wealth Management väljastatud investeeringisühingu tegevusloa. Tegevusloba tunnistati kehtetuks investeeringisühingu avalduse alusel seoses AS Trigon Capital konsolideerimisgrupi tegevuse reorganiseerimisega. AS Trigon Wealth Management turuosa nii varade mahu kui tulude järgi oli aasta lõpu seisuga alla 1% (vt joonis 33). Finantsinspeksiooni poolt väljastatud tegevusloa alusel tegutsevate investeeringisühingute arv kahanes seeläbi neljani. Investeeringisühingute turul ei tegutsenud ühtegi välisriikides registreeritud investeeringisühingu filiaali.

Turul domineerisid AS KIT Finance Europe ja Admiral Markets AS

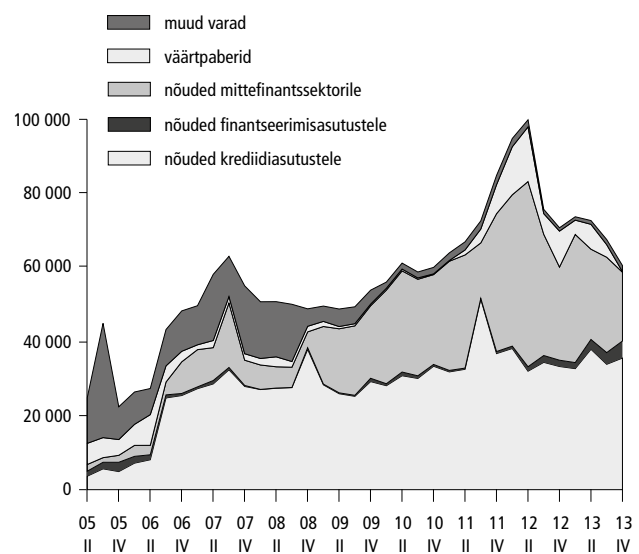
Suurimateks investeeringisühinguteks nii varade mahu kui ka teenitud tulude järgi olid 2013. aastal jätkuvalt AS KIT Finance Europe ja Admiral Markets AS, kes moodustasid kokku 97% sektori varadest ning teenisid 98% sektori tuludest. Mõlema investeeringisühingu ärimudelid toetuvad olulisel määral piiriülesele teenuste pakkumisele väljaspool Eestit. Eesti turule orienteeritud investeeringisühingute turuosa ning tulude tase on väga madalad. Eestisesel investimisteenuste turul valitses aga sellele vaatamata tihe konkurents, kuna peale investeeringisühingute pakuvad investimisteenuseid fondivalitsejad ja pangad.

Investeeringisühingute varad moodustasid kokku 61 miljonit eurot (vt joonis 34). Tulenevalt klientidele antud laenude vähenemisest vähenesid varad aasta jooksul 14% võrra. Kuigi valdava osa sektori varadest moodustasid hoiused krediidi- ja finantseerimisasutustes, võtsid investimisühingud varasemast rohkem riske. Riske võeti nii klientide väärtpaberipositsioonide finantseerimisega kui tuletisinstrumentidega. Laenud klientidele olid tagatud väärtpaberitega, mis vähendas investeeringisühingu krediidiriski. Samal ajal olid tagatiseks üksikud populaarsed aktsiad, mis omakorda suurendas kontsentratsiooniriski. Lisaks oli investimisühingutel suuremaid kontsentratsioone likviidsete varade hoidmisel, kuna sarnaselt pangandussektorile eelistati likviidsust hoida emaettevõtjas.

Joonis 33. Investeeringisühingute turuosa varade mahu järgi seisuga 31.12.2013 (sulgudes 31.12.2012)

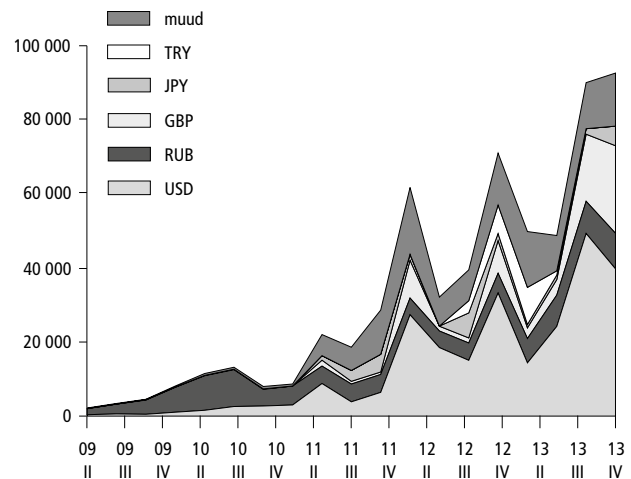
Joonis 34. Investeeringisühingute varade struktuur (tuhat eurot)

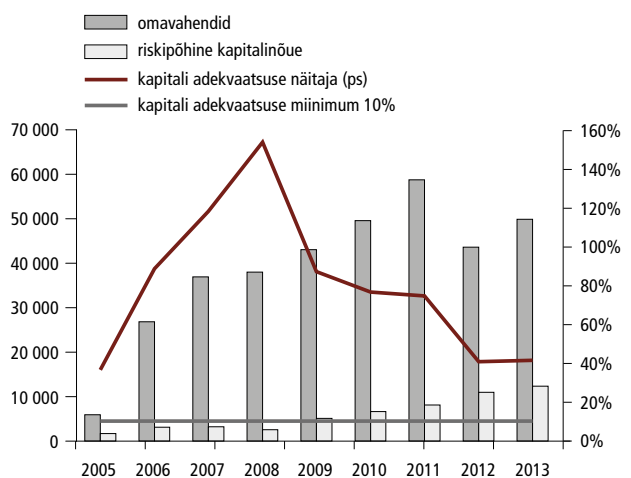
Investeeringisühingud omandavad rohkem riski oma arvel tulude teenimise eesmärgil

Investeeringisühingute sektori avatud valuutaposisitsioon jõudis 2013. aasta jooksul väga kõrgele tasemele, 93 miljoni euroni, moodustades 198% sektori omavahenditest (vt joonis 35). Enamik valuutaposisitsioonist tulenes bilansivälistest tuletisinstrumentidest. Kuigi investeeringisühingutes on rakendatud pidev ja detailne tururiskide monitooring ja nende aktiivne juhtimine, mis peaksid välistama kahjumite kumuleerimise turukursside olulise kõikumise korral, on siiski tegemist kõrge tururiski positsiooniga. Seoses kõrgendatud riskidega nõudis Finantsinspeksioon 2013. aastal kõikidelt investeeringisühingutelt lisakapitalinõuet, mille tulemusena oli sektori summaarne kapitalinõue 2,4 korda kõrgem, kui näeb ette regulatiivne riskihindamise meetod (nn Pillar 1 kapitalinõue), vt joonis 36.

Joonis 35. Investeeringisühingute valuutaposisitsioonid, soolo (tuhat eurot)

Joonis 36. Investeeringisühingute kapitali adekvaatsuse normatiivi täitmine (tuhat eurot)

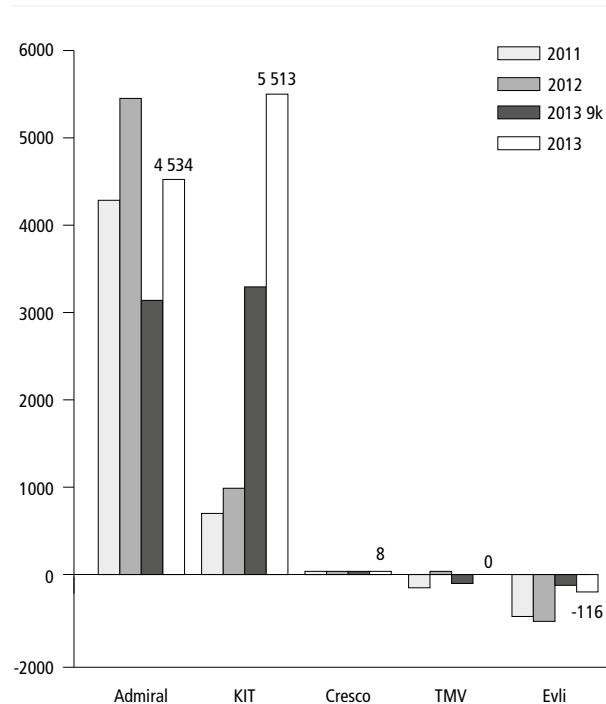

Kasumlikkus oli kõrge

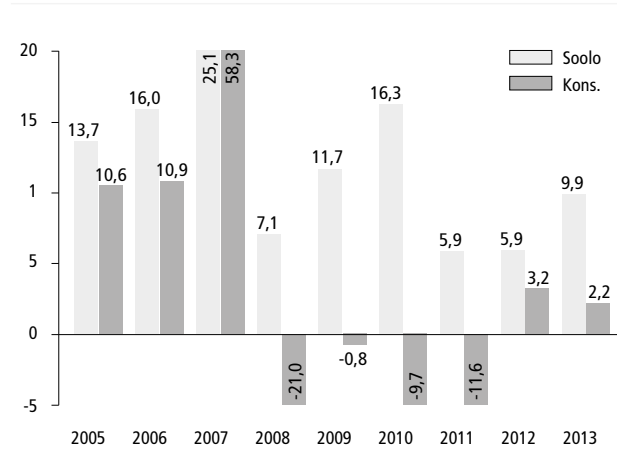
Investeeringisühingud teenisid 2013. aastal 9,9 miljonit eurot kasumit (vt joonis 37 ja joonis 38). Sektori kogutulu küündis 31 miljoni euroni, millest ligikaudu kaks kolmandikku teeniti klientide väärtpaberitehingute vahendamisel ning üks kolmandik oma varade investeerimiselt (vt joonis 39). Investeeringisühingud ei teeninud olulist tulu ülevõtmiste ja kapitalikaasamise nõustamistehingutelt, investeerimisnõustamiselt ega klientide varade valitsemiselt.

Võrreldes 2012. aastaga teenisid investeeringisühingud 2013. aastal 23% rohkem tulu ning 67% rohkem kasumit.

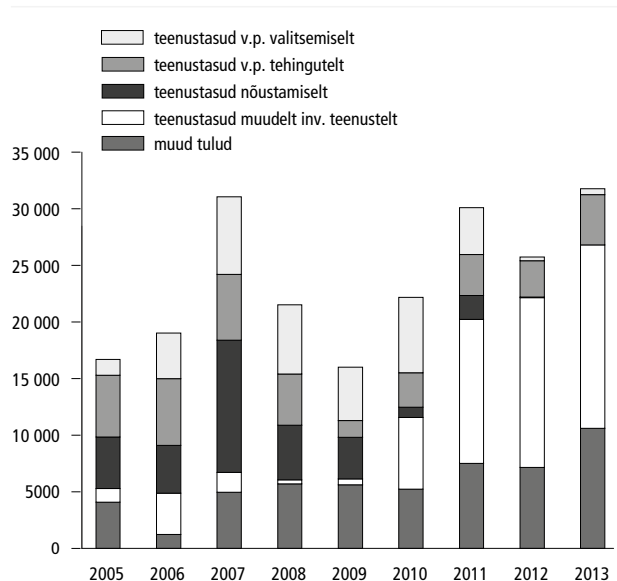
Joonis 37. Investeeringisühingute puhaskasum (-kahjum), kumulatiivne aasta algusest (tuhat eurot)

Joonis 38. Investeeringisühingute puhaskasum (-kahjum), kumulatiivne (mln eurot)

Joonis 39. Investeeringisühingute teenustasutulud liikide lõikes, kumulatiivne aasta algusest (tuhat eurot)

6.7. Investeermisteenused

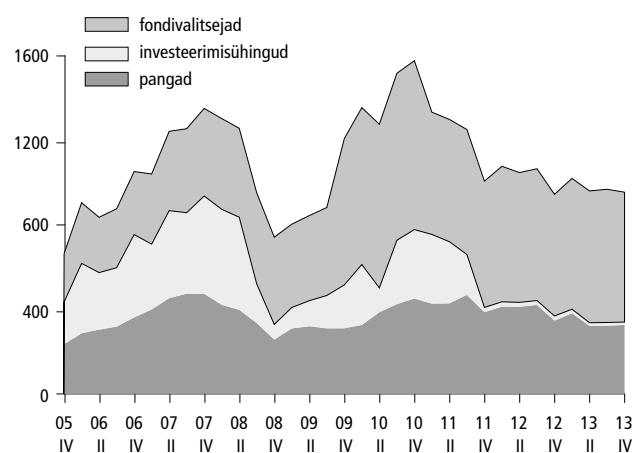
6.7.1. Väärtpaberiportfellide valitsemine

Väärtpaberiportfelli valitsemise teenus on väärtpaberitest moodustatud portfelli valitsemine iga kliendi jaoks eraldi vastavalt kliendi poolt antud üldistele juhistele. Väärtpaberiportfelli valitsemise teenust võivad osutada fondivalitsejad, investeerimisühingud ja krediitiasutused (vt joonis 40). Individuaalse portfelli valitsemise teenus on suunatud keskmisest jõukamatele klientidele ning institutsionaalsetele klientidele nagu näiteks kindlustusandjatele, finantsasutustele jt, kelle investeeeringute maht on piisavalt suur.

Klientide väärtpaberiportfellide maht kasvas

Eesti finantssektori poolt juhitud klientide väärtpaberiportfellid moodustasid 965 miljonit eurot. Summaarne väärtpaberiportfellide maht suurenes 2013. aastal 1% võrra. Võrdluseks: 2012. aastal klientide varaportfellid kahanesid 10% võrra. Samas tuleb arvesse võtta, et 2013. aastal toimusid põhimõttelised muudatused Finantsinspeksioonile esitatavas aruandluses, mille tulemusena ei pruugi 2013. aasta teenuste mahud olla eelmiste perioodidega täielikult võrreldavad.

Joonis 40. Väärtpaberiportfellide valitsemine sektorite lõikes (mln eurot)

6.7.2. Väärtpaberite hoidmine

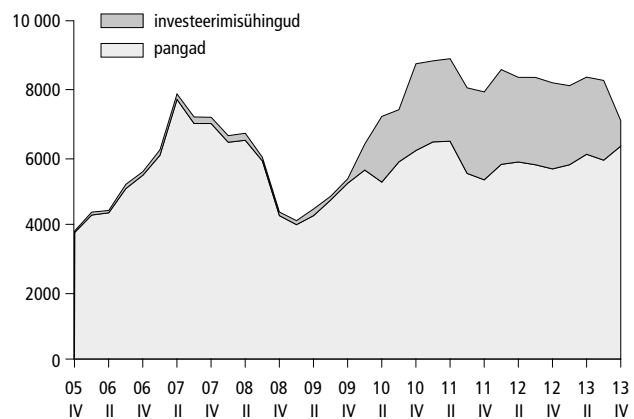
Väärtpaberite hoidmise teenus on väärtpaberite hoidmine krediitiasutuse või investeerimisühingu nimel avatud väärtpaberikontodel kolmandate osapoolte juures või väärtpaberite keskregistris sel moel, et kolmandate osapoolte jaoks ei ole väärtpaberite lõplik omanik tuvastatav. Eestis nagu ka paljudes teistes Euroopa Liidu riikides kehtivate seaduste kohaselt on klientide jaoks hoitavad väärtpaberid lahutatud teenusepakkuja pankrotivarast ning nende arvelt ei saa rahuldada nõudeid teenusepakkuja vastu.

Erinevalt klientide hoiustest hoitakse klientide väärtpaberid bilansiväliselt, seega allpool toodud mahud ei kajastu finantssektori bilansis.

Pangad ja investeerimisühingud hoidsid aasta lõpu seisuga 7 miljardi euro eest klientide väärtpabereid (vt joonis 41). 2013 aasta jooksul vähenes hoitavate klientide väärtpaberite maht 18% võrra, investeerimisühingute klientide varade liikumine toimus aasta viimases kvartalis.

Sarnaselt varasematele aastatele kuulus valdav osa pankades hoitavatest väärtpaberitest kutselistele investoritele – pensionifondidele, kindlustusandjatele ja välisriikide krediidiasutustele.

Joonis 41. Finantssektori poolt hoitavad klientide väärtpaberid (mln eurot)

6.8. Makseasutused

2013. aasta lõpu seisuga tegutses Eestis Finantsinspektsiooni poolt väljastatud tegevusloa alusel 10 makseasutust. Neli neist omas erandiluba ehk luba, mis on madalamate regulatiivsete nõuetega ja piirab vahendatavate maksete mahtu.

2013. aastal väljastas Finantsinspektsioon kaks makseasutuse tegevusluba. GFC Good Finance Company AS-ile väljastati tegevusluba, mis võimaldab pakkuda nii rahasiirde teenust kui maksekontoga seotud makseteenuseid. Erandiluba väljastati Maksekeskus AS-ile.

Maksete maht kahanes teist aastat järjest

2013. aastal vahendasid täistegevusluba omavad makseasutused makseid 1 miljardi euro ulatuses. Võrreldes 2012. aastaga langes maksete maht 5,91% võrra. Languse põhjuseks oli eelkõige Parsum Partners AS-i lahkumine sektorist ning AS-i Eurex Capital madalam maksete maht võrreldes 2012. aastaga.

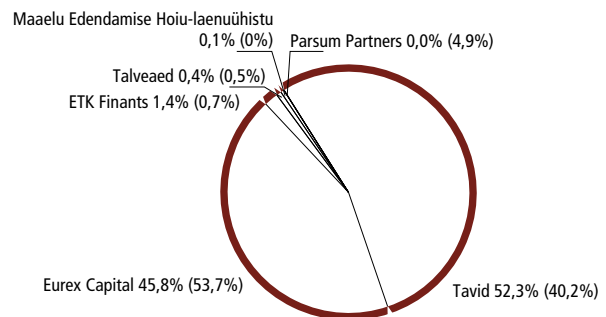
Suurima turuosaga makseasutuseks oli 2013. aastal Tavid AS, teist positsiooni hoiab AS Eurex Capital (vt joonis 42). Kahe suurima makseasutuse summaarseks turuosaks on 98,1%. Seega on teiste makseasutuste turuosad väga väiksed. Kuna GFC Good Finance Company AS ei ole 2013. aasta lõpe seisuga teenuse osutamist alustanud, puudub tal ka turuosa. Kuivõrd AS Eurex Capital ja Tavid AS pakuvad makseteenustest vaid rahasiirde teenust, on rahasiirde näol jätkuvalt tegu suurima käibega makseteenusega.

Makseasutused teenisid valdavalt kahjumit

Kui 2012. aastal oli sektor tervikuna kasumlik, siis 2013. aastal teenisid makseasutused valdavalt kahjumit. Majandusaasta kokkuvõttes kandsid kahjumit neli kuuest täistegevusloaga makseasutusest. Sektori ROE ehk omakapitali tootlikkus oli -4,83%. Kahjumite põhjused olid subjektsi erinevad, kuid üheks korduvaks probleemiks oli ebapiisav maksete maht ning sellest tulenev ebapiisav tulu tegevuskulude katteks.

Kahjumi teenimine ei viinud kapitalinõuete rikkumiseni. 2013. aastal täitsid kõik makseasutused kapitalinõuded. Sektori omavahendite ülejääk oli 2013. aasta lõpu seisuga 27-kordne.

Joonis 42. Makseasutuste turuosad maksete mahu järgi 2013 (sulgudes 2012)

6.9. Väärtpaberituru korraldaja

6.9.1. NASDAQ OMX Tallinna börs

NASDAQ OMX Tallinna börs on ainus reguleeritud väärt-paberite järelturg Eestis, mille kaudu toimub väärt-paberitega kauplemiseks vajaliku keskkonna haldamine, tehingu-korralduste sobitamine, väärt-paberitehingute arveldamine ja ettevõtete noteerimine.

Kauplemisaktiivsus varasema aastaga võrreldes kasvas

2013. aastal tõusis NASDAQ OMX Tallinna börsi indeks 11,38% tasemele 817,72 punkti. Globaalne majanduskasv jätkus ning börsid reageerisid sellele vastavalt. USA kin-nisvaraturg näitas madalate intressimäärade tingimustes jätkuvalt kiire kasvu märke ning sealsete ettevõtete kasu-mid kerkisid rekordkõrgustesse. Samas oli USA-s peamiseks murekohaks riigi võlakoormuse jätkuvalt kiire kasv.

Euroopa börsidel kaubeldavate liideraktsiate hinnaindeks Dow Jones EURO STOXX 50 tõusis 2013. aastal 17,95%. Euroopa Keskpank suutis tänu rekordmadalatele intressi-määradele võlakriisi kontrolli all hoida, samas kui tööpuu-dus Euroopa Liidus püsis jätkuvalt rekordiliselt kõrgel ning ohustas majanduslangusest väljumist. Aasta lõpus aeglustus majanduskasv Eestis märgatavalt.

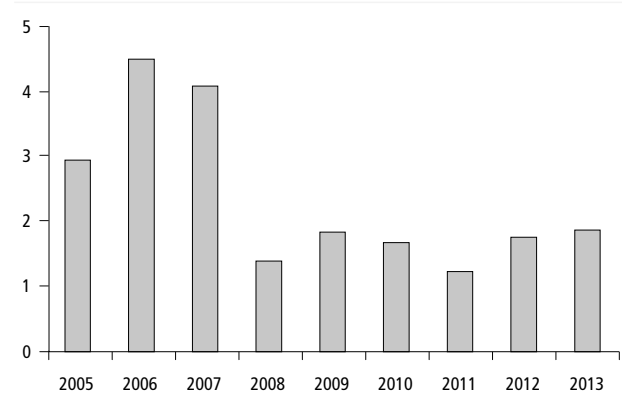
Kauplemisaktiivsus NASDAQ OMX Tallinna börsil võrreldes 2012. aastaga kasvas, börsi kogukäive oli 187,6 miljonit eurot ehk 51 miljoni euro võrra rohkem kui aastal 2012.

Aastaga tõusid põhinimekirjas enim AS Tallinna Vesi aktsia (+29,35%) ja Merko Ehitus AS-i aktsia (22,03%). Suurima-teks langejateks osutusid 2013. aastal Arco Vara AS-i aktsia (-11,30%) ja Nordecon AS-i aktsia (-9,48%).

Turukapitalisatsioon kasvas

Tallinna börsi turukapitalisatsioon oli 2013. aasta lõpus 1,88 miljardit eurot. Võrdlusena: 2012. aasta lõpus 1,77 miljardit eurot. Võrreldes 2012. aastaga suurenes turukapitalisat-sioon 110 miljoni euro võrra (vt joonis 43). Põhiosa turukapi-talisatsiooni suurenemisse andis aasta jooksul aset leidnud aktsiahindade tõus, kuna uusi ettevõtteid börsile ei lisandu-nud ja ka börsilt lahkujaid ei olnud.

Joonis 43. NASDAQ OMX Tallinna börsi turukapitalisatsioon aastatel 2005–2013 (mld eurot)

Börsil tehti 3,6% vähem tehinguid

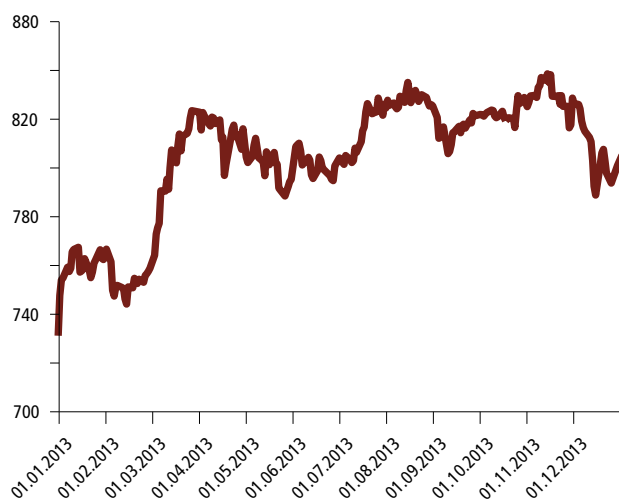
2013. aasta lõpu seisuga oli Tallinna Börsi põhinimekirjas noteeritud 13 ettevõtte aktsiad ning lisanimekirjas 3 aktsiat.

2013. aastal tehti NASDAQ OMX Tallinna börsi aktsiatega 50 475 tehingut, see oli 3,6% vähem kui aastal 2012, mil tehti 52 382 tehingut. Tallinna börsi käive 2013. aastal oli 187,6 miljonit eurot, mis oli 37,6% rohkem kui 2012. aastal, mil käive oli 136,3 miljonit eurot.

Kõige aktiivsemalt kaubeldi eelmisel aastal AS Tallink Grupp aktsiatega, millele järgnesid Olympic Entertainment Group AS ja AS Silvano Fashion Group aktsiad. Aasta lõpu seisuga oli Tallinna börsil 24 liiget.

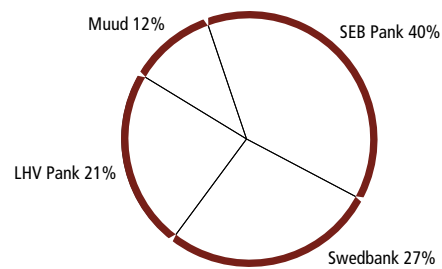
Aastaga tõusis OMX Tallinn indeks 11,38% tasemele 817,72 punkti (vt joonis 44). Võrdluseks, Euroopa suurimaid ettevõtteid kajastav Dow Jones EURO STOXX 50 indeks tõusis 2013. aastal 17,95%.

Joonis 44. OMXT indeks aastal 2013

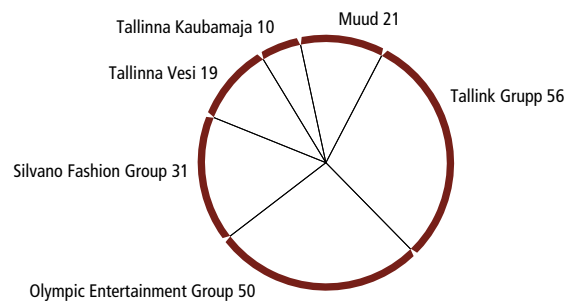

Kõige aktiivsemad börsiliikmed Tallinna börsil olid 2013. aastal käibe poolest AS SEB Pank (39,66%) ja Swedbank AS (27,02%). Tehingute arvu poolest oli aktiivseim börsi liige Swedbank AS (vt joonis 45 ja 46).

Joonis 45. Börsiliikmete osakaal NASDAQ OMX Tallinna börsil 2013. aastal

Joonis 46. Enimkaubeldud aktsiad NASDAQ OMX Tallinna börsil 2013. aastal (mln eurot)

6.9.2. Eesti väärtpaberite keskregister

1994. aastal loodud AS Eesti Väärtpaberikeskus (algselt Eesti Väärtpaberite Keskdepositoorium) on Eesti väärtpaberite keskregistri ja kogumispensioni elektroonilise registri pidaja Eestis, kes peab arvet kõigi Eestis avatud väärtpaberikontode, kogumispensioni kontode ning Eestis tegutsevate aktsiaseltside aktsiaraamatute üle. Samuti haldab AS Eesti Väärtpaberikeskus (EVK) kogumispensioni ehk pensionisüsteemi II samba liitumisavalduste vastuvõtmist ning fondiosakute väljalaskmist. AS Eesti Väärtpaberikeskus on rahvusvahelisse NASDAQ OMX gruppi kuuluv väärtpaberituru infrastruktuuri ettevõtte, mille omanik on NASDAQ OMX Tallinn AS.

2013. aasta lõpuks oli EVK-s kehtivaid väärtpaberikontosid 107 377. Aastaga langes väärtpaberikontode arv 2 814 võrra. Eraisikutele kuulus 94 492 kontot.

Börsiinvestorite päritoluriikide hulgas vähenes 2013. aastal Eesti investorite osakaal 59,4%-lt 58,4%-ni. Teisel kohal olid Luksemburgi päritolu investorid (10,8%), kellele järgnesid Kaimanisaared (7,6%) ja Holland (4,5%).

Lisa I

Finantsinspektsiooni struktuur

Lisa 2

Järelevalvesubjektide loetelu seisuga 31.12.2013

Järelevalvesubjektid	Aadress	Kontakt	Telefon	Tegevjuht
Krediidasutused ja filiaalid				
BIGBANK AS	Rüütli 23, 51006 Tartu	www.bigbank.ee	7 377 570	Kaido Saar
AS Citadele banka Eesti filiaal	Roosikrantsi 2, 10119 Tallinn	www.citadele.ee	7 700 000	Sofia Kirsimaa
Danske Bank A/S Eesti filiaal	Narva mnt 11, 15015 Tallinn	www.danskebank.ee	6 800 800	Aivar Rehe
AS DNB Pank	Tartu mnt 10, 10145 Tallinn	www.dnb.ee	6 868 500	Atle Nicolai Knai
AS Eesti Krediidipank	Narva mnt 4, 15014 Tallinn	www.krediidipank.ee	6 690 900	Valmar Moritz
Folkia AS Eesti filiaal	Pärnu mnt 141, 11314 Tallinn	www.monetti.ee	6 009 766	Helen Aavisto
AS LHV Pank	Tartu mnt 2, 10145 Tallinn	www.lhv.ee	6 800 400	Erki Kilu
Nordea Bank AB Eesti filiaal	Liivalaia 45, 10145 Tallinn	www.nordea.ee	6 283 300	Andreas Laane
Nordea Bank Finland Plc Eesti filiaal	Liivalaia 45, 10145 Tallinn	www.nordea.ee	6 283 300	Andreas Laane
Pohjola Bank plc Eesti filiaal	Tornimäe 5, 10145 Tallinn	www.pohjola.ee	6 630 840	Arja Helena Jurmu
Scania Finans AB Eesti filiaal	Peterburi tee 72, 11415 Tallinn	www.scania.ee	6 651 203	Veljo Barbo
AS SEB Pank	Tornimäe 2, 15010 Tallinn	www.seb.ee	6 655 100	Riho Unt
Swedbank AS	Liivalaia 8, 15040 Tallinn	www.swedbank.ee	6 310 310	Priit Perens
Svenska Handelsbanken AB Eesti filiaal	Harju 6, 10130 Tallinn	www.handelsbanken.ee	6 808 300	Vera Annika Nordström
Tallinna Äripanga AS	Vana-Viru 7, 15097 Tallinn	www.tbb.ee	6 688 000	Valeri Haritonov
Versobank AS	Pärnu mnt 12, 10148 Tallinn	www.versobank.com	6 802 500	Riho Rasmann
Bank DNB A/S Eesti filiaal (likvideerimisel)	Tartu mnt 10, 10145 Tallinn	www.dnb.ee	6 868 500	Kaarel Loigu, Kairi Evard (likvideerijad)
Siemens Financial Services AB Eesti filiaal (likvideerimisel)	Väike-Paala 1, 11415 Tallinn	www.siemens.ee	5 100 728	Mihkel Veskimägi (likvideerija)
AB bankas "Snoras" Eesti filiaal (likvideerimisel)	Ahtri 6a, 10151 Tallinn	www.snoras.com	6 141 990	Maria Jotautas, Neil Hunter Cooper (likvideerijad)
AS UniCredit Finance Eesti filiaal (likvideerimisel)	Liivalaia 13, 10118 Tallinn	www.unicreditbank.lv	6 688 300	Laimonas Belickas, Pille Parind, Rainer Moppel (likvideerijad)
Kahjukindlustusandjad				
Codan Forsikring A/S Eesti filiaal	Pärnu mnt 141, 11314 Tallinn	www.rsagroup.ee	6 224 557	Kaido Kepp
D.A.S. Õigusabikulude Kindlustuse AS	Toompuiestee 5, 10142 Tallinn	www.das.ee	6 799 450	Maiko Kalvet
MTÜ Eesti Liikluskindlustuse Fond	Mustamäe tee 46, 10621 Tallinn	www.lkf.ee	6 671 800	Mart Jesse
ERGO Insurance SE	A. H. Tammsaare 47, 11316 Tallinn	www.ergo.ee	6 106 500	Kęstutis Bagdonavičius

Järelevalvesubjektid	Aadress	Kontakt	Telefon	Tegevjuht
AAS Gjensidige Baltic Eesti filiaal	Sõpruse pst 145, 13417 Tallinn	www.gjensidige.ee	6 755 380	Raul Järve
If P&C Insurance AS	Löötsa 8a, 11415 Tallinn	www.if.ee	6 671 100	Andris Morozovs
AS Inges Kindlustus	Raua 35, 10124 Tallinn	www.inges.ee	6 410 436	Voldemar Vaino
BTA Insurance Company SE Eesti filiaal	Löötsa 2B, 11415 Tallinn	www.bta-kindlustus.ee	6 868 060	Janis Lucaus
AS KredEx Krediidikindlustus	Hobujaama 4, 10151 Tallinn	www.kredex.ee	6 674 100	Meelis Tambla
Salva Kindlustuse AS	Pärnu mnt 16, 10141 Tallinn	www.salva.ee	6 800 500	Tiit Pahapill
Seesam Insurance AS	Vambola 6, 10114 Tallinn	www.seesam.ee	6 281 800	Toomas Abner
Swedbank P&C Insurance AS	Liivalaia 12, 15039 Tallinn	www.swedbank.ee/ varakindlustus	8 882 100	Margus Liigand
UAB DK 'PZU Lietuva' Eesti filiaal	Sõpruse pst 145 B-korpus, 13417 Tallinn	www.pzu.ee	6 277 011	Mihkel Uibopuu
QBE Insurance (Europe) Limited Eesti filiaal	Sõpruse pst 145, 13417 Tallinn	www.qbeurope.com/ estonia		Silver Mäll
Elukindlustusandjad				
Compensa Life Vienna Insurance Group SE	Roosikrantsi 11, 10119 Tallinn	www.compensalife.eu	6 103 000	Olga Reznik
ERGO Life Insurance SE Eesti filiaal	A. H. Tammsaare 47, 11316 Tallinn	www.ergo-kindlustus.ee	6 106 500	Marika Liivamägi
Mandatum Life Insurance Baltic SE	Viru Väljak 2, 10111 Tallinn	www.mandatumlife.ee	6 812 300	Imre Madison
AS SEB Elu- ja Pensionikindlustus	Tornimäe 2, 15010 Tallinn	www.seb.ee	6 656 840	Indrek Holst
Swedbank Life Insurance SE	Liivalaia 12, 15036 Tallinn	www.swedbank.ee/ elukindlustus	6 131 606	Mindaugas Jusius
Kindlustusmaaklerid				
2D Kindlustusmaakler OÜ	Tallinna mnt 42–28, 21006 Narva	www.2d.ee	3 571 441	Andrei Fišer
Aadel Kindlustusmaaklerid OÜ	Meistri 20, 13517 Tallinn	www.aadel.ee	6 816 910	Tõnis Laks
OÜ ABC Kindlustusmaaklerid	Endla 69/Keemia 4, 10615 Tallinn	www.kindlustuseabc.ee	6 679 650	Erik Sei
Allier Kindlustusmaakler OÜ	Udeselja 4–1, 11913 Tallinn	www.krediidikindlustuse.ee	5 162 525	Rom Vool
Avor Kindlustusmaakler OÜ	Vabaõhumuuseumi tee 4c-35, 13522 Tallinn	www.avor.ee	6 628 556	Kalmet Kala
Balti Kindlustusmaakler OÜ	Tartu mnt 16, 10117 Tallinn	www.bkm.ee	6 645 606	Aet Peetso
BBS Kindlustusmaakler OÜ	Viru väljak 2, Metro Plaza 3 korrus, 10111 Tallinn	http://www.bbs.ee	6 843 955	Karl Roben
BCP Kindlustusmaakler OÜ	Löötsa 2A, 11415 Tallinn	www.mkindlustus.ee	6 990990	Aaro Sosaar
CHB Kindlustusmaakler OÜ	Jõe 2b, 10151 Tallinn	www.chb.ee	6 650 160	Andry Saarm
Clemenc Kindlustusmaakler OÜ	Paavli 2a, 10412 Tallinn	info@clemenc.ee	6 455056	Elina Skljarova
Credo Kindlustusmaaklerid OÜ	Mäepealse 21a, 12618 Tallinn	www.credokindlustus.ee	6 829 696	Toomas Tamm
OÜ DnB Kindlustusmaakler	Löötsa 2b, 11415 Tallinn	www.dnb.ee	6 868 744	Jaan Liitmäe
Fix Kindlustusmaakler OÜ	Pikk 11, 80010 Pärnu	www.fixkindlustus.ee	6 825 904	Eve Pöldemaa

Järelevalvesubjektid	Aadress	Kontakt	Telefon	Tegevjuht
Fort Kindlustusmaakler OÜ	V. Reimani 5a, Tallinn 10124	www.fort.ee	6 333 777	Maria Pimenova
Foxtall Kindlustusmaakler OÜ	Kreutzwaldi 24a, 10147 Tallinn	www.foxtall.ee	6977433	Juri Netšajev
FS Kindlustusmaakler OÜ	Lennujaama tee 5, 11011 Tallinn	www.fskindlustus.ee	5 033 330	Andre Esna
IIZI Kindlustusmaakler Aktsiaselts	Pärnu mnt 158/1, 11317 Tallinn	www.iizi.ee	6 660 300	Igor Fedotov
Insurance broker services OÜ	Pärnu mnt 158/1, 11317 Tallinn	www.iiziservices.eu	6 660 305	Risto Rossar
KindlustusEst Kindlustusmaakler OÜ	Mustamäe tee 55, Tallinn 10621	www.kindlustusest.ee	12555	Maldon Ots
K. Kindlustusmaakler OÜ	Narva mnt 7b-253, 10117 Tallinn	www.kindlustusjuht.ee	6 022 025	Merle Lõbus
Kominsur Kindlustusmaakler OÜ	Villardi 22, 10136 Tallinn	www.kominsur.ee	6 644 388	Dmitri Soljanik
L Kindlustus Kindlustusmaakler OÜ	Kalasadama tn. 4, 10415 Tallinn	info@epoliis.ee	58 43 9870	Erik Laido
Lõuna Kindlustusmaakler OÜ	Raekoja plats 20, 51004 Tartu	www.lkm.ee	7 407 134	Märt Riiner
OÜ Marks ja Partnerid Kindlustusmaaklerid	Endla 69/Keemia 4, 10616 Tallinn	www.marks.ee	6 680 266	Evelin Paulberg
Marsh Kindlustusmaakler AS	Tartu mnt 18, 10115 Tallinn	www.marsh.ee	6 811 000	Mart Mere
NB Kindlustusmaakler OÜ	Väike-Kuke 8–27, 80018 Pärnu	www.nbkm.ee	5335 9536	Heino Nöel
Optimal Kindlustusmaakler OÜ	Toompuiestee 30, 10149 Tallinn	www.optimal.ee	6 562 828	Tarmo Hillep
Pluss Kindlustusmaakler OÜ	Katusepapi tn 6, 11412 Tallinn	http://www.plusskm.ee/	5563 8395	Galina Bumašnikova
Premium Kindlustusmaakler OÜ	A.Adamsoni 2, 10138 Tallinn	www.premiumkm.ee	6 040 485	Guido Grünberg
RA Kindlustusmaakler OÜ	Hüübi 14, 13426 Tallinn	info@reinsur.ee	6312627	Roman Illarionov
AS Smart Kindlustusmaakler	Löötsa 2B, 11415 Tallinn	www.smartkindlustus.ee	6 181 610	Heiki Puusaar
OÜ Kindlustusmaakler Tiina Naur	Juhkentali 52, 10132 Tallinn	www.naur.ee	6 420 022	Tiina Naur
OÜ TIIB Kindlustusmaakler	Tammiku 18, 10922 Tallinn	www.tiib.ee	5012 167	Vallo Saar
Vagner Kindlustusmaakler AS	Villardi 22, 10136 Tallinn	www.vagner.ee	6 312 627	Roman Illarionov
AS Vandeni Kindlustusmaaklerid	Tornimäe 7 PO Box 149, 10145 Tallinn	www.vanden.ee	6 164 550	Raul Källo
Välismaa kindlustusmaaklerite filiaalid				
UADBB Aon Baltic Eesti filiaal	Liivalaia 13, 10118 Tallinn	www.aon.com	6 996 222	Kaido Konsap
BALTO LINK, UADBB Eesti filiaal	Viru väljak 2, 10111 Tallinn	www.baltolink.com	6 188 888	Robertas Šaltis
Benefit Brokers Oy Eesti filiaal	Tornimäe 5, 10146 Tallinn	www.fundior.ee	6 150 605	Reijo Tapio Kirstua
GrECo JLT Baltic GmbH Eesti filiaal	Võsa 4, Jüri alevik, Rae vald, 75301 Harju maakond			Kristo Ristikivi
UADBB MAI Baltics Eesti filiaal	Narva mnt 5, 10117 Tallinn	www.mai-cee.com	+370 6 983 5444	Gediminas Maciulevičius
SIA UniCredit Insurance Broker Eesti filiaal	Liivalaia 13, 10118 Tallinn	www.unicreditleasing.ee	6 222 100	Inga Balode

Järelevalvesubjektid	Aadress	Kontakt	Telefon	Tegevjuht
Fondivalitsejad ja fondid				
4Times Capital AS	Tehnika tn 55, 10136 Tallinn	www.info@4times.eu	5 014 251	Reet Roos
AS Avaron Asset Management	Narva mnt 5–58, 10117 Tallinn	www.avaron.ee	6 644 200	Kristel Kivimurm-Priisalm
Avaron Areneva Euroopa Fond				
Avaron Ida-Euroopa Völakirjafond				
Investeeringisfond Avaroni Privaatportfell				
AS Birdeye Capital	Sakala 16a, 10141 Tallinn	www.birdeyecapital.com	5 166 859	Sander Pullerits
Birdeye Timber Fund				
Danske Capital AS	Narva mnt 11, 15015 Tallinn	www.danskecapital.ee	6 752 295	Silja Saar
Kohustuslik Pensionifond Danske Pension 25				
Kohustuslik Pensionifond Danske Pension 50				
Kohustuslik Pensionifond Danske Pension Intress				
Vabatahtlik Pensionifond Danske Pension 100 Pluss				
Vabatahtlik Pensionifond Danske Pension Intress Pluss				
Danske PP Arenenud Turgude Aktsiastrateegia Fond				
Danske PP Arenevate Turgude Aktsiastrateegia Fond				
Danske PP Intressistrateegia Fond				
Danske Invest Uus Euroopa Fond				
AS EEREIF Management	Roosikrantsi 11, 10119 Tallinn	www.eereif.com	6 802 680	Tõnu Pekk
Eastern Europe Real Estate Investment Fund				
EFTEN Capital AS	A. Lauteri 5, 10114 Tallinn	www.eften.ee	6 559 515	Viljar Arakas
EFTEN Kinnisvarafond AS				
Ergo Funds AS	A.H. Tammsaare tee 47, 11316 Tallinn	www.ergo.ee	6 106 500	Alo Alanurm
Ergo Pensionifond 2P1				
Ergo Pensionifond 2P2				
Ergo Pensionifond 2P3				
Ergo Pensionifond 3P1				
Ergo Pensionifond 3P2				
Ergo Pensionifond 3P3				
FB Asset Management AS	Tartu mnt 16–35, 10117 Tallinn	www.fbassets.eu	8 810 300	Vladimir Šapovalenko
AS Kawe Kapital	Pärnu mnt 15, 10141 Tallinn	www.kawe.ee	6 651 704	Ago Lauri
AS LHV Varahaldus	Tartu mnt 2, 10145 Tallinn	www.lhv.ee	6 800 400	Mihkel Oja
LHV Täiendav Pensionifond				
LHV Pensionifond L				
LHV Pensionifond M				
LHV Pensionifond S				
LHV Pensionifond XL				
LHV Pensionifond XS				
LHV Pärsia Lahe Fond				
LHV Maailma Aktsiad Fond				

Järelevalvesubjektid	Aadress	Kontakt	Telefon	Tegevjuht
Northern Star AS	Väike-Karja 12, 10140 Tallinn	www.northern.fi	7 120 801	Mihkel Õim
Nordea Pensions Estonia AS	Liivalaia 45/47, 10145 Tallinn	www.nordea.ee	6 283 300	Angelika Tagel
Nordea Pensionifond A Nordea Pensionifond A Pluss Nordea Pensionifond B Nordea Pensionifond C Nordea Pensionifond Aktsiad 100 Nordea Pensionifond Intress Pluss				
Northern Horizon Capital AS	Rävala pst 5, 10143 Tallinn	www.nh-cap.com	6 309 420	Indrek Hääl
BPT Baltic Opportunity Fund				
Redgate Asset Management AS	Pärnu mnt 10/Väike-Karja 12, 10148 Tallinn	www.redgatecapital.eu	6 668 200	Veikko Maripuu
East Timberland Fund				
AS SEB Varahaldus	Tornimäe 2, 15010 Tallinn	www.seb.ee/fondid	6 656 810	Sven Kuning
SEB Kasvufond SEB Tasakaalukas Fondifond SEB Aktiivne Fondifond SEB Dünaamiline Fondifond SEB Ida-Euroopa Völakirjafond SEB Konservatiivne Pensionifond SEB Optimaalne Pensionifond SEB Progressiivne Pensionifond SEB Energiline Pensionifond SEB Aktiivne Pensionifond SEB Tasakaalukas Pensionifond				
AS SmartCap	Rotermanni 8, 10111 Tallinn	www.smartcap.ee	6 161 100	Antti Perli
Early Fund II				
Swedbank Investeerimisfondid AS	Liivalaia 8, 15038 Tallinn	www.swedbank.ee/fondid	6 131 606	Meelis Hint
Swedbank Venemaa Aktsiafond Swedbank Kesk-Aasia Aktsiafond Swedbank Ida-Euroopa Aktsiafond Swedbank Fondifond 30 Swedbank Fondifond 60 Swedbank Fondifond 100 Swedbank Pensionifond K1 Swedbank Pensionifond K2 Swedbank Pensionifond K3 Swedbank Pensionifond K4 Swedbank Pensionifond V1 Swedbank Pensionifond V2 Swedbank Pensionifond V3				

Järelevalvesubjektid	Aadress	Kontakt	Telefon	Tegevjuht
AS Trigon Alternative Funds	Viru väljak 2, 10111 Tallinn	www.trigoncapital.com	6 679 200	Heiti Riisberg
Luka Adriatic Property Kinnisvarafond				
Trigon Ida-EL Põllumaa Fond				
Trigon Ukrainian Property Kinnisvarafond II				
AS Trigon Funds	Viru väljak 2, 10111 Tallinn	www.trigoncapital.com	6 679 200	Mehis Raud
Trigon Balkani Fond				
Trigon Uus Euroopa Fond				
Trigon Venemaa Top Picks Fond				
Trigon Arenevate Turgude Finantssektori Fond				
Trigon Arenevate Turgude Agrisektori Fond				
Investeeringusühingud				
Admiral Markets AS	Ahtri 6a, 10151 Tallinn	www.admiralmarkets.ee	6 309 303	Aleksandr Ljubovski
AS Cresco Väärtpaberid	Tartu mnt 2, 10145 Tallinn	www.cresco.ee	6 405 880	Olev Schults
Evli Securities AS	Tartu mnt 2, 10145 Tallinn	www.evli.com	6 405 700	Jolanta Latviene
AS KIT Finance Europe	Roosikrantsi 11, 10119 Tallinn	www.kfe.ee	6 630 770	Andrei Galushkin
Makseasutused				
Aktsiaselts Talveaed	Talveaia tee 12, 74011 Pringi küla, Viimsi vald, Harju maakond	http://finance.tlvd-financial-group.ee	6 090 835	Vadim Pavlov
ETK Finants AS	Kalda 7c, 11625 Tallinn	etkfinants@etk.ee	6 677 900	Piret Paulus
AS Eurex Capital	Tornimäe tn 5, 10145 Tallinn	www.eurex.ee	6 164 120	Mihkel Rõuk
GFC Good Finance Company AS	Juhkentali 15–17, 10132 Tallinn	www.gfc.ee	6 290 050	Aivar Luik, Ilona Saart
Osaühing GRAPE TAX-FREE	Mööna tee 9, 12112 Tallinn	lembit@gtf.ee	5 041 912	Lembit Tamm
IIZI Kindlustusmaakler Aktsiaselts	Pärnu mnt 158/1, 11317 Tallinn	www.iizibrokers.ee	6 660 312	Igor Fedotov
Maaelu Edendamise Hoiu-laenuühistu	Kase 1, 73301 Järva-Jaani, Järva-Jaani vald, Järva maakond	www.mehly.ee	5 046 823	Maria Peldes
Maksekeskus AS	Pärnu mnt 139c / Kohila 8, 11317 Tallinn	www.maksekeskus.ee	58 875 115	Mihkel Karu
AS PARSIMONIA	J.Sütiste tee 50–11, 13420 Tallinn	asparsimonia@hotmail.ee	6 542 170	Nikolai Vassiltšenko
Tavid AS	Aia 5, 10111 Tallinn	www.tavid.ee	6 279 910	Kuno Rääk